

RAZVOJNA STRATEGIJA OPĆINE POSTIRA OD 2014. DO 2020.

Postira, listopad 2013. godine

*CERADO – Projektni tim za izradu pilot programa Općine Postira:
„Pokrenimo i ostvarimo održivu strategiju i realne konkretne projekte za svoju budućnost i
za budućnost svojih obitelji te za svoju jedinicu lokalne samouprave, kao pripadnike Lijepa
naše i ujedinjene Europe“
(Postira, 21. listopada 2013. godine)*

Centar za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka - CERADO d.o.o.
Polježice 2, 21410 POSTIRA
tel (021) 322 720
fax (021) 322 720
www.opcina-postira.hr
e-mail: opcina-postira@net.hr

Predstavnici Općine Postira:

Ivica Mihačić, dipl. ing. - načelnik
Tonči Vlahović, dipl. ing. - donaćelnik
Tonči Sanader, dipl. iur. - pročelnik

Autori strategije:

prof. emeritus dr. sc. Ivo Šimunović – voditelj projekta pilot programa strategije JLS
dr.sc. Dušan Ramić, dipl.oec. – konzultant EU i HMK
Nenad Šore, dipl.ing. – stručni suradnik projekta pilot programa strategije JLS
Marijana Šemanović, mag. oec. - stručni suradnik projekta pilot programa strategije JLS

Stručni suradnici:

Vinko Peračić, dipl.ing.arh.
mr. sc. Juraj Buzolić, dipl. ing.
dr. sc. Zoran Radman

Predstavnici interesnih skupina:

Ivo Biočina, dipl. oec., vlasnik i direktor poduzeća TURE d.o.o. – društvo za ugostiteljstvo, turizam i građevinarstvo
Zoran Bokšić – predstavnik hotela Vrilo
Ante Čipin, dipl.arh.
Davor Gabela - izvršni direktor „Sardina“ d.o.o.
Toni Glavinić - predstavnik udruge učenika i studenata otoka Brača
Jakša Gospodnetić - član udruge „Hrapoćuša“
Jerko Gospodnetić - tajnik udruge „Hrapoćuša“
Pavlito Gospodnetić - predstavnik PZ „Postira“
Zoran Gospodnetić - član Općinskog vijeća Općine Postira
Don Tonči Jelinčić - župnik župe Sv. Ivana Krstitelja, Postira
Đorđe Jurišić, dipl.oec - tajnik NK „Postira-Sardi“
Ivo Kličinović – generalni menadžer Apropos agencije
Ivo Matulić – voditelj ureda TZ Općine Postira
Maja Matulić - ravnateljica DV „Grdelin“
Stanko Matulić – član MO Dol
Nikša Micheli – Tomić - direktor društva MICHELI-TOMIĆ za trgovinu, ugostiteljstvo, turizam, uvoz-izvoz i uslužne djelatnosti.
Sanja Nejašmić - predstavnik udruge „Kogula“
Sandra Nejašmić-Pirnat - akademska kiparica
Teo Šantić - predstavnik udruge maslinara „Postira“
Senka Zrilić - član udruge „Hrapoćuša“

SADRŽAJ

UVOD	5
1 STRATEGIJA EUROPE OD 2014 DO 2020 – TEMELJNI DOKUMENT EUROPSKE UNIJE I ČLANICA	7
2 STRATEGIJE I POLITIKE RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE UTEMELJENE NA MANDATNOM PROGRAMU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I STRATEGIJI EUROPSKE UNIJE ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	9
3 STRATEGIJA RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA ODRŽIVI RAZVOJ OTOKA	11
4 STRATEGIJE I POLITIKE RAZVOJA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE S ASPEKTA TERITORIJALNOG UDJELA I UDJELA STANOVNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	17
5 STRATEGIJE I POLITIKE ODRŽIVOG RAZVOJA SREDNJODALMATINSKIH OTOKA ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	19
6 STRATEGIJE I POLITIKE ODRŽIVOG RAZVOJA OTOKA BRAČA ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	21
7 STRATEGIJA ODRŽIVOG RAZVOJA OPĆINE POSTIRA: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI	25
7.1 SVRHA OSNIVANJA CENTRA ZA INTEGRALNI RAZVOJ SREDNJODALMATINSKIH OTOKA	25
7.2 STAVOVI OPĆINE POSTIRA O VIZIJI, MISIJI I CILJEVIMA OPĆINE	28
7.3 ANALIZA STANJA	29
7.3.1 GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA	29
7.3.2 STANJE GOSPODARSTVA	30
7.3.3 STANOVNIŠTVO I SOCIJALNE PRILIKE	35
7.3.4 ŠKOLSTVO, ZDRAVSTVO I KULTURA.....	41
7.3.4.1 ŠKOLSTVO	41
7.3.4.2 ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB	41
7.3.4.3 KULTURA	41
7.3.5 PROMETNA I KOMUNALNA OPREMLJENOST	41
7.3.6 REGISTRIRANE UDRUGE	42
7.4 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA PROSTORNOG PLANA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE	43
7.4.1 OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI.....	43
7.4.2 ANALIZA IZRADA I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	48
7.4.2.1 IZRADA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	48
7.4.2.2 PROVEDBA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	49
7.4.2.3 PROVEDBA DRUGIH RAZVOJNIH I PROGRAMSKIH DOKUMENATA	50
7.4.2.4 PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU OPĆINE POSTIRA	51
7.5 OSNOVICA RAZVOJA	51
7.5.1 SWOT ANALIZA.....	51
7.5.2 SCENARIO RAZVOJA OPĆINE POSTIRA	56
7.5.2.1 DEFINIRANJE SCENARIJA RAZVOJA	56

7.5.2.2 KUDA IDE RAZVOJ OPĆINE POSTIRA	58
7.6 STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE POSTIRA.....	59
7.6.1 RAZVOJNA VIZIJA	59
7.6.3 CILJEVI RAZVOJA	60
7.6.3.1 OSNOVNI CILJEVI RAZVOJA.....	60
7.6.4 STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE POSTIRA	61
7.6.4.1 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA IZGRADNJE POTREBITE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	61
7.6.4.2 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA INDUSTRIJE	62
7.6.4.3 ODRŽIVI RAZVOJ GRUPACIJE NOSITELJA RAZVOJA – POLJOPRIVREDNA ZADRUGA I I OBITELJSKA POLJOPRIVREDNA GAZDINSTVA	63
7.6.4.4 ODRŽIVI RAZVOJ GRUPACIJE NOSITELJA RAZVOJA – TURIZAM	66
7.6.4.5 ODRŽIVI RAZVOJ GRUPACIJE NOSITELJA RAZVOJA – DRUŠTVENE DJELATNOSTI	67
7.6.4.6 ODRŽIVI RAZVOJ GRUPACIJE NOSITELJA RAZVOJA – PROIZVODNA PODUZEĆA I OBRTI	68
7.6.4.7 ODRŽIVI RAZVOJ GRUPACIJE NOSITELJA RAZVOJA – ETNO-EKO SELO DOL	69
7.6.4.8 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA OČUVANJA OKOLIŠA	70
7.6.4.9 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA DOVOĐENJA INVESTITORA ZA IZGRADNJU NOVIH KAPACITETA	71
7.6.4.10 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA ZAKONSKIH I INSTITUCIONALNIH UVJETA PRIREĐIVANJA I Mogućnosti osiguranja izvora sredstava iz Europske unije i fondova Republike Hrvatske te poticaja i povoljnih kredita Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) i poslovnih banaka	71
7.6.4.11 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA IDENTIFIKACIJE I POPISA KONKRETNIH PROJEKATA PO stupnju gotovosti do 2020. godine za koje će se raditi aplikacije za bespovratna sredstava iz Europske unije i fondova Republike Hrvatske te poticaja sukladno propozicijama provedbe javnih natječaja	72
7.6.4.12 ODRŽIVI RAZVOJ IZGRADNJOM SUSTAVA UPRAVLJANJA PROJEKTIMA OD IDEJE DO realizacije utvrđivanjem operativnog programa mjera i aktivnosti za ostvarenje postavljenih ciljeva korištenjem ljudskih, materijalnih i prirodnih resursa te najpovoljnijih izvora financiranja projekata iz Europske unije, fondova Republike Hrvatske i poticaja izradom logičke matrice strategije održivog razvoja općine Postira.....	74
7.6.4.13 ODRŽIVI RAZVOJ S ASPEKTA IZRADE PROJEKCIJE PRORAČUNA PO GODINAMA ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE	82
7.6.4.14 LOGIČKA MATRICA ZA IZRADU, USVAJANJE, EVALUACIJU I PROVEDBU RAZVOJNE strategije općine Postira od 2014. do 2020. godine - operativni program mjera i aktivnosti	84
ZAKLJUČAK	89
POPIS IZVORA PODATAKA	90

UVOD

Razmišljati o Braču, Postirima danas i sutra, kao i o bilo kojem drugom području, nije moguće, a da se ne sagleda povijesni kontekst razvoja, ustvrdi sadašnji položaj i pokuša predvidjeti razvoj u užem i širem okruženju. Pojedinaac, obitelj, narod, društvo u cjelini u bitnome određuju svoj životni put. Zato nema jamstva za uspjeh koji dolazi sam po sebi. Upravo zbog toga, vjerujući da Brač, Postira mogu biti protor sreće i blagostanja, želimo izraditi razvojnu strategiju Općine Postira od 2014. do 2020. godine koja će poduprijeti razvoj gospodarstva i kvalitetu života.

Kako bi se uspješno vodila politika regionalnog razvoja na nacionalnoj i regionalnoj razini, upravljalo lokalnim razvojem, razvojem gospodarstva i gospodarskih sektora, razvojem poduzeća, gospodarskih i drugih subjekata, te u okviru toga uspješno planiralo razvojne projekte koji će moći ostvariti financiranje iz europskih fondova, iznimno je važno poznavati prioritete i ciljeve EU za relevantno programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine.

Za izradu realne i primjenjive strategije održivog razvoja jedinica lokalne samouprave, još je neophodno sagledati i strategije koje se rade na razini društveno političkih zajednica, tj. od županija pa do nacionalne razine, kao i strategiju održivog razvoja po djelatnostima vezano za optimalno korištenje svih raspoloživih resursa i očuvanje okoliša.

Strategija i planovi razvoja otočkih zajednica su:

- Zakonska obveza
- Logična potreba

ŠTO JE STRATEGIJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE SREDNJODALMATINSKIH OTOKA?

Dokument koji na temelju istinski utvrđenih vrijednosti prezentira optimalne mogućnosti razvoja otočkih zajednica i put do cilja.

ČEMU SLUŽI STRATEGIJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE SREDNJODALMATINSKIH OTOKA?

U pripreмноj fazi izrade strategije, lokalna zajednica postiže „svijest o sebi“ kroz:

- suočavanje sa vlastitim i zajedničkim lošim i dobrim stranama
- vrednovanje karakteristika i odabir onih na kojima će se temeljiti razvoj
- oblikovanje želje – cilja koji bi lokalna zajednica htjela postići
- izradu projektnog zadatka koji postaje temeljni putokaz na kojem izrađivač oblikuje strategiju kritičkim odnosom prema iznesenim činjenicama i željama

Na temelju projektnog zadatka vrednuje se i konačna strategija i planovi razvoja

U fazi izrade strategije izrađivač kritičkim odnosom provjerava, dopunjava i ispravlja činjenice iz projektnog zadatka

- ispituje se socioekonomska opravdanost cilja te sugerira eventualni alternativni put
- izrađuje se koncepcija razvoja koju verificira naručitelj strategije.
- konačno oblikovana strategija i planovi sadrže opis cilja, popis sredstava i put koji treba proći do konačnog ostvarenja

Nakon što je strategija razrađena i prihvaćena postaje temeljni dokument za izradu:

- projekata-aplikacija, pojedinačnih zahvata
- natječajne dokumentacije za dobivanje sredstava iz EU fondova

Strategija i planovi se ovaj put ne izrađuju samo da bi se udovoljilo zakonskoj obvezi, već da bi na temelju detaljne analize potreba, mogućnosti i opravdanosti, postali uputa za razvoj pojedine cjeline.

Samo ozbiljne, utemeljene strategije, mogu računati na financijsku podršku fondova čiji timovi strogo kontroliraju način korištenja sredstava, a svako neopravdano odstupanje od dogovorenog, financijski kažnjavaju.

Na temelju strategije šireg otočkog prostora bi se zajedničkim snagama rješavali infrastrukturni zahvati od općeg interesa te pojedinačni zahvati temeljeni na prepoznavanju i poticanju različitosti kako bi se konačno oblikovao razvoj temeljen na istinskim vrijednostima.

1 STRATEGIJA EUROPE OD 2014 DO 2020 – TEMELJNI DOKUMENT EUROPSKE UNIJE I ČLANICA

Europe 2020 Strategija za pametan, održiv i uključiv rast temeljni je strateški dokument EU za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Strategijom su definirani prioriteti i ciljevi djelovanja i razvoja Europske unije u datom programskom razdoblju. Prioriteti i ciljevi određeni ovom Strategijom ugrađuju se u sve sektorske strateške i planske europske dokumente te druge dokumente niže razine. Zemlje članice dužne su ove prioritete ugraditi u nacionalne i regionalne programske dokumente koji moraju biti usmjereni upravo ostvarenju zacrtanih ciljeva i prioriteta Europske unije. Fondovi i instrumenti financiranja pomagat će realizaciju projekata kod kojih je jasna povezanost s tim ciljevima i prioritetima.

Ciljeve i prioritete definirane u usklađenim strategijama (europskim i nacionalnim) podupiru instrumenti tzv. kohezijske ili politike regionalnog razvoja, a to su Strukturni fondovi i Kohezijski fond, fondovi koji podupiru zajedničku poljoprivrednu i zajedničku ribarsku politiku, te razni financijski programi koje provodi Europska komisija izravno (tzv. Programi Unije).

Europska strategija donesena je u jeku svjetske gospodarske krize koja je nezapamćena današnjim generacijama, stalni gospodarski rast ostvarivan zadnje desetljeće tijekom krize je gotovo izbrisan – BDP EU 27 je pao za 4,3 %, industrijska je proizvodnja na razini iz 90-ih godina, dok je 25 milijuna ljudi ili preko 11 % (u nekim regijama i preko 30%) radno aktivnih nezaposleno.

Jednako tako, područje javnih financija je jako pogođeno. Prosječni deficit od 7% BDP-a i javni dug iznad 80% BDP-a pokazuju da je u 2 godine krize izbrisano 20 godina fiskalne konsolidacije.

Europa ima talentirane i kreativne ljude, jaku industrijsku bazu, propulzivan uslužni sektor, visokokvalitetan poljoprivredni sektor, snažnu pomorsku tradiciju, jedinstveno tržište i zajedničku valutu, vodeća je destinacija stranim ulaganjima, itd.

Tri osnovna prioriteta Unije za naredno plansko razdoblje:

- **Pametan rast** – rast i razvoj gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama
- **Održiv rast** – rast koji uključuje efikasnu upotrebu resursa i energije, te ekološki prihvatljivo i konkurentno gospodarstvo
- **Uključiv rast** – rast koji uključuje sve zemlje članice, regije i svakog pojedinca, to je gospodarstvo visoke zaposlenosti i socijalne uključenosti.

Posebni mjerljivi ciljevi koje Europske unije želi postići krajem planskog razdoblja, dakle 2020. godine su:

- zaposlenost populacije između 20 i 64 godine na razini od 75 %
- ulaganje u istraživanje i razvoj (R&D) na razini od 3% EU BDP-a
- postignuće klimatsko/energetskog cilja '20/20/20'
- postotak ranog napuštanja školovanja ispod 10%, te minimalno 40% mlade generacije s diplomom
- 20 milijuna manje ljudi izloženih riziku siromaštva

Proračun od 2014. do 2020. godine

- **Pametnan i uključiv rast:** 490 mlrd eura (48%) od čega kohezijska politika 376 mlrd eura,
 - **Održivi rast i prirodni resursi:** 383 mlrd eura (37%) od čega tržišni rashodi ZPP-a 282 mlrd eura,
 - **Sigurnost i državljanstvo:** 19 mlrd eura (2%),
 - **Globalna Europa:** 70 mlrd eura (7%),
 - **Administracija:** 63 mlrd eura (6%),
- UKUPNO: 1.025,0 mlrd eura**

S obzirom da se ovi strateški ciljevi i prioritete prenose dalje u sve druge europske sektorske i horizontalne strategije, programske dokumente, fondovsku regulativu, zatim sve relevantne nacionalne dokumente, jasno je kakvi će projekti biti prihvatljivi za financiranje iz EU fondova. **Prihvatljivi su projekti koji doprinose pametnom, održivom i uključivom rastu i konkretnim, zacrtanim, mjerljivim ciljevima.**

2 STRATEGIJE I POLITIKE RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE UTEMELJENE NA MANDATNOM PROGRAMU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I STRATEGIJI EUROPSKE UNIJE ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Sveukupno, u razdoblju od 2014. do 2020. godine Hrvatska može očekivati oko 13,7 mlrd eura bespovratnih sredstava iz proračuna Europske unije.

Nakon šta je Europska komisija prihvatila prioritete Hrvatske za financiranje iz europskih fondova, do kraja godine će Vlada usvojiti i nacrt za razdoblje do 2020. godine. Hrvatska će se koncentrirati na tri operativna programa. Najveći, koji bi trebao uzeti 75% predviđenih sredstava koji će u sebi objediniti brojna područja, malo manji koji će se baviti povećanjem zaposlenosti, te posljednji koji će biti usredotočen na tehničku pomoć.

Kao glavne izazove za Republiku Hrvatsku Europska komisija ističe sljedeće:

- nedovoljan razvoj na znanju utemeljenih čimbenika rasta i nedovoljna povezanost čvorišta rasta
- niska razina sudjelovanja na tržištu rada, posebno mladih, te neučinkovit obrazovni sustav i teška socijalna situacija
- zaštita okoliša, očuvanje prirodnih resursa i baštine te prilagodba klimatskim promjenama
- neučinkovita javna uprava na središnjoj i lokalnoj razini te slaba uključenost civilnog društva i socijalnih partnera

Strategija Vlade Republike Hrvatske temelji se na izradi konkretnih smjernica ekonomske i fiskalne politike, fiskalne konsolidacije realnog i održivog državnog proračuna, provedbi strukturnih reformi, restrukturiranja u svrhu očuvanja radnih mjesta, investicija javnog sektora i investicija privatnog sektora, a sve u svrhu izlaska iz gospodarske krize i započinjanja gospodarskog rasta za razdoblje od 2014. do 2020. godine.

Prema tome temeljni ciljevi za Republiku Hrvatsku su: sigurnost, solidarnost, ravnopravnost, pravednost i napredak svih hrvatskih građana u smislu načela na kojima će Vlada graditi svoju politiku i rješenja za novu zaposlenost i gospodarski rast u pravednijem društvu.

Ta rješenja se temelja na tri osnovna stupa: na gospodarskom rastu temeljenom na stvaranju novih vrijednosti, manjoj i učinkovitoj državnoj potrošnji i mijenjaju sustava društvenih vrijednosti što će se provoditi u 3 faze. Prvo sanacijom naslijeđenih problema, pokretanjem novog razvojnog ciklusa i korištenjem novostvorene vrijednosti. Strategije i politike razvoja će se prema tome temeljiti na društveno ekonomskom razvoju prema sljedećim osnovnim točkama: rast BDP-a i zapošljavanja na temelju novog investicijskog ciklusa, rast proizvodnje i konkurentnosti orijentacijom na inozemnu i domaću potražnju, održivi rast proračunskih prihoda uz dovođenje proračunskih rashoda u sklad sa fiskalnim kapacitetima i razvojnim potrebama kroz smanjenje javne uprave.

Na lokalnoj razini će se provesti mjere za uklanjanje korupcije iz svih tijela javne vlasti i ostvariti konačna uspostava djelotvornog i pravednog pravosuđa. Povećat će se ulaganje u znanje i obrazovanje kao bitnim čimbenicima gospodarskog i društvenog razvoja zemlje. Reformirat će se porezni sustav u smjeru poreznog opterećenja radi postizanja troškovne

konkurentnosti pomicanjem poreznog težišta od rada prema kapitalu radi veće socijalne pravednosti. Osnažit će se programi horizontalne potpore poduzetništvu na korištenju državne imovine za pokretanje izglednih razvojnih investicijskih projekata.

Mjerama porezne obiteljske, obrazovne i socijalne politike stvorit će se okruženje koje je poticajno obrtnicima i poduzetnicima, a uz pomoć fondova EU i RH za ekonomsko i socijalno osnaživanje uz aktivno poticanje novog zapošljavanja, a posebno zapošljavanja mladih i visoko obrazovanih te radno aktivnih srednje i starije generacije koji su zbog krize ostali bez posla, na način da će se povećati potpore za zapošljavanje te otvoriti proces cjeloživotnog obrazovanja.

Konkretne obveze na razini Republike Hrvatske, a sukladno smjernicama iz strategija i politika Europske unije od 2014. do 2020. godine će biti kako slijedi:

- smanjenje deficita na manje od 3% BDP-a
- zaustavljanje javnog duga uvećanog za državna jamstva na razinu manju od 60% BDP-a
- Vlada će provesti funkcionalnu i fiskalnu decentralizaciju na regionalne i lokalne jedinice samouprave u cilju jačanje njihove ekonomske i administrativne snage odnosno fiskalnih kapaciteta
- redefinirati će se sustav dodjele tekućih i kapitalnih potpora jedinica lokalne i regionalne samouprave iz državnog proračuna i fondova Europske unije uz uvođenje kriterija standarda i procedura Europske unije koji će se primjenjivati za vođenje svih projekata za dodjelu tekućih i kapitalnih potpora
- obveza je da se smanje krupne socijalne i ekonomske razlike u stupnju razvijenosti jedinica regionalne samouprave kroz program ruralnog razvoja
- kroz radionice i seminare osposobit će se potreban broj stručnjaka na svim razinama društveno političke zajednice za učinkovito korištenje Predpristupnih te Strukturih i Kohezijskih fondova

Jedan od izuzetno važnih pravaca strategije održivog razvoja Republike Hrvatske svakako je i ruralni razvoj koji je od posebnog interesa za utvrđivanje realnih održivih strategija razvoja za jedinice regionalne i lokalne samouprave. Upravo iz tih razloga ovu strategiju održivog ruralnog razvoja ćemo izraditi kao temelj za uspostavljanje realnih strategija održivog razvoja jedinica lokalne samouprave srednjodalmatinskih otoka, a pilot program će biti ova strategija održivog razvoja Općine Postira.

3 STRATEGIJA RURALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA ODRŽIVI RAZVOJ OTOKA

Po podacima Eurostata, u trenutku ulaska u EU hrvatski BDP po stanovniku iznosi 61% prosjeka za 27 dosadašnjih članica EU koji iznosi 25.600 eura po stanovniku, što Hrvatsku smješta na samo dno ljestvice, ispred Rumunjske i Bugarske, u kojima BDP po stanovniku iznosi 49% i 47% prosjeka EU 27. Odmah ispred Hrvatske su Cipar (62%) te Mađarska i Poljska (po 66% prosjeka EU 27), a na samom čelu ljestvice, s BDP-om po stanovniku u iznosu od 271% od prosjeka EU 27 nalazi se Luksemburg.

Uredba ruralnog razvoja Europske unije definira sljedeća tri dugoročna strateška cilja i šest prioriteta:

Cilj 1. Povećanje konkurentnosti poljoprivrednog i prerađivačkog sektora,

Cilj 2. Održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama,

Cilj 3. Uravnotežen razvoj ruralnih područja.

Prioritet 1. Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima

Prioritet 2. Jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i jačanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava

Prioritet 3. Promicanje, organiziranja lanca prehrane i upravljanje rizicima u poljoprivredi

Prioritet 4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava ovisnih o poljoprivredi i šumarstvu

Prioritet 5. Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru

Prioritet 6. Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima

Najvažnije potrebe identificirane u programu

- povezivanje poljoprivrednih proizvođača (poljoprivredni proizvođači nisu organizirani - udruženi, gospodarstva su usitnjena,
- nužnost povećanja dodane vrijednosti proizvoda (diversifikacija PG-a),
- povećanje konkurentnosti i produktivnosti rada u sektoru poljoprivrede i prerade (zastarjela tehnologija, strojevi, oprema i objekti),
- uključivanje mladih u sektor poljoprivrede (nepovoljna starosna struktura PG)
- povećanje stupnja korištenja informacijskih tehnologija,
- uvođenje sustava informiranja, savjetovanja, te cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja,
- izgradnja sustava navodnjavanja i odvodnje,
- korištenje tehnologija koje smanjuju negativan utjecaj poljoprivrede na tlo, vodu i zrak
- očuvanje genetskih resursa,
- razvoj i poboljšanje lokalne komunalne, socijalne, gospodarske i komunikacijske infrastrukture,
- povećanje razine korištenja energije iz obnovljivih izvora.

Tablica 1. Izvori financiranja – Skupni pregled od 2014. do 2020. godine

GODINA	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014. – 2020.
EU doprinos	313.000.000	306.900.000	300.900.000	295.000.000	289.200.000	283.500.000	277.900.000	2.066.400.000
I stup ZPP (mogućnost)	55.950.000	37.300.000	18.650.000	0	0	0	0	111.900.000
Ukupno za mjere RR (EU) - I stup	257.050.000	269.600.000	282.250.000	295.000.000	289.200.000	283.500.000	277.900.000	1.954.500.000
RH doprinos	85.683.333	89.866.666	94.083.333	98.333.333	96.400.000	94.500.000	92.633.333	651.500.000
Sveukupno za mjere RR (EU+RH)	342.733.333	359.466.666	376.333.333	393.333.333	385.600.000	378.000.000	370.533.333	2.606.000.000

Izvor: Marin Kukoč, voditelj odjela za PP i TP, „Program ruralnog razvoja 2014.-2020.“, Uprava ruralnog razvoja EU i međunarodne suradnje, Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 2. Odabrane mjere

NAZIV MJERE	AKTIVNOSTI	KORISNICI	ULAGANJA	POTPORA
PRUŽANJE SAVJETODAVNIH USLUGA I OBAVLJANJE POSLOVA NA GOSPODARSTVU, UKLJUČUJUĆI ŠUMARSTVO	<ul style="list-style-type: none"> ○ Pružanje savjetodavnih usluga poljoprivrednicima, šumoposjednicima, malim i srednjim gospodarstvenicima ○ Usavršavanje savjetnika 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Pravne osobe (privatne i javne) registrirane za pružanje savjetodavnih usluga 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Izrada projekata i programa za unapređenje poljoprivrednih gospodarstava ○ Pružanje stručne pomoći poljoprivrednicima s ciljem povećanja dobiti ○ Promicanje znanja u poljoprivredi, prehrambenoj industriji i šumarstvu ○ Poticanje i pomoć u osnivanju i radu udruženja poljoprivrednika i subjekata u ribarstvu ○ Sudjelovanje i izrada razvojnih planova za poloprivredna gospodarstva ○ Provođenje FADN sustava ○ Informiranje i izdavačka djelatnost ○ Provođenje stručnog nadzora u integriranoj proizvodnji ○ Praćenje pojave štetnih organizama u biljnoj proizvodnji 	<ul style="list-style-type: none"> ○ MAX 1.500 €/savjetu, broj savjeta neograničen ○ MAX 200.000 € /3 god
SUDJELOVANJE U PROIZVODNJI POLJOPRIVREDNIH I PREHRAMBENIH PROIZVODA S OZNAKOM KVALITETE		<ul style="list-style-type: none"> ○ Poljoprivredna gospodarstva koja koriste zaštitni znak ili oznaku kvalitete na proizvodima (oznaka izvornosti, oznaka zemljopisnog podrijetla tradicionalnog ugleda) ○ Ekološki poljoprivredni proizvođači ○ Grupe proizvođača u sektoru vinarstva ○ Korisnici registrirane zemljopisne oznake jakih alkoholnih pića 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Troškovi postupka registracije oznake izvornosti, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake tradicionalnog ugleda ○ Troškovi izrade plana kontrole i troškova potvrđivanja sukladnosti proizvoda sa specifikacijom ○ Troškovi kontrole ovlaštenog kontrolnog tijela ○ Troškovi provođenja organoleptičkih, mikrobioloških ili fizikalno-kemijskih analiza ○ Troškovi izrade i tiskanja etiketa znaka oznake izvornosti, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake tradicionalnog ugleda 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Isplata po osnovi plaćenih računa tijekom godine ○ Najviše 3.000 €/godišnje po poljoprivrednom gospodarstvu ○ Najviše 15.000 € za trajanje PRR (prijedlog)
ULAGANJA U MATERIJALNU IMOVINU	<ol style="list-style-type: none"> 1. ulaganja u poljoprivredna gospodarstva 2. prerada, razvoj i traženje poljoprivrednih proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Poljoprivredna gospodarstva (u skladu s odredbama zakon o poljošrivređi) ○ OPG, obrti, zadruge trgovačka 	MATERIJALNA: <ul style="list-style-type: none"> ○ Objekti i pripadajuća infrastruktura ○ Konsolidacija zemljišta i podizanje njegove kvalitete 	<ol style="list-style-type: none"> 1. MIN 3.500 €/projekt, MAX 5 mil/projekt, za trajanje PRR MAX 15 mil €/korisniku

	3. razvoj i unaprjeđenje infrastrukture za navodnjavanje i odvodnju u funkciji razvoja i prilagodbe poljoprivrede	društva o Jedinice regionalne samouprave (županije) – za aktivnost 3	o Mehanizacija, gospodarska vozila, tehnološka i informatička oprema, o Obnovljivi izvori energije za potrebe gospodarstva o Kupnja zemljišta radi realizacije projekta (do 10% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova projekta) o Objekti, crpne stanice, vodozahvatne građevine, bunari s pripadajućom opremom, tlačna distributivna mreža, mikroakumulacije, akumulacije, rezervoari NEMATERIJALNA: o Računalni programi i ostala ulaganja povezana s materijalnim ulaganjima	2. MIN 3.500 €/projekt, MAX 5 mil€/projekt, za trajanje PRR MAX 15 mil €/korisniku 3. MIN 100.000 €/projekt, MAX 15 mil/projekt, za trajanje PRR MAX 15 mil €/korisniku, za neprofitne organizacije do 100 €
OBNOVA POLJOPRIVREDNOG POTENCIJALA USLIJED ELEMENTARNIH PRIRODNIH NEPOGODA	o Ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala oštećenih prirodnim nepogodama i katastrofama	o Obiteljska poljoprivredna gospodarstva o Pravne i fizičke osobe o Zadruga, udruge o Javna tijela	o Sanacija poljoprivrednog zemljišta o Sanacije područjapogodenogprirodnim katastrofama o Obnova poljoprivredne proizvodnje na pogodnim područjima	o 100%
RAZVOJ POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA I PODUZETNIŠTVA	1. pokretanje proizvodnje za: o mlade poljoprivrednike o mala poljoprivredna gospodarstva 2. ulaganje u nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima (uključujući preradu i traženje proizvoda koji nisu na popisu proizvoda iz dodatka i ugovor s EU)	1. nositelji PG mlađi od 40 godina, mala PG 2. - mikro i mali gospodarski subjekti čiji su osnivači fizičke osobe, koji se bave nepoljoprivrednom djelatnošću (obrti, zadruga i d.o.o.) - nositelji ili članovi PG čiji su osnivači fizičke osobe, a koje djeluje kao OPG, obrt, zadruga d.o.o.	o Izgradnja/rekonstrukcija, kupnja/najam nepokretne imovine o Kupnja ili najam nove mehanizacije i opreme, uključujući računalni softver Nematerijalna ulaganja: autorska prava, zaštitni znakovi	1. MIN 15.000 €/korisniku, MAX70.000 €/korisniku MIN 3.500 €/korisniku, MAX 15.000 €/korisniku 2. MIN 3.500 €/projektu, MAX200.000 €/projektu/3 god 500.000 €/korisniku za trajanje PRR
OSNOVNE USLUGE I OBNOVA SELA U RURALNIM PODRUČJIMA		o Jedinice lokalne i regionalne samouprave (do 10.000 stanovnika) o Komunalna poduzeća s najmanje 25% vlasništva lokalne i regionalne samouprave o Lokalne akcijske grupe o Javne ustanove neprofitnog	ULAGANJA U: o Osnovnu komunalnu, prometnu i telekomunikacijsku infrastrukturu o Osnovnu društvenu, socijalnu i turističku infrastrukturu i usluge o Očuvanje kulturne i prirodne baštine TROŠKOVI (MATERIJALNI): o Izgradnja/rekonstrukcija zgrada i	o MIN 3.500 €/investiciji o MAX 2 mil. €/investiciji

		<p>karaktera čiji su osnivači LAG-ovi, navladine organizacije ili jedinice lokalne (regionalne) samouprave</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Javno privatno partnerstvo 	<p>objekata</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kupnja zgrada ○ Kupnja mehanizacije i opreme ○ Kupnja zemljišta radi realizacije projekta (do 10% vrijednosti investicije) <p>TROŠKOVI (NEMATERIJALNI):</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Autorska prava, zaštitni znakovi 	
<p>ULAGANJA U SVRHU POBOLJŠANJA OTPORNOSTI I OKOLIŠNE VRIJEDNOST ŠUMSKIH EKOSUSTAVA</p>		<ul style="list-style-type: none"> ○ Posjednici šuma i šumskih zemljišta ○ Udruženja šumoposjednika ○ Pravni subjekti koji gospodare šumama, šumskim zemljištima i lovištima ○ JLS 	<ul style="list-style-type: none"> ○ IZVOĐENJE RADOVA NA REKONSTRUKCIJI I KONVERZIJI ŠUMA (pripremni radovi, nabava i sjetva i/ili sadnja šumskog reprodukcijskog materijala, njega šuma, zaštita od biotskih i antibiotskih čimbenika i drugo) ○ ZAMJENA DRVEĆA NOVIM VRSTAMA (priprema staništa, nabava i sjetva i/ili sadnja šumskog reprodukcijskog materijala, njega šuma, zaštita od biotskih i antibiotskih čimbenika i drugo) ○ OPLEMENJIVANJE ŠUMA RIJETKIM I UGROŽENIM VRSTAMA DRVEĆA ○ UVOĐENJE DEFICITARNIH VRSTA DIVLJAČI (troškovi introdukcije deficitarnih vrsta divljači, troškovi izrade studije stanišnih kapaciteta) ○ UVOĐENJE I UNAPRJEĐENJE BIOLOŠKIH METODA ZAŠTITE ŠUMA 	<ul style="list-style-type: none"> ○ MIN 20.000 €/projektu ○ MAX 1 mil. €/projektu ○ 10 mil. €/korisniku za trajanje PRR
<p>ULAGANJA U NOVE ŠUMARSKOJE TEHNOLOGIJE TE U PROIZVODNJU I MARKETING ŠUMSKIH PROIZVODA</p>		<ul style="list-style-type: none"> ○ Posjednici šuma i šumskih zemljišta ○ Udruženja šumoposjednika ○ Mali i srednji izvođači radova u šumarskom sektoru ○ Jedinice lokalne (regionalne) samouprave 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Troškovi uvođenja tehnike i tehnologije za radove u šumarstvu ○ Troškovi nabave strojeva, alata i opreme za obavljanje poslova u šumarstvu ○ Troškovi obuke djelatnika za rad sa strojevima, alatima i opremom za obavljanje poslova u šumarstvu ○ Sufinanciranje razlike u cijeni između biogoriva i bioulja i mineralnih goriva i ulja 	<ul style="list-style-type: none"> ○ MIN 30.000 €/projektu ○ MAX 1,5 mil. €/projektu ○ MAX 3 mil. €/korisniku za trajanje EAFRD-a

			<ul style="list-style-type: none"> o Troškovi proizvodnje i promocije nedravnih šumskih proizvoda i drvnih šumskih proizvoda prije industrijske proizvodnje o Troškovi postupka ishođenja certifikata ekološkog podrijetla drvnih i ne drvnih šumskih proizvoda o Troškovi postupka ishođenja certifikata o okolišnoj pogodnosti strojeva, alata, opreme i postupaka za izvođenje šumskih radova o Usluge inženjera, konzultanata, revizije i evaluacije o Izrada studije izvedivosti, studije utjecaja na okoliš 	
OSNIVANJE PROIZVOĐAČKIH GRUPA		<ul style="list-style-type: none"> o Nove i priznate proizvođačke skupine s najmanje 5 članova 	<ul style="list-style-type: none"> o Ulaganje u zajednički marketing poljoprivrednih te šumskih drvnih i ne drvnih proizvoda o Troškovi zajedničkih projekata informiranja i promidžbe o Administrativni rad proizvođačke skupine o Najam i uređenje prostora i kupnja opreme vezane za obavljanje djelatnosti o Troškovi registracije proizvođača o Trošak uredskog materijala, plaće administrativnog zaposlenika <p>U PRIJELAZNOM RAZDOBLJU (DO PRIZNAVANJA) POTPORA SE MOŽE DODIJELITI ZA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poticanje osnivanja i vođenje administrativnih poslova o Administrativni troškovi osnivanja PS o Pokriće dijela investicija potrebnih za dobivanje priznavanja, koje su proizvođačke skupine predložile u planu priznavanja 	<p>1. godina – osnivanje – iznosod 10% vrijednosti proizvodnje plasirane na tržištu svojih članova u trogodišnjem razdoblju koje prethodi godini pristupanja</p> <p>Sljedeće godine – paušalno godišnje plaćanje – izračun na osnovu godišnje prodaje PS i prati silazni tijek</p> <p>MAX 100.000 €/god</p>

Izvor: Marin Kukoč, voditelj odjela za PP i TP, „Program ruralnog razvoja 2014.-2020.“, Uprava ruralnog razvoja EU i međunarodne suradnje, Ministarstvo poljoprivrede

4 STRATEGIJE I POLITIKE RAZVOJA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE S ASPEKTA TERITORIJALNOG UDJELA I UDJELA STANOVNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Splitsko-dalmatinska županija je jedna od većih po kopnenom i morskom obuhvatu površine i druga najmnogoljudnija županija u Republici Hrvatskoj, od čega je kopno 4.524 km² ili 8% teritorija Republike Hrvatske, a more 9.576 km² ili 31% teritorija Republike Hrvatske. Na ovom prostoru obitava 462.676 stanovnika ili 10,4% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. Gustoća naseljenosti iznosi 105,5 stanovnika/ km² ili 78,55% gustoće naseljenosti Republike Hrvatske, što znači da Splitsko dalmatinska županija spada u ruralno područje Republike Hrvatske. Prostor Splitsko dalmatinske županije čine tri prostora koja se razlikuju u prirodnom krajobrazu te demografskim, gospodarskim i razvojnim značajkama i to:

- **Priobalje** koje je najmanje teritorijalno raspostranjeno ali je najviše naseljeno i gospodarski najaktivnije
- **Zaobalje** koje je teritorijalno najrasprostranjenije i srednje naseljeno što znači da iziskuje veću pažnju u razvojnom periodu od 2014. do 2020. godine u smislu investicijskih ulaganja i veće kvalitete upravljanja resursima, prostorom i okolišem
- **Otoci** koji su najslabije naseljeni i kao takvi zahtjevaju u razvojnom periodu najveća ulaganja u razvoj u smislu zaustavljanja procesa demografskog pada te veća ulaganja u gospodarski razvoj i očuvanje okoliša. U splitsko-dalmatinskoj županiji su 4 velika otoka, 70 manjih i 50 hridi od kojih je naseljeno svega 10 otoka što nameće potrebe ulaganja u prometnu infrastrukturu, povezanosti samih otoka te otoka s kopnom.

Što se tiče političko teritorijalnog ustroja u Splitsko dalmatinskoj županiji djeluje 16 gradova i 39 općina, a u prostornom smislu može se podijeliti na 12 cjelina. Najvažnije djelatnosti Splitsko-dalmatinske županije sobzirom na prirodne i klimatske uvjete su turizam i pomorstvo te uzgoj mediteranskih kultura i ribarstvo.

Proračunska sredstva koja stoje na raspolaganje Splitsko dalmatinskoj županiji iznose 426,03 mil. kuna.

Izvori prihoda su: Porez i prirez porezu na dohodak 204,12 mil kuna tj. 47,91%, porezi na robu i usluge 22,2 mil kuna tj. 5,21%, porez na imovinu 0,8 mil kuna tj. 0,19%, pomoći iz inozemstva i subjekata unutar općeg proračuna 145,8 mil, tj. 34,22%, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi 36,5 mil kuna tj. 8,57%, prihodi od imovine 14,98 mil kuna tj. 3,52%, prihodi od prodaje roba i usluga 1,6 mil kuna, tj. 0,38%.

Na ove prihode ako još pridodamo 5,97 mil kuna primitaka iz zaduženja i financijske imovine dolazimo do ukupnih prihoda od 432 mil kuna

Ukupni izdaci su: 392 mil kuna, od toga: izdaci za zaposlene 96,9 mil kuna tj. 24,72%, materijalni troškovi 184,2 mil kuna tj. 46,99%, financijski rashodi 2,3 mil kuna tj. 0,59%, subvencije 22,6 mil kuna tj. 5,76%, pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna 43 mil tj 10,97%, naknade za građane 12,3 mil kuna tj 3,14% i tekuće donacije 25,2 mil kuna tj. 6,43% i ostali izdaci 5,5 mil kuna tj. 1,4%.

Ostali prihodi su upotrebljeni za nabavu financijske imovine 39,3 mil kuna te za otplatu zajmova i ostale izdatke financijske imovine. Iz navedenih brojčanih podataka proizlazi da je ostvaren deficit proračuna od 18,1 mil kuna, tj. 4,19% prihoda.

U prethodnom razdoblju Splitsko-dalmatinska županija nije povukla bespovratna sredstva iz Pretpristupnih fondova sukladno svom teritorijalno udjelu i udjelu u stanovništvu te sukladno potrebama i prioritetima jer nije imala pripremljene razvojne projekte s kojima bi se mogla aplicirati za povlačenje tih sredstava. U razvojnom periodu od 2014. do 2020. godine pružaju se daleko veće mogućnosti za povlačenje sredstava iz Strukturnih i Kohezijskih fondova koji za Hrvatsku iznose 13,7 mlrd eura od čega za potrebe ruralnog razvoja 2,6 mlrd eura što nameće potrebu da se za izradu strategije od 2014. do 2020. pripreme izvodljivi projekti i apliciraju za povlačenje sredstava najmanje u iznosu utvrđenih ciljeva i prioriteta te sudjelovanju Splitsko-dalmatinske županije u teritorijalnom udjelu te udjelu u stanovništvu.

5 STRATEGIJE I POLITIKE RAZVOJA SREDNJODALMATINSKIH OTOKA ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Sukladno ciljevima, prioritetima i predviđenim izvorima sredstava, strategija razvoja na nivou Europske unije, Republike Hrvatske i Splitsko-dalmatinske županije, očekuje se aktiviranje razvojnih centara i LAG-ova (Lokalna akcijska grupa) pa je tako neophodno i za srednjodalmatinske otoke formirati jedan centar integralnog razvoja i određen broj LAG-ova. Takav centar je već formiran sa sjedištem u Postirima na otoku Braču, a koji ima potporu Splitsko-dalmatinske županije, Sveučilišta u Splitu i LAG-a Brač-Šolta.

Zadatak ovog Centra je da svojim radom nastoji ostvariti ciljeve LEADER pristupa kroz unapređenje lokalnog razvoja i prepoznavanja vlastitih razvojnih mogućnosti svake jedinice lokalne samouprave na području srednjodalmatinskih otoka (Brač, Šolta, Hvar i Vis). Prioritet Centra je da pristupi izradi realne i provedive strategije ruralnog razvoja svih jedinica lokalne samouprave na području srednjodalmatinskih otoka u zadanom zakonskom roku. Ova strategija razvoja Općine Postira poslužiti će kao koncept za razradu strategija i ostalih jedinica lokalne samouprave uz aktivno sudioništvo svih relevantnih subjekata iz pojedinih jedinica lokalne samouprave kako bi se kroz izradu i aplikaciju konkretnih projekata povuklo što više sredstava iz Pretpristupnih, Kohezijskih i Strukturnih fondova u razdoblju od 2014. do 2020. godine, a u cilju otvaranja procesa integralnog održivog razvoja, korištenjem svih raspoloživih resursa, a posebice korištenjem prirodnih resursa koji su specifični za ovo područje. Strateški cilj je također zaustavljanje negativnog demografskog trenda i jačanje kadrovskog potencijala.

Namjera osnivača je da Centar izrađuje i koordinira izradu strategije za 15 jedinica lokalne samouprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji (gradovi Hvar, Komiža, Stari Grad, Supetar i Vis te općine Bol, Jelsa, Milna, Nerežišća, Postira, Pučišća, Selca, Sućuraj, Sutivan i Šolta)

Obzirom na klimatska obilježja, područje koje obrađuje Centar nalazi se u Istočnojadranskoj eumediteranskoj zoni koja obuhvaća najveći dio naše obale. Karakteristična su duga i veoma topla ljeta, skoro potpuno suha bez oborina i hladne zime s dosta kiše te učestalim jugom i burom. Ljeti su vrlo visoke temperature zraka (preko 30°C) i mora (21°C - 22°C). Srednja temperatura srpnja u hladu iznosi oko 30°C što je temperaturni maksimum. Temperatura postepeno pada tijekom VIII, IX i X mjeseca. U studenom i prosincu je ujednačena (oko 15°C), a najniža je u siječnju (10°C) što predstavlja temperaturni minimum. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi 16°C, a srednja količina oborina 807 mm. Područje Centra pripada najsunčanijem jadranskom području s oko 2.700-2.800 sunčanih sati godišnje. More je na području Centra najviše kvalitete.

Područje koje obrađuje Centar ima bogatu kulturno povijesnu baštinu. Kulturna dobra obogaćuju turističku ponudu.

Osim registriranih postoje i mnogi lokaliteti od kulturnog i povijesnog značenja o kojima se brinu jedinice lokalne samouprave i lokalne kulturne organizacije.

Područje koje obrađuje Centar naseljava ukupno 30.193 stanovnika, a raspoređeni su po gradovima i općinama kako je prikazano u tablici 3.

Tablica 3. gradovi i općine na području Centra prema broju stanovnika

gradovi	broj stanovnika
Hvar	4.251
Komiža	1.526
Stari Grad	2.781
Supetar	4.074
Vis	1.934
općine	
Bol	1.630
Jelsa	3.582
Milna	1.034
Nerežišća	862
Postira	1.559
Pučišća	2.171
Selca	1.804
Sućuraj	463
Sutivan	822
Šolta	1.700
UKUPNO:	30.193

Izvor: <http://www.dzs/> (Acce: 09.09.2013. godine)

Moguće je oživljavanje slabo nastanjenih naselja, imajući u vidu realizaciju utvrđenih ciljeva u strategiji razvoja ciljeva te uspješnosti i efikasnosti Pretpripravnih, Kohezijskih i Strukturnih fondova.

6 STRATEGIJE I POLITIKE ODRŽIVOG RAZVOJ OTOKA BRAČA ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2020. GODINE: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI KAO SMJERNICE ZA STRATEGIJU RAZVOJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Područje otoka Brača definiraju njegove karakteristike i to: površina i granice područja otoka, kulturna, povjesna i prirodna baština te stanje društvene i kulturne infrastrukture. Područje otoka Brača obuhvaća 8 jedinica lokalne samouprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji (grad Supetar te općine Bol, Milna, Nerežišća, Postira, Pučišća, Sutivan i Selca).

Slika 1. Jedinice lokalne samouprave na otoku Braču

Izvor: Agencija za razvoj Varaždinske županije – AZRA d.o.o., „Razvojna strategija Lokalne akcijske grupe Brač, Šolta“, Varaždin, ožujak 2013.

Otok Brača zauzima središnji dio Splitsko-dalmatinske županije koja graniči sa Šibensko-kninskom županijom na sjeverozapadu, Italijom na zapadu, Bosnom i Hercegovinom na istoku te Dubrovačko-neretvanskom županijom na jugu. Prostor površine 395 km². Površinom je najveća općina Pučišća (103,37 km²), a najmanja općina Sutivan (22,19 km²). Najviši vrh otoka Brača je Vidova gora na otoku Braču, ujedno i najviši vrh svih jadranskih otoka (778 m/nm). U pejzažnom smislu karakteristični geomorfološki fenomeni ovog područja su: Zlatni rat, Vidova gora, Koštilo i Bolska kruna. U okolici Bola se nižu najveće šljunčane plaže, uključujući i najimpresivniju od njih – Zlatni rat.

Na području otoka Brača utvrđena su ugrožena i rijetka staništa (stenomediteranske čiste vazdazelene šume i makija crnike, bušici, kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci i suhi travnjaci stenomediterana). Posebno se ističu prirodno zaštićene uvale i rukavci krajolika. Podmorje predstavlja područje posebnih ograničenja u korištenju zbog biološke raznolikosti,

specifičnih florističko-vegetacijskih i ekoloških svojstava. More je na području otoka Brača najviše kvalitete, s izuzetkom zatvorenijih, slabije prostrujenih dijelova akvatorija, opterećenih otpadnim vodama urbanog porijekla.

Otok Brač ima bogatu kulturno povijesnu baštinu te u skladu s podacima iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske ima ukupno 109 registriranih kulturnih dobara. Najveći broj kulturnih dobara ima Grad Supetar (30), te Općina Nerežišća (29) dok najmanji broj registriranih kulturnih dobara ima Općina Selca (9).

Na području otoka Brača nalaze se sljedeće prirodne vrijednosti: Zlatni rat (Općina Bol), Vidova gora (Općine Nerežišća, Bol i Postira) te Dolina Blaca (Općina Nerežišće) kao značajni krajobraz, zatim borić, crni bor na krovu crkve Sv. Petra u Nerežišću, crnika ili česvina u Pučišću te divlja kruška i zelenika (Općina Selca) u kategoriji spomenik prirode-rijedak primjerak drveća te Kolač (Općina Nerežišća) u kategoriji spomenik prirode-geomorfološki. Osim navedenih postoje lokaliteti koje bi trebalo zaštititi temeljem Zakona o zaštiti prirode i kulturnih dobara te brendova na području gospodarstva.

Na području otoka Brača prolazi razgranata mreža javnih i nerazvrstanih cesta od čega 5 državnih cesta ukupne dužine 89,3 km koje su okosnica cestovnog prometa otoka Brača. Postoji i mreža nerazvrstanih cesta, puteljaka i šetnica koje su aktivnog prometnog značaja te se planira njihova dogradnja i prekategORIZACIJA u višu kategoriju o okviru ove strategije održivog razvoja.

Zračni promet na području otoka Brača odvija se putem zračne luke Brač na teritoriju Općine Pučišća koja prema međunarodnim propisima spada u zračne luke 2C kategorije te zauzima površinu od oko 400 000 m².

Pomorski promet otoka Brača gravitira većinom prema županijskom središtu Splitu. Područje Brača povezuju 2 trajektne linije Split - Supetar i Makarska - Sumartin te 2 brzobrodске linije Split - Bol - Jelsa i Split - Milna - Hvar.

Na cijelom teritoriju otoka Brača nalazi se ukupno 11 luka otvorenih za javni promet sa osnovnom funkcijom javnog pomorskog prijevoza. Luka Supetar na otoku Braču jedina je luka od županijskog značaja. Postoji potreba za izgradnjom luke od lokalnog značaja na području općine Bol te za luke od posebne namjene uglavnom u sklopu postojećih luka otvorenih za javni promet kao i teretne luke za čitav otok Brač.

Područje otoka Brača snabdijeva se vodom iz regionalnog vodoopskrbnog sustava Omiš - Brač - Hvar - Šolta - (Vis) iz rijeke Cetine. Ukupna količina vodoopskrbe za otok Brač iznosi 380 l/s.

Otok Brač ima većim dijelom izgrađene sustave odvodnje i kanalizacije u priobalnim naseljima. Kanalizacijski sustav je načelno razdjelni, ali u njega ulazi i dio oborinskih voda. Pojedina naselja imaju pročištače na svojim sustavima odvodnje, a temeljni cilj je da se izgradi za sva naselja.

Problem odlaganja komunalnog otpada otoka Brača djelomično je riješen kroz sabirni centar komunalnog otpada na lokaciji «Košer» u Općini Pučišća.

Za redovito odvijanje poštanskog prometa te telekomunikacijskog prometa ima više operatera, dok kvaliteta prijema interneta po općinama nije ujednačena te je treba unaprijediti.

Brač je optičkom mrežom povezan sa kopnom:

- Mirca – Podstrana HT
- Dugi Rat – Postira HEP
- Povlja - Brela HT

sa Šoltom:

- Milna - Šolta HT

sa Hvarom:

- Bol – Stari Grad HT
- Milna – Vira HT

Uvažavajući činjenicu da su sva mjesta na Braču međusobno povezana optičkom mrežom i da je mreža višestruko uvezana sa susjedstvom: otoci – kopno, ističemo visoko raspoloživu mrežu. Osim toga RR sustav „Vidova Gora“ je također uvezan optičkim sustavom prijenosa. Dakle, optički magistralni kapaciteti su osnova za razvoj širokopojasne mreže otoka Brača. Uvažavajući tehnologiju internet protokola (IP) kao višeslužnog protokol sloja, nužno se nameće upotreba mreže svjetlovodnog sloja na lokalnoj razini. Funkcija prijenosnog sloja definirana je kao pouzdana i jeftina transmisija prometa između mrežnih točaka i od korisnika do tih točaka. Sljedeći strateški korak izgradnja pristupne svjetlovodne mreže unutar Grada Supetra i ostalih naselja na otoku (svjetlovod do ureda, stana, ...)

Postojeći sustav elektroopskrbe otoka Brača razmjerno je jednostavne strukture. O elektroenergetskoj mreži brigu vodi HEP – operator distribucijskog sustava d.o.o., Elektrodalmacija split - pogon Brač, a također se očekuje se i pojava novih opskrbljivača iz EU ali i ulaganje u obnovljive izvore energije što će također povećati opseg i kvalitetu opskrbe. U prijenosnom sustavu zadržavaju se postojeće trase nadzemnih, podmorskih i podzemnih dalekovoda:

- KV110 kV TS Dugi Rat (kopno) – Kabelaška stanica (KS) Lozna Mala – TS110/35 kV Nerežišća (podmorski)
- KV110 kV TS Dugi Rat – Kabelaška stanica (KS) Postira - TS110/35 kV Nerežišća (podmorski)
- DV35 kV.

Institucije koje pružaju socijalnu skrb korisnicima na području otoka Brača obuhvaćaju: Centar za socijalnu skrb u Supetru, Centar za socijalnu skrb u Splitu, zatim nekoliko staričkih domova, te nekoliko katoličkih institucija. Glavni problem u sustavu socijalne skrbi su nedovoljni smještajni kapaciteti u domu za stare i nemoćne. Problem ustanova socijalne skrbi očituje se i u nedovoljnom broju logopeda, defektologa, pedagoga i psihologa.

Na području zdravstvene zaštite stanovnika postoje veliki problemi koje je neophodno u budućnosti riješiti.

Također i u ostalim područjima zaštite postoje brojni problemi koje treba po jedinicama lokalne samouprave riješiti u sklopu strategije održivog razvoja od 2014. do 2020. godine.

Na području otoka Brača važna djelatnost je turizam. Turistički se promet na Braču velikim dijelom ostvaruje u najpoznatijem turističkom mjestu otoka i jedne od vodećih turističkih destinacija na području Dalmacije, općine Bol sa svjetski poznatom plažom Zlatni rat.

Od poljoprivredne djelatnosti, na otoku Braču su oduvijek bili najzastupljeniji stočarstvo, uzgoj vinove loze i maslina uz kamenarstvo. Ribarstvo također treba da predstavlja jedan od najvažnijih pravaca razvoja otoka Brača s tim da je strateški nositelj tvornica Sardina koja sa svojim novim kapacitetima prerade ribe, zauzima jedno od najvažnijih mjesta u EU. Sardina će u svom dugoročnom razvoju ulagati i u izgradnju vlastitih uzgajališta plave ribe, tj. marikulturu. Započelo se s obnovom zapuštenog šumarstva, ovčarstva i kozarstva, a vrlo je zastupljeno i maslinarstvo (500.000 stabala maslina). Tradicionalno iskorištavanje bračkog kamena provodi se suvremenom tehnologijom te se danas proizvodi 17.000 m³ blokova i preko 300.000 m³ piljenih kamenih ploča. Obnovom i otvaranjem manjih industrijskih i zanatskih pogona ali i bavljenjem turizmom pokušava se zaustaviti iseljavanje stanovništva te u konačnici osiguravanje demografskog rasta što predstavlja glavni cilj strategije dugoročnog održivog razvoja. Velike su mogućnosti oživljavanja industrije uz ograničenja poznatih infrastrukturnih slabosti lokacije na otoku jer se očekuju značajna sredstva iz fondova EU te druge potpore i olakšice za apliciranje razvojnih projekata.

Uz turizam i poljoprivredu kao glavne nositelje razvoja, također treba raditi i na razvoju pomorstva, obnovljivih izvora energije, očuvanje okoliša, ulaganje u komunalnu infrastrukturu, IT tehnologije i širokopojasnu telekomunikacijsku infrastrukturu.

Trgovina i uslužno obrtništvo bilježe rast što treba nastaviti i u daljnjem periodu uzimajući u obzir i turistički razvoj.

Na području otoka Brača u 2011. godini zabilježen je izvoz u iznosu od 149.649.000 kuna, što je 5,41% cjelokupnog izvoza Splitsko-dalmatinske županije. Najveći izvoz u prvih 9 mjeseci ostvarila je općina Postira u iznosu od 129.490.000 kuna.

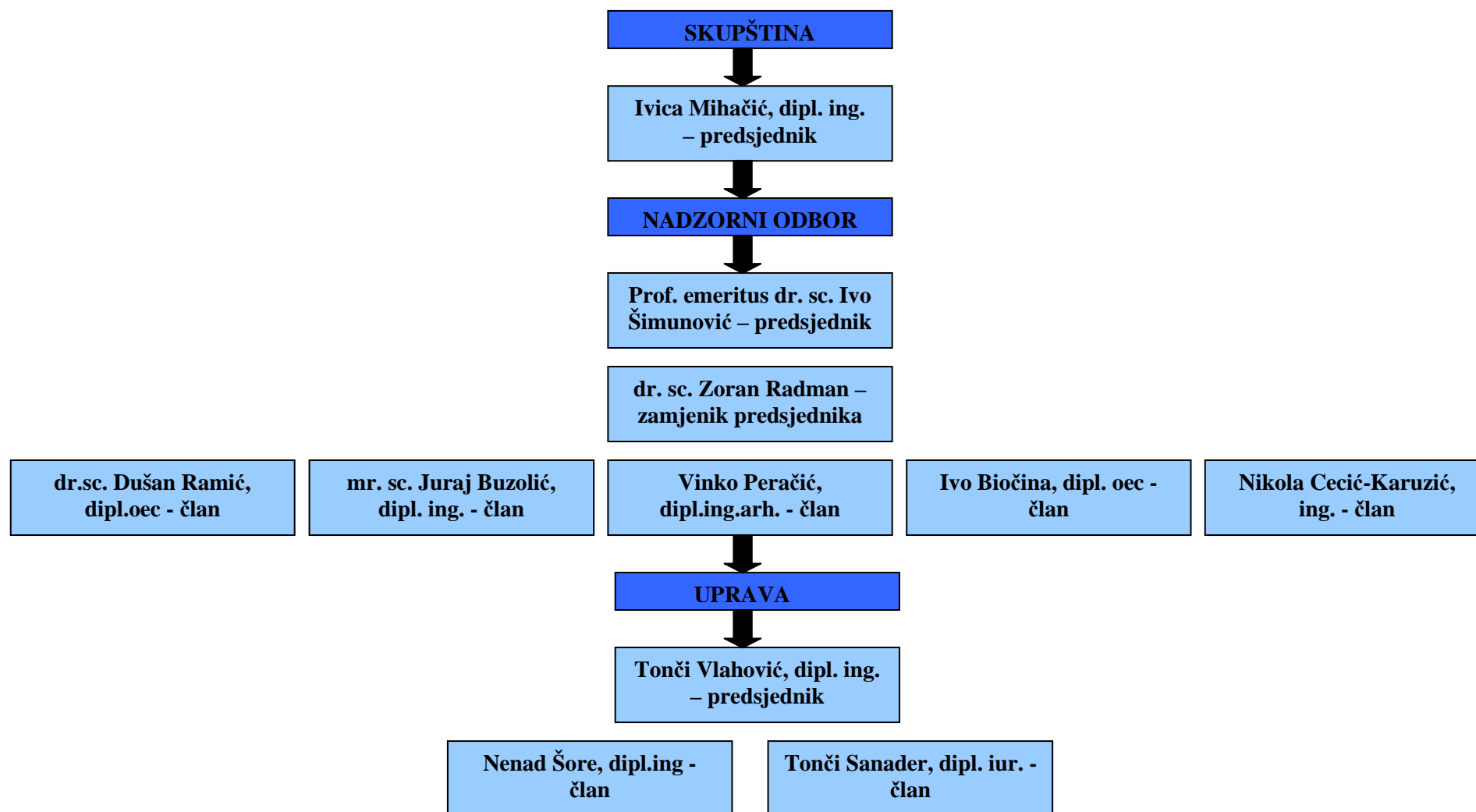
Iz SWOT analize (akronim od strengths – snage, weaknesses – slabosti, opportunities – prilike i threats – opasnosti) koju je za potrebe LAG-a Brač Šolta u formi razvojne strategije izradila AZRA d.o.o. proizlaze snage otoka Brača u vidu vlastitog prostora, resursa i sposobnosti na koje se može osloniti ili ih koristiti u svom daljnjem razvoju te slabosti koje ukazuju na ograničavajuće faktore unutar samog otoka koje mora riješiti vlastitim snagama, koristeći prilike koje mu se pružaju, ali i paziti na prijetnje koje mogu ugroziti razvojne planove i projekte te se pripremiti za njih i uvažavati ih, jer su izvan njegova obuhvata djelovanja, ali utječu na sve aktivnosti, a time i ostvarenje ciljeva i vizije.

7 STRATEGIJA ODRŽIVOG RAZVOJA OPĆINE POSTIRA: CILJEVI, SREDSTVA I IZVORI

7.1 Svrha osnivanja Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka

Inicijativa za formiranje Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka pri jedinici lokalne samouprave Općini Postira temelji se na dokumentaciji koja je pripremljena za otvoreni natječaj koji je raspisan za dostavu projektnih ideja regionalnih razvojnih projekata za Program pripreme regionalnih razvojnih projekata, u okviru strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Europske unije do 15. travnja 2013. godine koji je objavilo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Proces formiranja Centra je prema tome započeo u ožujku 2013. godine i dovršen u rujnu 2013. godine.

Slika 2. Organizacijska shema Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka

Izvor: Izrada autora

Temeljni strateški cilj je briga o stanovništvu, o njegovoj demografskoj strukturi i uvjetima za povećanje broja stanovnika.

Ostali ciljevi za postizanje temeljnog strateškog cilja strategije razvoja Općine Postira

- inicirati i poticati oblikovanje identiteta otoka Brača kao jedinstvene lokacije temeljene na bogatstvu različitosti
- osnivanje CERADO-a, Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka i njegovo aktivno angažiranje za izradu projektnih aplikacija Općine Postira
- izrada strategije integralnog društveno-ekonomskog razvoja Općine Postira uz primjenu službenih procedura Europske unije kod izrade aplikacije projekata
- revitalizacija demografske slike Općine Postira u smislu jačanja veza s dijasporom i jačanja ljudskih kapaciteta te cijeloživotnog učenja
- revitalizacija i održivi razvoj komunalne infrastrukture Općine Postira
- revitalizacija i održivi razvoj zračne luke Brač uz primjenu standarda tehnološkog i gospodarskog razvoja Europske unije
- revitalizacija i održivi razvoj transportne infrastrukture Općine Postira
- integracija i održivi razvoj poljoprivrednog potencijala
- integracija i održivi razvoj energetskeg potencijala obnovljivih izvora energije
- integracija i održivi razvoj turističkog potencijala
- implementacija i razvoj zdravstvenih i drugih usluga
- implementacija i održivi razvoj IT tehnologija te implementacija, razvoj i izgradnja optičke pristupne mreže kroz formiranje mrežnog operatora
- osnivanje i pokretanje RTV kanala Centra lociranog u Općini Postira
- revitalizacija postojećih te osnivanje i stavljanje u funkciju financijske infrastrukture zadruge i štedionica u okvirima Centra
- zaštita povijesne i kulturne baštine
- zaštita okoliša i zbrinjavanje otpada
- poboljšati postupke upravljanje kod realizacije projekata i operativnog programa
- potaknuti razvoj međuopćinske i županijske te prekogranične suradnje
- pridonijeti aktivnom sudjelovanju u izradi i provedbi projektnih aplikacija za bespovratna sredstva i potpore županija, Vlade Republike Hrvatske i Europske unije
- osnažiti mobilnost osoba uključenih u učenje stranih jezika kako bi se osiguralo cjeloživotno učenje i primjena suvremenih tehnologija
- osnažiti suradnju institucija, poduzeća i socijalnih partnera
- poboljšati transparentnost
- ohrabriti na učenje standarda Europske unije za održivi razvoj u ICT okruženju
- osnažiti suradnju s regionalnom razvojnom agencijom Splitsko-dalmatinske županije i drugih županija te razvojnim agencijama Vlade Republike Hrvatske

Ovdje treba posebno pojasniti ulogu financijske infrastrukture, zadruga, štedionice u cilju strategije pretvaranja ljudi u vlasnike – poduzetnike. Banke se ne osvrću prema „siromašnim“ zajednicama jer u njima nije novac. Dakle, štedionica bi pokrenula malo poduzetništvo interesantno za samozapošljavanje i razvoj usluga interesantnih turizmu, poljoprivredi i ostalom gospodarstvu otočke zajednice i šire. Financijska infrastruktura će sigurno potaknuti povratak iseljenih na otok kao i naseljavanje mladih, aktivnih sklonih izazovima i rizicima.

Akcije prihvatljive za financiranje razvojnih projekata u okvirima strategije održivog razvoja

- mobilnost osoba u radu na aplikacijama konkretnih investicijskih projekta
- razmjena iskustva na već ostvarenoj realizaciji projekta potporom iz fondova Europske unije
- sudjelovanje u natječajima
- studijske i pripremne posjete za partnerstvo u projektu
- asistencija profesorima i konzultantima te voditeljima radionice
- razvoj partnerstva među regijama
- multilateralna suradnja kroz promicanje i širenje metoda učenja
- razmjena iskustava o sustavima ICT učenja
- pružanje pomoći u projektu i partnerstvu
- mladi za Europu u smislu aktivnog građanstva Europske unije i zapošljavanja za koje se mogu ostvariti potpore za dvogodišnje bruto plaće i izobrazbu u struci
- volonterska služba Europske unije za razvijanje solidarnosti
- suradnja Europske unije usmjerena na mlade

Za izradu strategije održivog razvoja Općine Postira napravljeni su intervjui sa pet grupacija nositelja razvoja i to: poljoprivreda, turizam, gospodarski subjekti, društvene djelatnosti te predstavnicima Etno-eko sela Dol. Također je napravljena za potrebe definiranja strategije razvoja Općine Postira i SWOT analiza na temelju ciljeva, akcija i intervjua te logička matrica.

7.2 Stavovi Općine Postira o viziji, misiji i ciljevima općine

VIZIJA

Uprava Općine Postira želi pružanjem kvalitetnih i svima dostupnih javnih usluga, opravdati povjerenje zainteresiranih strana: građana, subjekata u društvenim djelatnostima, gospodarskim subjektima, poslovnim partnerima, nevladinim organizacijama i turistima posjetiteljima Općine Postira.

Na području Općine Postira je razvijena poljoprivreda i ribarstvo, te je želja da Postira postanu mjesto vrhunske ekološke proizvodnje zdrave hrane i kao takvo turistička destinacija visokog društvenog standarda u okvirima uravnoteženog održivog razvoja, prepoznatljiva u Hrvatskoj i svijetu po očuvanoj kulturnoj i povijesnoj baštini i kvalitetnim smještajnim kapacitetima.

Želimo da se kroz poljoprivredu, ribarstvo, male proizvodne pogone, uslužne obrte, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obiteljske hotele i pansionere omogući kontinuirano zapošljavanje mladog obrazovnog kadra, te da razvijena komunalna, prometna i energetska infrastruktura, visoka razina obrazovne, zdravstvene, te športsko-rekreacijske infrastrukture čine Općinu Postira ugodnim za življenje i poželjnim za boravak.

Za ovakav status Općine i njegov budući kontinuitet razvoja Općinska uprava ima veliku odgovornost i obvezu brzog, transparentnog i učinkovitog djelovanja u opsluživanju zainteresiranih strana.

MISIJA

Općinska uprava Općine Postira obavljanjem poslova iz samoupravnog djelokruga, na zakonit, učinkovit, ekonomičan i transparentan način unapređuje kvalitetu života i rada na području Općine Postira svim svojim građanima pružanjem izvrsne usluge, omogućavanjem participacije u odlučivanju, odgovornim upravljanjem javnim dobrima, protokom informacija, te nadasve ljubaznim i efikasnim radom administracije.

CILJEVI

- oblikovati kvalitetno okruženje za domicilno stanovništvo i posjetitelje
- učiniti mjesto atraktivnim za život mlađoj populaciji
- oblikovati prepoznatljivi identitet mjesta
- poticati zajedništvo i svijest o značanje jasnog identiteta
- kontrolirati i poticati, inovativnim pristupom interpretacije identiteta
- poboljšati međuopćinsku suradnju na otoku i širem okruženju
- poboljšati informiranost i stručnu naobrazbu korištenjem novih medija
- profilirati ponudu kroz obnovu stare i uvođenje nove proizvodnje
- stvoriti uvjete za smještaj i prilagođavanje nove radne populacije
- poboljšati raspolaganje, upravljanje i korištenje imovine u vlasništvu Općine
- povećati naplatu prihoda koji pripadaju Općini
- poboljšati uvjete za efikasnu protupožarnu i civilnu zaštitu
- poboljšati zbrinjavanje socijalno ugroženih osoba i obavljanje poslova socijalne skrbi
- uređenje svih naselja Općine , kvaliteta stanovanja i komunalne djelatnosti, očuvanje komunalnog reda
- izgradnja objekata i uređenje komunalne infrastrukture i osiguranje uvjeta za održivi razvitak komunalnih djelatnosti
- integracija sustava financijskog upravljanja i kontrola u poslovne procese radi jačanja upravljačke strukture u upravljanju rizicima .koji utječu na ostvarivanje ciljeva uz jasno definiranje ovlasti i odgovornosti u poslovnim procesima
- poboljšati uvjete u oblasti predškolskog uzrasta, odgoja i osnovnog obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, kulture, tjelesne kulture i športa te poticanje primjene djelatovnih mjera radi zaštite životnog standarda
- povećati promicanje poduzetničkih aktivnosti uvažavajući lokalne posebnosti i poštivanje prirodnih i prostornih mogućnosti

7.3 Analiza stanja

7.3.1 Gospodarske značajke područja

Bitno je obilježje gospodarstva otoka Brača što se ono danas u cijelosti temelji na prirodnim bogatstvima otoka. Izuzev jednog razdoblja nakon II svjetskog rata kada su se razvijale na

otoku izvjesne alohtone industrije cijelu povijest gospodarstva otoka od najstarijih vremena obilježava prirodna utemeljenost pa stoga uspješnost i održivost gospodarstva u cjelini. U ranijim razdobljima povijesni izvori ukazuju da su na otoku bile glavne djelatnosti poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i kamenarstvo. Novije doba bilježi velike promjene i okretanje gospodarstva otoka kao vlastitim izvorima.

Postira su u tom slijedu povijesti uvijek ostala vjerni toj temeljnoj paradigmi gospodarske strukture. Poljoprivreda je trajno ostala osnovica obiteljskog gospodarstva. U skupini poljoprivrede posebno mjesto zauzima vinogradarstvo, maslinarstvo, stočarstvo i agrumi. Maslinarstvo postaje proizvodno važna djelatnost s gledišta prerade maslina i korištenja ulja u različitim proizvodima. Industrija preuzima ulogu glavne djelatnosti koja obuhvaća ulov, uzgoj i preradu ribe. Dimenzije i tehnologija te industrija prelazi okvire Postira i Brača, ona postaje nacionalna industrija s međunarodnom reputacijom. Njen se utjecaj osjeća na cijelom otoku Braču. Treća grupa aktivnosti jest turizma i ugostiteljstvo. Osnovicu te djelatnosti čine novoizgrađeni hoteli i kućna radinost. Međutim sinergija koja se pojavljuje u naselju Postira jest uspješna povezanost svih prethodnih grupa djelatnosti u području međusobne pomoći i međusobnog kolanja proizvoda i usluga. Postoji još i skupina obrta koja se javlja kao nužnost u praćenju potreba gospodarstva i stanovništva.

U općini danas postoje (2012.god.) 62 obrta i to pretežito trgovini, ugostiteljstvu i građevinarstvu.

Turizam općine Postira danas (2012.god.) ima 1.579 kreveta i ostvareno je oko 13.700 dolazaka i oko 112.500 noćenja. U strukturi ostvarenih rezultata strani gosti učestvuju s 90%. Iz godine u godinu broj turista i broj noćenja se povećava. Povećanje se naročito osjeća u podizanju novih kapaciteta i pored činjenice da su s tog gledišta prostorni kapaciteti veoma ograničeni.

Opća je konstatacija na otoku Braču da je površina zemljišta koja se koristi u poljoprivredne svrhe u stalnom opadanju kao i broj poljoprivrednih gazdinstava. Ta tendencija je nešto povoljnija u općini Postira. Ono što je doista glavna prepreka za razvoj poljoprivrede jest prosječna veličina parcele koja je u općini 0,58 i ispod je prosjeka za otok Brač. U strukturi poljoprivrednih površina dominiraju pašnjaci i maslinici, te u mnogo manjoj mjeri vinogradi i ostale poljoprivredne aktivnosti. U strukturi stočnog fonda uglavnom su zastupljene ovce s 2.945 ovaca ili s preko 98% od ukupnog broja stoke.

7.3.2 Stanje gospodarstva

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u općini Postira je bilo u 2011. godini 66 nezaposlenih osoba. Od toga su manjim dijelom žene (29 osobe) (zbog tvornice za preradu ribe). Većim dijelom su muškarci nezaposleni i to s pretežito srednjom stručnom spremom. Prema podacima FINA u 2012. godini u općini Postira bila je gotovo najveća prosječna mjesečna plaća na otoku Braču od 4.310 kune.

Tablica 4. Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika za 2012. godinu

Opis	iznosi u tisućama kuna		
	2011.	2012.	Indeks
Broj poduzetnika		35	
Broj dobitaša		19	
Broj gubitaša		16	
Broj zaposlenih	327	342	104,6
Ukupni prihodi	233.101	208.023	89,2
Ukupni rashodi	215.351	171.018	79,4
Dobit prije oporezivanja	18.443	37.414	202,9
Gubitak prije oporezivanja	693	408	58,9
Porez na dobit	1.842	71	3,8
Dobit razdoblja	16.602	37.343	224,9
Gubitak razdoblja	693	408	58,9
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	15.908	36.935	232,2
Izvoz	138.495	122.480	88,4
Uvoz	43.490	72.688	167,1
Trgovinski saldo (izvoz minus uvoz)	95.005	49.791	52,4
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	22.346	51.980	232,6
Prosječne mjesečne neto plaće po zaposlenom	4.206	4.310	102,5

Izvor: FINA

Prema pokazateljima za 2012. BDP Općine Postira iznosio je 208.023 tisuće kuna, tj. cca 27.736,4 tisuća eura, što iznosi po stanovniku (1.559 stanovnika) 17.791,15 eura te predstavlja 69,50 % prosjeka EU 27 2012. godine.

Temeljni strateški cilj je do 2020. godine osigurati preduvjete za povećanje broja stanovnika na 2.500 i ostvariti BDP u iznosu od 17.920 eura po stanovniku (70% prosjeka EU 27), što bi u 2020. godini iznosilo 44. 800 tisuća eura.

Tablica 5. Osnovni financijski rezultati poduzetnika prema oblicima vlasništva za 2012. godine

iznosi u tisućama kuna									
Naziv	Ukupno svi oblici vlasništva			Privatno vlasništvo			Zadružno vlasništvo		
	2011.	2012.	Indeks	2011.	2012.	Indeks	2011.	2012.	Indeks
Broj poduzetnika		35			34			1	
Broj dobitaša		19			18			1	
Broj gubitaša		16			16				
Broj zaposlenih	327	342	104,6	321	333	103,7	6	9	150,0
Ukupni prihodi	233.101	208.023	89,2	230.632	204.607	88,7	2.469	3.416	138,4
Ukupni rashodi	215.351	171.018	79,4	212.918	167.778	78,8	2.433	3.240	133,2
Dobit prije oporezivanja	18.443	37.414	202,9	18.407	37.237	202,3	36	176	490,1
Gubitak prije oporezivanja	693	408	58,9	693	408	58,9			
Porez na dobit	1.842	71	3,8	1.842	71	3,8			
Dobit razdoblja	16.602	37.343	224,9	16.566	37.167	224,4	36	176	490,1
Gubitak razdoblja	693	408	58,9	693	408	58,9			
Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	15.908	36.935	232,2	15.872	36.759	231,6	36	176	490,1
Neto plaće i nadnice	16.505	17.689	107,2	16.229	17.294	106,6	277	395	142,6
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	4.206	4.310	102,5	4.213	4.328	102,7	3.845	3.657	95,1
A. Potraživanja za upisani a neplaćeni kapital			-						
B. Dugotrajna imovina	139.825	183.906	131,5	136.609	181.231	132,7	3.216	2.675	83,2
C. Kratkotrajna imovina	143.193	219.157	153,0	140.722	215.889	153,4	2.472	3.268	132,2
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	45	47	103,8	45	47	103,8			
F. UKUPNA AKTIVA =	283.064	403.110	142,4	277.376	397.167	143,2	5.688	5.943	104,5

UKUPNA PASIVA									
A. Kapital i rezerve	83.625	116.504	139,3	82.417	115.073	139,6	1.207	1.432	118,6
B. Rezerviranja			-						
C. Dugoročne obaveze	132.199	196.480	148,6	131.794	196.182	148,9	405	298	73,7
D. Kratkoročne obaveze	67.051	90.113	134,4	62.975	85.900	136,4	4.076	4.213	103,4
E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	190	12	6,6	190	12	6,6			
Broj poduzetnika tekuća godina		35			34			1	
Broj izvoznika		2			2				
Broj uvoznika		1			1				
Izvoz	138.495	122.480	88,4	138.495	122.480	88,4			
Uvoz	43.490	72.688	167,1	43.490	72.688	167,1			
Trgovinski saldo	95.005	49.791	52,4	95.005	49.791	52,4			
Broj poduzetnika tekuća godina		35			34			1	
Broj investitora		5			5				
Broj poduzetnika bez investicija		30			29			1	
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	22.346	51.980	232,6	22.346	51.980	232,6			

Izvor: FINA

Prema istim izvorima (FINA) godine 2012. u općini Postira je bilo 35 poduzetnika s 342 zaposlena. Njihovi financijski rezultati bili su na otoku Braču (uz općinu Selca) jedini pozitivni i vrlo uspješni.

Prema nekim mjerenjima (Izvor:www.mrrsvg.hr) općina Postira spada u treću skupinu razvijenosti općina u Hrvatskoj. Prema toj analizi Postira ima indeks razvijenosti od 95,02 %.

Zahvaljujući tvornici ribljih konzervi općina Postira ima dominantni izvoz i uvoz na otoku Braču, pri čemu je cca 4,5 puta veći izvoz od uvoza. S obzirom na tu činjenicu općina Postira ima s gledišta industrije, turizma i poljoprivrede dominantno obilježje izvoznog gospodarstva, Za razliku od gospodarstva Županije i Republike Hrvatske u kojima je još uvijek znatno veći uvoz od izvoza.

Globalno se može reći da je s gledišta stanja gospodarstva i njegove strukture već sada posve jasna budućnost Postira u kojoj će i dalje dominirati industrija, turizam i poljoprivreda. Međutim i pored činjenice dominantnog značenja industrije ne samo za razvoj Postira već i za razvoj otoka Brača, ipak turizam je s gledišta integriranosti gospodarske strukture temeljna djelatnost koja određuje stavove s gledišta povezanosti s poljoprivredom i s drugim uslužnim djelatnostima, zatim s gledišta kvalitete življenja, angažiranosti stanovništva, diverzifikacije aktivnosti, opće kulture, životnog standarda, uvjeta življenja, ekologije i urbanističkog razvoja naselja. S tog gledišta treba očekivati da nosioci razvoja turizma (hoteljerstvo) budu svjesni tog značenja i njihove uloge u cjelokupnom razvoju naselja.

Razvoj gospodarstva općine suočava se s određenim ograničenjima o kojima treba voditi računa. Tradicija i vještine koje su prisutne u razvoju poljoprivrede treba na izvjestan način promatrati kao važne čimbenike razvoja te djelatnosti posebno s gledišta tehnologije rada. U tom smislu je potrebno unijeti određene stručne elemente i znanja kako bi djelatnosti u poljoprivredi mogle dati kvalitetnije i brojne nove proizvode. Međutim prostor za razvoj poljoprivrede je relativno ograničen kao i broj oni koji bi se bavili poljoprivredom.

Na isti način govorimo i o razvoj turizma u vidu izgradnje novih receptivnih kapaciteta. Obalni prostor je gotovo iskorišten izuzev lokacije na kojoj je do sada bila tvornica za preradu ribe. Preostaje da se u tim djelatnosti postigne cjelovita ponuda, međusobna povezanost različitih djelatnosti kako bi turistički proizvod bio daleko veći. Na tom polju su mogućnosti otvorene i goleme.

Poduzetnička zona „Ratac“

Površina poduzetničke zone je 5,1 ha. Zona se nalazi s južne strane naselja Postira. Prilaz zoni je iz županijske ceste Supetar-Postira –Pučišća. Poduzetnička zona je nepravilnog oblika izdužena u smjeru sjever-jug, tako da njena dužina iznosi cca 400 m a širina oko 160 m. Poduzetnička zona je prema postojećem Prostornom planu naselja Postira je predviđena za objekte gospodarstva poslovne namjene (pretežito prerađivačke). Objekti moraju biti proizvodno kompatibilni i koji se ni po kojem elementu međusobno ne isključuju.

7.3.3 Stanovništvo i socijalne prilike

Općina Postira zauzima 47 km² i u njoj živi (2012.god.) 1.559 stanovnika. Po broju stanovnika je općina srednje veličine među općinama otoka Brača. Općina ima dva naselja: Postira sa 1.429 stanovnikom i naselje Dol sa 130 stanovnika. Prema popisu stanovnika u zadnjih 30 godina općina je u stalnom porastu stanovnika. To se prvenstveno odnosi na naselje Postira dok je naselje Dol u stalnom opadanju broja stanovnika. Bez obzira na malu udaljenost Dola od Postira ipak se stanovništvo Dola iseljava i nastanjuje bilo u Postira ili negdje drugdje izvan općine i otoka. Razlozi tome nisu prvenstveno ekonomski, već nalazimo da su više razlozi u uvjetima življenja i socijalnoj i ekonomskoj nesigurnosti.

Prosječna gustoća nastanjenosti otoka Brača je 34 stanovnika na km² i po tom indikatoru općina Postira ide u red najgušće nastanjenih općina na Braču. Međutim taj podatak ne ohrabruje jer je prosječna gustoća nastanjenosti u Županiji preko 100 stanovnika na km². Dok općine Postira, Supetar i Sutivan iskazuju stalan rasta stanovnika u posljednjih 30 godina sve ostale općine iskazuju stalan pada broja stanovnika za isto razdoblje.

Tablica 6. Broj stanovnika općine

godina	naselja		ukupno
	Dol	Postira	
1931.	457	1.220	1.667
1948.	435	1.152	1.587
1953.	443	1.170	1.613
1961.	428	1.330	1.758
1971.	330	1.302	1.632
1981.	227	1.238	1.456
1991.	208	1.287	1.495
2001.	178	1.375	1.553
2011.	130	1.429	1.559

Izvor: Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. Zagreb: „Izvešće o stanju u prostoru Općine Postira za razdoblje od 2009. do 2012. godine“, Zagreb, travanj 2013.

Osnovne karakteristike promjene broja stanovnika području Općine Postira kao i po pojedinim naseljima ukazuje na neujednačeno kretanje tj. izmjenjuju se razdoblja porasta odnosno pada broja stanovnika. Od popisa broja stanovnika iz 1931. godine pa do najnovijeg popisa 2011. godine, broj stanovnika se na području Općine Postira smanjio za 118 osoba. U popisnom razdoblju od 1951. do 2011. godine evidentiran je međutim porast broja stanovnika, te se u zadnjih trideset godina broj stanovnika povećao za 94 osobe. Porast broja stanovnika prisutan je samo u naselju Postira, u kojima se broj stanovnika u zadnjih trideset godina povećao za 191 osobu, dok se u naselju Dol broj stanovnika u istom razdoblju smanjio za 97 osoba. U međupopisnom razdoblju 2001. - 2011. godina povećan je broj stanovnika u Općini Postira za 6 stanovnika (povećanje od 0,38%) i u naselju Postire za 54 stanovnika (povećanje za 3,78%), dok je u naselju Dol u istom razdoblju broj stanovnika smanjen za 48 stanovnika (smanjenje za 36,9%).

Tablica 7. Stanovništvo prema dobnim skupinama (2011.god.)

Općina Postira	Broj stanovnika	Učešće
Ukupni broj stanovnika	1.559	100,0
Starost od 0-19	326	20,9
Starost od 20-59	778	50,9
Starost od 60 i više	455	28,2

Izvor: Popis stanovništva 2011.god

Analiza stanovništva prema glavnim dobnim skupinama pokazuje neke opće karakteristike u regiji i na otoku to jest da su podaci gotovo slični s malim izuzetkom u općini Postira u kojoj je nešto povoljnije učešće broja stanovnika u dobi od 0-19 godina starosti, kao i da je povoljnije učešće grupe stanovnika preko 60 godina starosti. Međutim kako u regiji tako i na otoku Braču starosna struktura stanovništva je prilično nepovoljna uslijed iseljavanja stanovnika radne i fertile dobi. Osim toga postoji tendencija useljavanja umirovljenika na otok čime se značajno iskrivljuje slika o biološkoj strukturi stanovnika na otoku. Prema indeksu starenja stanovništva na otoku koji iznosi 182,58, prethodna se analiza potvrđuje po kojoj sve više raste udio starog staništva.

Tablica 8. Stanovništvo prema aktivnostima (2001.god.)

Općina Postira	Svega	muškarci	žene
Ukupno stanovništvo	1.553	773	780
Aktivno stanovništvo	693	434	259
Obavlja zanimanje	594	382	212
Udio aktivnog stanovništva u ukupnom	44,62	66,79	33,21

Izvor: Popis stanovništva 2001.god

Iako na otoku postoji relativno izjednačen odnos muškog i ženskog stanovništva ipak je u pojedinim općinama znatno poremećen taj odnos. U općini Postira postoji 791 muškarac i 768 žena, po tome ta pojava kreće u zoni dobrih odnosa. Iako je udio ženskog stanovništva u ukupnom broju stanovnika općine relativno povoljan ipak s gledišta udjela ženskog stanovništva u ukupnom aktivnom stanovništvu nije zadovoljavajući. Podaci su relativno stari i vjerojatno je to danas nakon što je proradila nova tvornica prerade ribe i novi hoteli, mnogo povoljniji odnos.

Prema popisu iz 2001.godine na otoku su dominirala kućanstva sa jednim, dva i četiri člana, tako da je prosječna veličina kućanstva bila 2,73 člana. Uz prethodne pokazatelje demografske strukture na otoku kao i u općini Postira su doista zabrinjavajući s gledišta demografske reprodukcije. Općina Postira tradicionalno ima brojnija kućanstva i u toj općini postoji izgledi da će s pomoću ekonomskog i kulturnog razvoja doći do bitnog poboljšanja u biološkoj strukturi stanovnika.

Tablica 9. Prirodno kretanje stanovništva Općine Postira

godina	živorođeni	mrtvorodeni	umrli	umrla dojenčad	prirodni prirast	brakovi		Vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih)
						sklopljeni	rezvedeni	
2001.	14	-	23	-	-9	9	-	60,9
2002.	13	-	9	-	4	7	1	144,4
2003.	10	-	17	-	-7	8	-	58,8
2004.	15	-	19	-	-4	6	-	78,9
2005.	14	-	15	-	-1	8	1	93,3
2006.	13	-	18	-	-5	4	1	72,2
2007.	10	-	13	-	-3	5	2	76,9
2008.	20	1	28	-	-8	9	1	71,4
2009.	13	-	16	1	-3	11	1	81,3
2010.	13	-	18	-	-5	10	2	72,2
2011.	15	-	20	-	-5	6	2	75,0

Izvor: Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. Zagreb: „Izvješće o stanju u prostoru Općine Postira za razdoblje od 2009. do 2012. godine“, Zagreb, travanj 2013.

Opću populacijsku dinamiku prostora moguće je sagledati kroz podatke o prirodnom kretanju stanovništva (priraštaj). Iz analize prirodnog kretanja stanovništva u razdoblju od 2001. do 2011. godine, vidi se, da područje Općine Postira ima negativan prirodni priraštaj, koji godišnje iznosi prosječno 4 osobe. Broj živorođene djece u razmatranom razdoblju prosječno iznosi 13,6 godišnje. U 2011. zabilježen je mali porast broja živorođene djece u odnosu na prethodnu godinu, odnosno rođeno je dvoje djece više nego 2010. godine. Stopa nataliteta (živorođeni na 1.000 stanovnika) u 2011. iznosila je 9,6. Broj umrlih osoba u razmatranom razdoblju je oko 18 godišnje. Stopa mortaliteta (umrli na 1.000 stanovnika) u 2011. iznosila je 12,8. Stopa prirodnog prirasta u 2011. bila je negativna i iznosila je (umrlo je 5 stanovnika više nego je rođeno). Negativno kretanje pokazuje i vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih) koji je iznosio 75,0.

Tablica 10. Struktura stanovništva Općine Postira prema popisu stanovništva 2011

Spol	Ukupno	0-6 godina	0-14 godina	0-17 godina	0-19 godina	Žene u fertilnoj dobi		Radno sposobno stanovništvo (15 – 64 godine)	60 i više godina	65 i više godina	75 i više godina	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
						Svega (15 – 49 godina)	Od toga 20 - 29 godina							
Ukupno	1.559	113	224	290	326	-	-	989	455	346	182	43,7	139,6	29,2
Muško	791	58	119	149	161	-	-	518	221	154	80	42,7	137,3	27,9
Žensko	768	55	105	141	165	325	88	471	234	192	102	44,7	141,8	30,5

Izvor: <http://www.dzs.hr/> (Acce: 14.09.2013. godine)

Tablica 11. Radno aktivno stanovništvo prema spolu i stupnju obrazovanja u Općini Postira

	Muški	Ženski	Sveukupno
Bez škole	7	9	16
1-3 razreda osnovne škole	40	50	90
4-7 razreda osnovne škole	90	130	220
Osnovna škola	154	143	297
Škole za zanimanje u trajanju od 1-3 godine i škole za KV i VKV zanimanja	204	108	312
Škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina	68	109	177
Gimnazija	13	28	41
Viša škola I (VI) stupanj fakulteta i stručni studij	13	30	43
Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij	40	24	64
Magisterij	4	0	4
Doktorat	1	0	1
Nepoznato	0	0	0
UKUPNO	634	631	1.265

Izvor: Podaci Općine Postira

Stopa obrazovanosti mjerena odnosom broja stanovnika s srednjim, višim i visokim obrazovanjem u općini Postira iznosi 50,75 % što je niže nego što je prosjek na otoku Braču ili mnogo niže nego što je prosjek za Županiju. Međutim ako u toj strukturi obrazovanja izdvojimo one koji rade u školstvu, zdravstvu i kulturi, vidjet ćemo da je s gledišta gospodarstva podatak mnogo porazniji. Naime u dosadašnjoj praksi gospodarskih subjekata dominirala je srednja stručna sprema, tek razvojem hoteljerstva i nove moderne industrije došlo je do poboljšanja stanja u obrazovnoj strukturi.

Tablica 12. Zaposleni u pravnim osobama prema područjima NKD klasifikacije iz 2007

	2009.	2010.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	270	180
Prerađivačka industrija	7	4
Gradevinarstvo	2	2
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala.	18	19
Prijevoz i skladištenje	3	2
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	35	30
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	7	7
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4	4
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	6	7
Obrazovanje	34	33
Ostale uslužne djelatnosti	1	1
UKUPNO	387	289

Izvor: Podaci Općine Postira

Zaposlenost u javnom sektoru:

- Jedinствени upravni odjel- 6;
- DV Grdelin-7
- OŠ Vladimir Nazor-27

Nezaposlene osobe prema razini obrazovanja i spolu, stanje na dan 30.11.2011. Ukupno 63 osobe, od čega 37 muškaraca i 26 žena, a prema stručnoj spremi kako slijedi:

- Osnovna škola-14,
- Kv radnici -25,
- SSS-21,
- VŠS-0,
- VSS-3.

S obzirom na razvojne aspiracije općine Postira u kojem će dominirati industrija, turizam i usluge zacijelo je potrebno očekivati da se poboljša demografska struktura, prvenstveno s gledišta veličine kućanstva, radno sposobnog stanovništva, obrazovanja i općenito kulture, jer to je preduvjet svakog napretka a posebno napretka na otoku Braču koji opterećen problemima demografskog razvoja s jedne strane i koji je u velikim komparativnim prednostima zbog blizine Splita za razvoj određenih djelatnosti s druge strane.

Demografski razvoj moguće je ostvariti iniciranjem osjetnijeg gospodarskog razvoja koji bi zadržao postojeće i stvorio preduvjete za povratak iseljenih i privukao novo stanovništvo. Dakle, treba ukloniti ili barem znatno ublažiti egzistencijalne probleme mladih. Kroz lokalnu zajednicu treba oblikovati strategiju stambene opskrbe mladih. Uz stambenu strategiju vrlo važno mjesto zauzima izgradnja infrastrukture za pomoć zaposlenim roditeljima koji podižu djecu (dječji vrtići, cjelodnevni boravak u školi i dr.). Projekcija razvoja mora biti poticaj u traženju rješenja za budućnost, a jedan od ključnih činitelja je ulaganje u djecu kao najdugoročniju investiciju.

7.3.4 Školstvo, zdravstvo i kultura

7.3.4.1 Školstvo

Općina Postira ima školu za osmogodišnje obrazovanje. Na otoku Braču postoje tri srednje škole i to specijalističke škole u Pučišćima i u Bolu te gimnazija u Supetru. Za sve druge potrebe djeca nastavljaju svoje srednje obrazovanje pretežito u Splitu kao i fakultetsko obrazovanje u Splitu ili u Zagrebu. To su pretežite mogućnosti iako postoje i druga središta u Hrvatskoj za različite specijalnosti. Đaci koji se školuju za srednje obrazovanje na otoku Braču putuju dnevno u mjesta koja imaju srednju školu.

7.3.4.2 Zdravstvo i socijalna skrb

Općina Postira posjeduje ambulantu opće prakse s jednim lječnikom opće prakse i jednim stomatologom, dok usluge doma zdravlja koriste u Supetru. U Supetru se također nalazi služba hitne pomoći. U Postirima postoji ljekarna koja pruža svakodnevno usluge.

7.3.4.3 Kultura

Općina Postira nema nekih jačih kulturnih institucija. Funkciju kulture uglavnom obavljaju udruge. Nema u naselju nekih zajedničkih prostorija gdje bi se ljudi a posebno mladi okupljali.

7.3.5 Prometna i komunalna opremljenost

U postojećoj cestovnoj infrastrukturi postoje županijske ceste od Supetra, preko Postira do Pučišća i cesta od Postira do Dola i jedna lokalna cesta. Županijska cesta koja ide od Supetra do Pučišća prolazi kroz naselje Postira i u vrijeme pojačanog prometa stvara nepovoljnu prometnu situaciju. Stoga se ozbiljno planira zaobilaznica naselja Postira što bi rasteretilo promet u naselju i dobila nova građevinska zona za širenje naselja.

U pomorskom prometu Postire se služi lukom u Supetru a veza sa Supetrom se odvija putem autobusne linije. Luka u Postirima je lokalnog značenja i služi smo za lokalne potrebe. Za kvalitetan razvoj privrede nedostaje pretovarna – ribarska luka, a poseban problem predstavlja cijena morskog transporta.

U pogledu zračnog prometa Postire se služi aerodromom Brač i aerodromom u Splitu.

U naselju Postira postoji jedna jedinica poštanske mreže. S obzirom na potrebe razvoja širokopojasne telekomunikacijske mreže postoji potreba planiranja izgradnje svjetlovodne pristupne mreže.

U prijenosnom sustavu zadržavaju se postojeće trase nadzemnih, podmorskih i podzemnih dalekovoda:

- KV110 kV TS Dugi Rat (kopno) – Kabela stanica (KS) Lozna Mala – TS110/35 kV Nrežišća (podmorski)

- KV110 kV TS Dugi Rat – Kabelska stanica (KS) Postira - TS110/35 kV Nerežišća (podmorski)
- DV35 kV.

Distributivna mreža Općine Postira uglavnom zadovoljava postojeću potrošnju, osim u dijelu koji se odnosi na opskrbu električnom energijom područja gospodarsko - poslovne zone "Ratac". PPUO-om Postira nisu planirani novi nadzemni, podmorski ili podzemni dalekovodi 110 i 35 kV.

U svim naseljima Općine Postira postoji niskonaponska mreža i uvedena je javna rasvjeta.

Na području Općine Postira su izgrađeni sljedeći elektroenergetski objekti:

- TS 35/10 kV
- TS 10(20)/0,4 kV (10 kom.)

Dužina elektroopkrbnih vodova na području Općine Postira iznosi:

- DV 10(20)/ kV - 8,14 km
- KB 10(20) kV - 7,15 km
- KB 1 kV - 18,10 km
- ZV 1 kV - 8,8 km.

Na predjelu "Pavišića vrtli" u naselju Postira planirana je gradnja 10(20)/0,4 kV trafostanice. Za potrebe gospodarsko - poslovne zone "Ratac" planirano je premještanje trase dalekovoda, gradnja trafostanice 10(20)/0,4 kV te izgradnja niskonaponske mreže i javne rasvjete.

Vodoopkrbni sustav otoka Brača, odnosno Postira sastavni dio je regionalnog vodovoda Omiš-Brač-Hvar-Vis i Šolta. Od Zahvata vode u Zakućcu do uređaja za pročišćavanje u Priku vodi cjevovod iz kojeg se račvaju ogranci od koji jedan ide za Brač. Kapacitet cjevovoda za Brač je 390 do 400 l/s. Opskrba Postira pitkom vodom iz prethodnog sustava odvija se putem vodosprema. U ljetnom periodu dominantni potrošači su privreda, domaćinstva te poljoprivreda. Prema godišnjoj bilanci potrošnje najviše troše domaćinstva zatim privreda i najmanje poljoprivreda.

Separatni kanalizacijski sustav izrađuje se na osnovi projekta iz 1989. godine. Izgrađeni dio sustava odvodnje uglavnom pokriva potrebe za odvodnjom centralnog dijela mjesta čime je riješena zaštita od zagađenja najkritičnijeg dijela obalnog područja, mjesna luka. Planira se izgradnja obalnog kolektora i crpne stanice koja je potrebna za transport prikupljenih otpadnih voda do centralne crpne stanice Postira.

Odlaganje komunalnog otpada cijelog otoka vrši se kroz sabirni centar komunalnog otpada.

7.3.6 Registrirane udruge

Udruga „Hrapoćuša“ –Dol - Bavi se očuvanje kulturne baštine, obnovom starih kuća, obnovom infrastrukturnih objekata, promicanjem dalmatinskog turizma, zaštitom tradicijskih proizvoda i zaštitom okoliša. Udruga broji 35 članova.

Udruga za promicanje kulture i umjetnosti „Kogula“ - Organizira javne promotivne kulturno umjetničke manifestacije, organizira edukacijske programe, sudjeluje u programima europske interkulturalne razmjene, bavi se izdavačkom djelatnošću, čitaoničkom djelatnošću i zaštitom kulturne baštine. Udruga broji 15 članova.

Udruga iznajmljivača obiteljskog smještaja „Postira“ - Udruga okuplja registrirane iznajmljivače, udruga radi na produljivanju sezone, na poboljšanju ponude. Udruga osigurava administrativnu i tehničku pomoć onima koji se bave turističkom djelatnošću.

7.4 Održivi razvoj s aspekta Prostornog plana Splitsko – dalmatinske županije

7.4.1 Obvezni prostorni pokazatelji

Tablica 13. Obvezni prostorni pokazatelji

	OSNOVNA TEMATSKA CJELINA	SKUPINA POKAZATELJA		POKAZATELJI		IZVOR PODATAKA
1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA					
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika 2011.	1.559	Državni zavod za statistiku
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika (2011./2001.)	100,3	
			3.	Prirodni prirast stanovništva (prosjek 2008.-2011.)	-5,2	
		B Razmještaj i struktura domaćinstava	1.	Broj domaćinstava	547	
			2.	Indeks rasta broja domaćinstava (2011./2001.)	107,2	
			3.	Prosječna veličina domaćinstava 2011.	2,85	
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti	95,02 %	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
			2.	Stupanj razvijenosti	III. (75-100 %)	
2.	STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA					
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	1.	Broj naselja	2	Državni zavod za statistiku
			2.	Gustoća naselja 2011.	42 naselja/1.000 km ²	
			3.	Gustoća naseljenosti 2011.	32,84 stanovnika/ km ²	
2.2.	KORIŠTENJE	A.	1.	Površina naselja	47,74 km ²	PPUO Postira

	ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	Površina naselja B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja- ukupno planirana	72,42 ha	PPUO Postira
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	1,52 %	
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	1,14 %	
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	0,38 %	
			5.	Broj stanovnika/ukupna površina GP	21,52 stanovnika/ha	
			6.	Broj stanovnika/izgrađena površina GP	28,72 stanovnika/ha	
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	Površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja-ukupno planirana	12,04 ha 0,008 ha/st.	PPUO Postira
			2.	Površina i udio površine IGP pojedine namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP:		
			2.a	Ugostiteljsko- turistička namjena	6,52 ha 0,13 % 0,004 ha/st.	
			2.b	Gospodarska namjena-ukupna	5,04 ha 0,10 % 0,003 ha/st.	
				-proizvodna	-	
				-poslovna namjena	5,04 ha 0,10 % 0,003 ha/st.	
				-površine uzgajališta	-	
				-površine za iskorištavanje mineralnih sirovina	-	
				-površine infrastrukturnih sustava	99,53 ha 2,09 % 0,063 ha/st.	
			2.c	Sport i rekreacija	0,48 ha - -	
			2.d	Područja posebne namjene	-	
			2.e	Površina groblja	0,82 ha - -	
			3.	Ukupni planirani smještajni kapaciteti u TRP	740 kreveta	
4.	Broj turističkih	87				

				postelja po km obalne crte	kreveta/km obale	
3. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST						
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURNA	A. Cestovni promet	1.	Duljina ceste po vrstama:		Hrvatske ceste d.o.o. Uprava za ceste Splitsko-dalmatinske županije
				-državne ceste	6,29 km	
				-županijske ceste	12,86 km	
				-lokalne ceste	2,49 km	
			2.	Udio pojedinih vrsta cesta:		
				-državne ceste	29,1 %	
				-županijske ceste	59,4 %	
				-lokalne ceste	11,5 %	
			3.	Cestovna gustoća (dužina cesta/površina područja)	0,456 km ¹ / km ²	
		B. Željeznički promet	1.	Duljina pruge prema vrsti	-	
			2.	Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga	-	
			3.	Gustoća željezničkih pruga (dužina/površina područja)	-	
		C. Zračni promet	1.	Broj zračnih luka prema vrstama	-	
			2.	Površina zračnih luka	-	
		D. Pomorski promet	1.	Broj luka prema vrsti	-luka otvorena za javni promet lokalnog značaj (LN)- Postira -sportska luka (LS)- Postira	
				Površine kopnenog dijela luke	0,24 ha	
				Luke nautičkog turizma prema broju vezova	-	
E. Riječni promet	1.	Broj riječnih luka prema veličini i rijeci	-			
	2.	Klasa i duljina plovnih putova	-			
F. Elektoničke komunikacije	1.	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	0,182/100 St.			
3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURNA	A. Opskrba električnom energijom	1.	Duljina elektroopkrbnih vodova	10,4 km	PPUO Postira
			2.	Udio i duljina elektroopkrbnih vodova prema vrsti:		
				-dalekovod 110 kV	44,2 % 4,6 km	
				-dalekovod 35 (20)	55,8 %	

				kV	5,8 km	
		B. Opskrba plinom	1.	Duljina plinovoda	-	
			2.	Udio prema vrst plinovoda:		
				-magistralni plinovod	-	
				-lokalni plinovod	-	
		C. Opskrba naftom	1.	Duljina naftovoda	-	
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže	23 km	Vodovod Brač d.o.o.
			2.	Potrošnja pitke vode:		
				-domaćinstva	8.651 m ³ /mjesec	
				-industrija	7.173 m ³ /mjesec	
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže	10 km	
			2.	Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda-broj i kapacitet	0	
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1.	Broj i površina odlagališta prema vrst	0	Agencija za zaštitu okoliša Micheli Tomić d.o.o.
			2.	Sanacija neuređenih odlagališta (broj, površina)	1 0,5 ha	
4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA					
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	732,78 ha	PPUO Postira
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta	15,43 %	
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	0,47 ha/stanovniku	
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta	2.929,68 ha	
			2.	Udio šumskog zemljišta	61,717 %	
			3.	Površina šumskog zemljišta po stanovniku	1,87 ha/stanovniku	
		C. Vode	1.	Površine površinskih voda prema vrsti:		
				-ribnjak	-	
			2.	Udio površina površinskih voda u odnosu na površinu JLS	-	
			3.	Dužina vodotoka	-	
				-	-	
				-	-	
		D. Morska obala	1.	Morska obala-dužina obalne crte	8,5 km	

		E. Mineralne sirovine	1.	Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina		
			2.	-nafta i plin	-	
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.	Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti	1 područje značajni krajobraz 739,65 ha	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
			2.	Broj ekološki značajnih područja i površina ekološke mreže	2 područja 5.066,40 ha	
			3.	Broj i površina posebno zaštićenih područja (NATURA 2000)	3 područja 739,65 ha	
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara:		Ministarstvo kulture
				-registrirani (pojedinačno zaštićeni)	19	
				-registrirani (kulturno-povijesna cjelina)	1	
				-preventivna zaštita	10	
			2.	Broj ili udio obnovljenih kulturnih dobara	11 36,6 %	
			3.	Broj ili udio ugroženih kulturnih dobara	3 10,0 %	
5.	DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA					
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova i izvješća	1.	Broj donesenih PP	4	Općina Postira
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP	-	
			3.	Broj PP u izradi	3	
5.2.	PROVEDBA PROSTORNOH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama – 2009 do 2012. godina	podaci nisu dostavljeni	Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja Uprava za inspekcijske poslove Područni ured u Splitu Služba Split I
				-lokacijska dozvola	podaci nisu dostavljeni	
				-rješenje o uvjetima građenja	podaci nisu dostavljeni	
				-rješenje za građenje	podaci nisu dostavljeni	
				-rješenje o izvedenom stanju	podaci nisu dostavljeni	
				-rješenje o utvrđivanju građevne čestice	podaci nisu dostavljeni	
5.3.	INSPEKCIJSKI NADZOR		1.	Nadzor urbanističke inspekcije (broj rješenja)	podaci nisu dostavljeni	Ministarstvo graditeljstva i prostornog

			2.	Nadzor građevinske inspekcije – 2009. do 2012. godina (broj rješenja)	94 nadzora 50 rješenja	uređenja
--	--	--	----	---	---------------------------	----------

Izvor: Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. Zagreb: „Izvješće o stanju u prostoru Općine Postira za razdoblje od 2009. do 2012. godine“, Zagreb, travanj 2013.

7.4.2 Analiza izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja

7.4.2.1 Izrada dokumenata prostornog uređenja

Strateški domkumenti

Strateški dokument prostornog razvoja za područje Općine Postira je Prostorni plan uređenja Općine Postira (SGOP 04/08). Prostorni plan uređenja Općine Postira izrađen je u skladu sa Prostornim planom Splitsko – dalmatinske županije (SGSDŽ broj 01/03, 08/04, 05/05, 05/06 i 13/07) te je usvojen 2008. godine (stručni izrađivač: Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, Zagreb).

Kako su u razdoblju od donošenja PPUO Postira (4 godina) donesene izmjene Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) a promijenio se i najveći dio propisa i zakona koji imaju direktnog utjecaja na sustav prostornog uređenja, Općina Postira je donijela Odluku o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Postira u svrhu usklađivanja daljnjeg gospodarskog i prostornog razvoja sukladno potrebama Općine Postira.

Provedbeni dokumenti prostornog uređenja

Prostornim planom uređenja Općine Postira propisana je izrada ukupno 9 planova užih područja (urbanističkih planova uređenja) i to:

- Urbanistički plan uređenja Postira - centar
- Urbanistički plan uređenja Postira - zapad: Prvja - Punta - Vrilo
- Urbanistički plan uređenja Postira - istok: Crna i Bila ploča - Mala Lozna
- Urbanistički plan uređenja Bok
- Urbanistički plan uređenja gospodarsko – poslovne namjene Ratac
- Urbanistički plan uređenja naselja Dol
- Urbanistički plan uređenja Strmica
- Urbanistički plan uređenja Lovrečina
- Urbanistički plan uređenja Podgažul

Obveza izrade detaljnih planova uređenja PPUO-om Postira nije propisana.

Može se konstatirati da su neke smjernice iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Općine Postira vezane na izradu i donošenje dokumenata prostornog uređenja na području općine realizirane, tj. izrađeni su sljedeći dokumenti prostornog uređenja:

- Urbanistički plan uređenja Postira - centar
- Urbanistički plan uređenja gospodarsko – poslovne namjene Ratac
- Urbanistički plan uređenja naselja Dol

Općinsko vijeće Općine Postira je donijelo odluke o izradi novih provedbenih dokumenta prostornog uređenja te izmjena i dopuna postojećih. Trenutačno su na području Općine Postira u izradi sljedeći dokumenti prostornog uređenja:

- Ciljane Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Postira
- Izmjene i dopune Urbanističkog plana uređenja Postira - centar
- Urbanistički plan uređenja Postira - zapad: Prvja - Punta - Vrilo
- Urbanistički plan uređenja Lovrečina
- Izmjene i dopune Detaljnog plana uređenja SRC Polježice

Na području Općine Postira trenutno su na snazi su sljedeći provedbeni dokumenti prostornog uređenja:

- Urbanistički plan uređenja Postira - centar / UPU 1 (SGOP 04/11, stručni izrađivač: Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb)
- Urbanistički plan uređenja gospodarsko – poslovne namjene Ratac (SGOP 01/10, stručni izrađivač: Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o., Zagreb)
- Urbanistički plan uređenja naselja Dol (SGOP 05/11, stručni izrađivač: APE d.o.o., Zagreb).

7.4.2.2 Provedba dokumenata prostornog uređenja

Provedba Prostornog plana uređenja Općine Postira realizira se kroz donošenje provedbenih dokumenata prostornog uređenja (UPU-ovi), te provođenjem zahvata u prostoru u skladu s dokumentima prostornog uređenja, posebnim propisima i lokacijskom dozvolom, odnosno rješenjem o uvjetima građenja. Provedba provedbenih dokumenata prostornog uređenja (UPU-ovi) realizira se provođenjem zahvata u prostoru u skladu s dokumentima prostornog uređenja, posebnim propisima i lokacijskom dozvolom, odnosno rješenjem o uvjetima građenja. PPUO-om propisani urbanistički planovi uređenja izrađuju se i donose u skladu s razvojnim prioritetima općine, te su prioritetno izrađeni UPU Postira - centar, UPU naselja Dol i gospodarsko – poslovne namjene Ratac, koji su ujedno i prostori najintenzivnije izgradnje (UPU naselja), odnosno od velike važnosti za gospodarstvo Općine Postira (UPU gospodarsko – poslovne namjene Ratac).

Pojedinačni akti prostornog uređenja

Podaci o broju izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja u razdoblju protekle 4 godine (lokacijske dozvole, rješenja o uvjetima građenja, rješenja za građenje, rješenja o izvedenom stanju i rješenja o utvrđivanju građevne čestice) nisu dostavljeni od strane nadležnih službi.

Inspeksijski nadzor

Prema podacima Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, Uprave za inspeksijske poslove, Sektora građevinske inspekcije, Područni ured u Splitu, na području Općine Postira provedena su ukupno 94 inspeksijska nadzora i donijeto je 50 inspeksijskih rješenja.

Tablica 14. Postupanje građevinske inspekcije na području Općine Postira

Vrsta rješenja	godina				ukupno
	2009.	2010.	2011.	2012.	
rješenje o uklanjanju građevine	3	2	1	6	12
rješenje o obustavi gradnje	1	-	-	-	1
rješenje o otklanjanju oštećenja	-	-	1	-	1
rješenje o obustavi izvršenja	1	-	3	-	4
UKUPNO	5	2	5	6	18

Izvor: Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. Zagreb: „Izvješće o stanju u prostoru Općine Postira za razdoblje od 2009. do 2012. godine“, Zagreb, travanj 2013.

U promatranom razdoblju Urbanistička inspekcija Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja nije vršila nadzor nad općim i pojedinačnim dokumentima prostornog uređenja na području Općine Postira te nije izdano niti jedno rješenje Urbanističke inspekcije.

7.4.2.3 Provedba drugih razvojnih i programskih dokumenata

Izvješćem o stanju u prostoru za razdoblje 2007. do 2011. godine, osim izrade dokumenata prostornog uređenja bilo je planirano građenje objekata i uređaja komunalne infrastrukture:

- rekonstrukcija i uređenje zgrade općinske uprave
- sanacija lukobrana i početak radova na uređenju obalnog pojasa „Rat“
- uređenje dječjeg igrališta u Postirama
- izgradnja tržnice u Postirama
- dovršetak gradnja kanalizacije u istočnom dijelu naselja Postira
- dovršetak gradnje dječjeg vrtića u Postirama
- uređenje Doma zdravlja u Postirama
- uređenje i rekonstrukcija ulica na predjelu Mala Lozna, Postira
- izgradnja parkirališta
- gradnja i uređenje igrališta u naselju Dol
- rekonstrukcija ulica u naselju Dol

Program mjera nije u cijelosti realiziran, ali je učinjen kvalitetan pomak u poimanju i značaju prostora kao jedinstvenog prirodnog resursa, te mu se kroz izradu i realizaciju dokumenata prostornog uređenja pridaje odgovarajući značaj.

Drugi strateški, programski i razvojni dokumenti izrađeni u proteklom razdoblju za potrebe Općine Postira, ili čija je izrada u tijeku su:

- za potrebe izrade UPU-a naselja Dol je izrađena geodetska podloga naselja Dol;
- izrađena je projektna dokumentacija za sanaciju postojećeg odlagališta komunalnog otpada “Šantića voda” u Postirama;
- izrađena je projektna dokumentacija za prometnu i komunalnu infrastrukturu gospodarsko poslovne zone “Ratac”;

- izrađena je projektna dokumentacija za gradnju mrtvačnice na groblju u Postirima i započeta gradnja;
- izrađena je projektna dokumentacija i započeto uređenje pomorskog dobra predio "Rat" u naselju Postira;
- izgrađena je mrtvačnica na groblju u Postirama;
- započet je rad na izradi projektne dokumentacije sustava odvodnje naselja Dol;
- u izradi je projektna dokumentacija za uređenje starih makadamskih cesta uvala Gabrova (granica sa k.o. Splitska) – Postira – uvala Lovrečina;
- izrađen Plan gospodarenja otpadom za Općinu Postira;
- u izradi je projekt navodnjavanja Postira - Dol;
- nabava digitalnih katastarskih planova po katastarskim općinama.

Nije izrađeno Izvješće o stanju okoliša Općine Postira.

7.4.2.4 Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Općine Postira

Izvješćem o stanju u prostoru za razdoblje 2007. do 2011. godine bila je planirana izrada novih dokumenata prostornog uređenja

- Urbanistički plan uređenja Postira - zapad: Prvja - Punta - Vrilo
- Urbanistički plan uređenja Postira - istok: Crna i Bila ploča - Mala Lozna
- Urbanistički plan uređenja Bok
- Urbanistički plan uređenja Strmica
- Urbanistički plan uređenja Lovrečina
- Urbanistički plan uređenja Podgažul

7.5 Osnovica razvoja

7.5.1 Swot analiza

Metoda SWOT analize predstavlja određeni metodski okvir za procjenu strateške situacije i perspektive lokalne zajednice. U primjeni ove metode sudjeluje veći broj sudionika koji rade na osnovi svojeg osobnog znanja i određenog minimuma informacija. Sudionici djeluju timski. Vrednuju se snage, slabosti prilike i prijetnje u razvoju lokalne zajednice. Snage i slabosti su unutarnji čimbenici, a mogućnosti i prijetnje su vanjski čimbenici. U kvadratnoj matrici sučeljavanjem intenziteta unutarnjih i vanjskih čimbenika dobiva se odgovor u kojem pravcu treba usmjeriti strategiju odnosno u kojim poljima matrice leže opasnosti za neuspjeh strategije razvoja. S ovom metodom se ne pronalaze rješenja već se sustavno promišlja o faktorima koji utječu na razvoj. Važno je stoga dobro poznavati faktore razvoja. Faze rada su:

- priprema dokumentacijske osnove
- formiranje ekipe
- razvrstavanje snaga slabosti, šansi i prijetnji
- ocjena intenziteta
- rezultati i komentari

Tablica 15. Matrica strateških situacija

Unutarnji čimbenici Vanjski čimbenici	SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
ŠANSE (O)	Maksi-maksi strategija (SO)	Mini-maksi strategija (WO)
PRIJETNJE (T)	Maksi-mini strategija (ST)	Mini-mini strategija (WT)

Tablica 16. SWOT analiza Općine Postira

<i>SNAGE</i>	<i>SLABOSTI</i>
<p><i>1.Prirodni resursi, okoliš i infrastruktura</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mediteranska klima s povoljnim obilježjima za razvoj poljoprivrede i turizma kao i za udobno življenje. • Posebno vrijedni prostori za smještaj gospodarskih aktivnosti i za stanovanje. • Atraktivna prostorna obilježja i očuvan krajobraz. • Očuvanost kulturnih i povijesnih znamenitosti. • Dobri uvjeti za prometno povezivanje. • Dobri uvjeti za korištenje obnovljivih izvora energije <p><i>2.Gospodarstvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Moderna industrija temeljena na vlastitim prirodnim resursima. • Mogućnost novih turističkih kapaciteta i autentična gastronomska ponuda. • Mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma. • Bogata turistička ponuda s privlačnim turističkim događanjima. • Očuvane tradicionalne poljoprivredne djelatnosti. • Razvijeno stočarstvo. • Proizvodnja maslinovog ulja i pripreme za brendiranje ulja. • Proizvodnja vina i drugih poljoprivrednih proizvoda. • Proizvodnja mandarina i drugog voća i povrća. • Udruživanje poljoprivrednih proizvođača • Poticanje bavljenjem tradicionalnim zanatima. • Stvaranje zajedničkih kapaciteta za rad u poljoprivredi • Sklonost udruživanju koje doprinosi zajedničkom interesu <p><i>3. Ljudski resursi i upravljanje razvojem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tendencije u poboljšavanju demografskih obilježja stanovništva. • Vrednovanje i očuvanje tradicionalnih vrijednosti. • Postojanje brojnih tradicionalnih zanimanja. • Kvalitetan život lokalnog stanovništva. 	<p><i>1.Prirodni resursi okoliš i infrastruktura</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograničenost prostora za razvoj poljoprivrednih aktivnosti, turizma i stambenu izgradnju. • Nedostatan kapacitet vode u ljetnoj sezoni. • Djelomično je izgrađen sustav odvodnje. • Nedovoljna povezanost internetom. • Neiskorištenost prirodnih resursa za proizvodnju energije. <p><i>2.Gospodarstvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak programa i sredstava za razvoj prerađivačke – poljoprivredne proizvodnje • Nedostatak poduzetničke zone prikladne za aktivnosti koje nisu u skladu s ekološkom proizvodnjom • Pojedine turističke lokacije su slabo prometno povezane. • Visoka cijena prijevoza. • Nedostatak ekskluzivne ponude. • Nedostatak turističke promocije. • Slaba konkurentnost poljoprivrednog sektora: <ul style="list-style-type: none"> -slaba suradnja proizvođača, -nedostatak zajedničkog marketinga, -nedostatak standardizacije autohtonog proizvoda, • Starenje poljoprivrednog stanovništva a mlađe generacije nisu educirane. <p><i>3.Ljudski resursi i upravljanje razvojem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nespremnost lokalnog stanovništva za ulaganje u turizam. • Nedostatak suradnje između turizma i poljoprivrednog sektora. • Nedostatak znanja i edukacije lokalnog stanovništva. • Nedostatak edukacije lokalne uprave za upravljanje projektima a posebno za projektima financiranim iz EU fondova • Nedostatak kvalitetna radne snage • Promjene koje može izazvati nova radna populacija

MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<p><i>1.Prirodni resursi, okoliš i infrastruktura</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje i gospodarenje šumskim bogatstvom. • Unapređenje sustava gospodarenja otpadom. • Proširenje i bolje funkcioniranje zračne luke Brač. • Izgradnja teretne luke za prijevoz ulovljene ribe i drugog tereta (Stipanska) <p><i>2.Gospodarstvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje • Unapređenje turističke infrastrukture. <ul style="list-style-type: none"> -biciklističke i pješačke staze, -izgradnja novih hotelskih i ugostiteljskih jedinica, -poboljšanje informatičkog sustava. • Razvoj novih programa za povećanje kvalitete. • Jačanje turističke promocije. • Uspostavljanje bolje komunikacije i suradnje <ul style="list-style-type: none"> -s obiteljskim iznajmljivačima turističkih kapaciteta, -s drugim djelatnostima u naselju(poljoprivreda, kultura i druge i usluge), • Privlačenje sredstava iz EU fondova za razne aktivnosti i za ekološku proizvodnju. • Reguliranje poljoprivrednih površina radi povećanja proizvodnje. • Organiziranje novi kanala prodaje. • Razvijati međuopćinsku gospodarsku suradnju <p><i>3.Ljudski resursi i upravljanje razvojem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rješavanje imovinski-pravnih odnosa kao pomoć integraciji lokalne zajednice i pokretanje novih projekata. • Podizanje svijesti mladih za sudjelovanje u lokalnim aktivnostima. • Osnivanje interesnih udruga kao način objedinjavanja snaga • Investicijama u stručno obrazovanje populacije omogućiti kvalitetnij razvoj 	<p><i>1.Prirodni resursi, okoliš i infrastruktura</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Postojeći model trajektnog povezivanja s kopnom može onemogućiti nova i bolja rješenja u povezivanju otoka s kopnom. • Ne postojanje teretne luke na Braču negativno se odražava na proizvodnju i troškove dopreme ulovljene ribe u Postira. • Ograničenost prostora može negativno djelovati na razvoj pojedinih djelatnosti, zato je potrebno uputiti razvoj općine na međuopćinsku suradnju. <p><i>2.Gospodarstvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost smanjenja turističke kvalitete usluga izvan sezone uslijed povećanih jesenskih radova u drugim djelatnostima. • Nedostatak financijski sredstava za promociju turizma u inozemstvu. • Opasnosti od pretjeranih upotreba pesticida. • Prodaja privatnog poljoprivrednog zemljišta za druge namjene, stranim investitorima smanjuje se mogućnost realizacije lokalnih programa. • Pretjeranim i nekontroliranim lovljenjem riba smanjuje se riblji fond. <p><i>3.Ljudski resursi i upravljanje razvojem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pretjeranim i nekontroliranim turistički aktivnostima može se uzrokovati nemir među lokalnim stanovništvom. • Nepovoljni uvjeti kreditiranja mogu negativno utjecati na rad i aktivnosti lokalnog stanovništva. • Pretjerano izgrađivanje kuća za odmor može bitno utjecati na smanjenje kapaciteta za razvoj i stanovanje lokalnog stanovništva.

Mjerenje intenziteta

Mjerenja počivaju na brojnim pretpostavkama, stoga nisu egzaktna ali su vrijedna i upozoravajuća.

Sve stavke unutar četiri polja ocijenjene su ocjenama od 1-5. S obzirom na nejednaku važnost stavki unutar četiri polja izdvojili smo s pomoću pondera one grupe stavki koje znače više s ponderom 2, manje s ponderom 1,5 i najmanje s ponderom 1. Na taj način smo pokušali da objektivne vrijednosti diferenciramo s obzirom na važnost u ovom istraživanju.

Tablica 17. Mjerenje intenziteta

Vanjski čimbenici \ Unutarnji čimbenici	SNAGE (S) f (13,5)	SLABOSTI (W) f(-11,0)
	ŠANSE (O) f (11,5)	Maksi-maksi strategija +25,0
PRIJETNJE (T) f (-6,5)	Maksi-mini strategija +7,0	Mini-mini strategija -17,5

Izvor: Izrada autora

Prvi kvadrat (maksi- maksi) s +25,0 poena je najpovoljnije polje za usmjeravanje strategije razvoja.

Drugi kvadrat (mini –maksi) s +0,5 poena je područje s velikim naporom u ostvarenju strategije razvoja.

Treći kvadrat (maksi-mini) s +7,0 poena je slab ali još uvijek povoljan put za ostvarivanje strategije razvoja.

Četvrti kvadrat (mini-mini) s -17,5 poena je veoma problematičan put za ostvarivanje strategije razvoja.

Zaključak: S obzirom na snage koje posjeduje općina Postira čini se da će polje oko kojeg će se kretati strategija razvoja biti ono koje će određivati vlastite snage s kojima će se uz strategiju upravljanja razvojem ostvarivati postojeće šanse razvoja, uz pretpostavku da će se utjecaj SLABOSTI I PRIJETNJI MINIMIZIRATI. Ovo je izvjesna idealizacija slučaja koja će biti u tolikoj mjeri realna koliko bude snaga upravljanja s razvojem objektivna i razumna.

7.5.2. Scenario razvoja Općine Postira

7.5.2.1. Definiranje scenarija razvoja

Budući da je strategija razvoja postavljena na osnovi već razvijene gospodarske strukture, na lokalnim resursima, na tradiciji i volji stanovništva teško je naći postojećoj strategiji neku jednako dobru alternativu razvoja. Stoga pri odabiru različitih scenarija razvoja pošlo se od snage razvoja koja počiva na dvije različite akumulacije:

- akumulacija koja počiva na vlastitim financijskim mogućnosti i kreditnim sredstvima, i
- akumulacija koja počiva k tome i na nepovratnim sredstvima fondova Europske unije.

Akumulacija koja počiva na vlastitim sredstvima i na kreditima može se smatrati unutarnjom akumulacijom jer je njena dimenzije određena vlastitim sredstvima i vlastitom ekonomskom sposobnošću korištenja kredita. Nju stoga možemo nazvati unutarnja akumulacija. Ona akumulacija koja se pored ostalog temelji i na sredstvima fondova Europske unije, a s obzirom da su najvećim dijelom ta sredstva nepovratna može se nazvati vanjskom akumulacijom. Te dvije akumulacije unutarnja te unutarnja plus vanjska su toliko različite da se efekti tih akumulacija bitno odražavaju na način, količinu i vrijeme realizacije strategije razvoja.

Ta dva scenarija označit ćemo slijedećim nazivima:

- scenarij razvoja na bazi unutarnje akumulacije zvat ćemo „ekstenzivni razvoj“, a
- scenarij razvoja na bazi unutarnje plus vanjske akumulacije nazvat ćemo „intenzivni razvoj“.

Ova dva strukturalno identična scenarija različite ekonomske snage suočit ćemo s određenim problemima i testirati njihovu moć u rješavanju tih problema:

Tablica 18. Pragovi ograničenja

Problemi	Scenarij A Ekstenzivni razvoj	Scenarij B Intenzivni razvoj
1.Sukobi gospodarskih djel. u prostoru	D	P
2.Nezaposlenost	D	P
3.Neefikasnost gospodarstva	D	P
4.Neprijemljiva urbanizacija	D	P
5.Ekstenzivna potrošnja prostora	D,P	D,P
6.Pretjerana okupiranost obale	D,P	D
7.Ograničenost prirodnih resursa	D	D
8.Zagađenost okoliša	D	P
9.Veliki utjecaj ruralnog mentaliteta	D	P
10.Niska ekološka educiranost	D	D,P
11.Dominacija nižih kvalifikacija	D	P
12.Niska komunalna opremljenost	D	P
13.Stihijno upravljanje razvojem općine	D	P
14.Loša organizacija naselja	D	P

D - djelomično se rješavaju zapreke, P - potpuno se rješavaju zapreke

Izvor: Izrada autora

Scenarij u kojemu se zapreke ili problemi djelomično rješavaju je na neki način popravljena sadašnjost. Odgovor na pitanje koje se zapreke rješavaju ovisi od „snaga“. Ova varijanta s obzirom na nisku akumulaciju i nesposobnost za preuzimanje većih kreditnih sredstava, tromije se kreće to jest ima nižu stopu promjena. Zacrtnu strategiju razvoja ne rješava u zadanom vremenu, već joj je potrebno duže vrijeme. Stoga se poremećuje ravnoteža pojedinih sektora, izostavljaju određeni pothvati, odgađaju rješenja pojedinih problema i ne postiže razina standarda i ostvarenja zacrtanog BDP-a.

Scenarij u kojemu se zapreke ili problemi pretežito potpuno rješavaju predstavlja poželjnu budućnost. To nije idealni scenarij već onaj u kojemu se očekuje najvećim dijelom ostvarivanje strategije razvoja. Naime nije potrebno očekivati idealni slučaj u kojem će se potpuno i u cijelosti riješiti svi problemi, ali će se zasigurno stvoriti uvjeti za harmoničan razvoj u svim sektorima i za razvoj s minimalnim konfliktima.

Obilježja pojedinog scenarija:

Tablica 19. – Scenarij A – ekstenzivni razvoj

Politika	Zadržava se težnja održanja gospodarstva na postojećim znanjima. U politici korištenja prostora težit će se da se u urbanizaciji ne koriste vrijedna poljoprivredna područja.
Tehnologija	Razvoj će se djelomično odvijati (osim u industriji) na starim tehnologijama s usporenom izmjenom gospodarske strukture
Zaposlenost i migracije	Zaposlenost će sporo rasti. Faza promjena nastupa u zadnjim godinama planskog razdoblja. Migracije stanovnika će se smanjiti.
Izgradnja	Izgradnja će se odvijati na razini postojećih trendova.
Potrošnja	Potrošnja se svodi na elemente egzistencijalne reprodukcije.
Socijalni problemi	Ti problemi prerastaju iz sfere individualnih u sferu kolektivnih procesa. Kvalitativni pomaci su rijetki i tromi.
Razvitak-okolina	Odnos razvitka i okoline svodi se na golo održavanje prirodnih sistema.
Prostor	U politici korištenja prostora težit će se ona odvija po načelima racionalnog korištenja prostora.
Zagađivanje okoliša	Zagađivanje, uslijed slabe ekonomske moći, svodit će se na poštivanje dozvoljenih standarda.
Socio-kulturni sklop	Interes građana prema okolišu bi će na razini kvalitete represivnih mjera.

Izvor. Izrada autora

Tablica 20. – Scenarij B – intenzivni razvoj

Politika	S obzirom da će biti moguće većim dijelom riješiti sve zapreke i da će osim u industriji doći do velikih tehnoloških promjena i investicijskih zahvata, treba očekivati da će prosječna stopa rasta u prvoj etapi biti sporija i brža u drugoj etapi.
Tehnologija	U ovom scenariju razvitak će počivati na konceptu intenzivnog razvitka a to znači na novim znanjima i novim tehnologijama.
Zaposlenost	Zaposlenost će se povećati i to prvenstveno s višim kvalifikacijama.
Migracije	Emigracije će stagnirati a započet će proces radne i postojeane imigracije.
Izgradnja	Izgradnja kuća i opreme će se u naselju znatno povećati.
Potrošnja	Potrošnja stanovnika će kvantitativno i kvalitativno porasti i utjecati na razvoj uslužnih djelatnosti.
Socijalni problemi	Zbog nejednakih uvjeta u razvitku, doći će neminovno do izražene socijalne segregacije u odnosu na potrošnju stanovnika i u odnosu na okolinu.
Razvitak - okolina	Budući da se ponuđeni koncept razvitka pretežito odvija na obali, mogući ekološki konflikti u prostoru. Uspostavljanje ravnoteže imat će svoju cijenu.
Prostor	Prostor će se racionalno koristiti jer će imati visoku tržišnu cijenu.
Zagađenje	Zagađenje okolina će se bitno smanjiti a posebno zraka i mora.
Socio-kulturni sklop	Kulturna razina stanovništva će se povećati i bit će najznačajniji činitelj očuvanja zdrave okoline.

Izvor. Izrada autora

7.5.2.2. . Kuda ide razvoj Općine Postira

Struktura razvoja je do te mjere utemeljena da gotovo nema šanse da se ona mijenja pa makar akumulacija bila minimalna. To je jedno od čvrstih uporišta razvoja. Ono što može utjecati na sporije ili brže ostvarenje strategije razvoja jest akumulacija. Stoga se treba prisjetiti na tri temeljne postavke ove strategije:

- SWOT analiza upozorava na dominantni odnos snaga i mogućnosti prema prijetnjama i slabostima
- zatim na koncept akumulacije u razvoju koji se temelji na mogućnosti participacije u fondovima Europske unije
- na završne postavke ove strategije da se ostvarivanje ciljeva može jedino postići upravljanjem razvojem.

To su gotovo paradigmatičke postavke. Spontanost ne vodi sigurno cilju. Ako se bude radilo na temelju prije citirane tri postavke onda smo najbliže ostvarenju scenarija B-“intenzivni razvoj“.

7.6 Strategija razvoja Općine Postira

7.6.1 Razvojna vizija

Općina Postira se pruža od sjeverne obale otoka prema unutrašnjosti gotovo do visoke zaravni pod Vidovom gorom. To je uzak i dugačak teritorij koji se gotovo poput klina zabio u tkivo otoka Brača dijeleći ga na dva dijela na zapadni i istočni. Općina ima reljefno najveći dio teritorija u planinskom dijelu otoka a manji u udolinama i priobalju. Naselje Postira je smješteno uz more s orijentacijom prema sjeveru, a naselje Dol se nalazi u dnu zavale koja se nalazi između dvije strme padine planinskih obronaka.

Poljoprivreda obilježava povijest i sadašnjost gospodarstva otoka sa sve manjim značenjem. Na istočnoj strani otoka dominira kamenarstvo i djelomično turizma. Zapadni dio otoka je uvijek bio poljoprivredni kraj sa promjenjivim značenjem industrije, a u novije doba sa važnošću razvoja turizma

Između te dvije otočke stvarnosti nalazi se Postira koje ostaje dosljedno tradiciji, industrije prerade ribe, poljoprivredi i stočarstvu, te u novije doba i turizmu.

Graditi održivu i realnu razvojnu viziju treba poći prije svega od stanja prirodnih resursa na kojima je moguće graditi razvoj gospodarstva i od stanovništva koje predstavlja pozitivnu snagu i koje stoljećima podržavaju održivu strukturu i tradiciju gospodarstva.

To su mogućnosti i snage općine. Svi problemi koje smo naveli kao prijetnje i slabosti u SWOT analizi u najvećem dijelu su savladivi što viziju razvoja općine čini realnom i ostvarivom. Stoga je neophodno iskoristiti prirodne mogućnosti, te društveni, ekonomski i ljudski potencijal kroz razumnu i tržišno prihvatljivu ponudu. Tu viziju promatramo u okvirima održivog razvoja i snagu međusobne povezanosti i jedinstva lokalnog stanovništva.

Vizija gospodarstva počiva dakle na prirodnom bogatstvu i stečenoj strukturi gospodarstva koju čine sljedeće djelatnosti:

- industrija,
- poljoprivreda
- turizma
- razvoj eko etno sela Dol
- razvoj zdravstva u funkciji turizma i skrbi za stanovništvo

7.6.3. Ciljevi razvoja

7.6.3.1. Osnovni ciljevi razvoja

Razvojni cilj 1. Povećanje konkurentnosti poljoprivrednog i turističkog sektora

Područje koje obrađuje Centar karakterizira razvoj turističke i poljoprivredne (stočarstvo, uzgoj vinove loze i maslina, obrada kamena, ribarstvo) djelatnosti koje su se na pojedinim prostorima održale kao tradicionalne djelatnosti. Poljoprivrednu djelatnost ipak ističu problemi koji otežavaju jačanje njezine konkurentnosti na tržištu:

- nedostatak suradnje proizvođača različitih autohtonih proizvoda,
- nedostatak zajedničkog marketinga
- nedostatak standardizacije kvalitete autohtonih proizvoda,
- nedostatak površina za uzgoj i rascjepkanost zemljišta dovode do slabe proizvodnje autohtonih proizvodnja za potrebe lokalnog stanovništva i vanjskog tržišta,
- nedostatak infrastrukture za uzgoj i poljoprivrednu proizvodnju (od poljskih puteva, navodnjavanja do infrastrukture za proizvodnju)

Osim toga bilježi se starenje poljoprivrednog stanovništva te je sveprisutna činjenica da mlađe generacije nisu educirane ili zainteresirane za bavljenje poljoprivredom. Turizam kao djelatnost karakterizira:

- niska kvaliteta smještajnih objekata
- nedostatak turističke promocije diljem Hrvatske i u inozemstvu
- nedostatak specijalizacije pojedinog mjesta za razvoj selektivnog oblika
- loša turistička infrastruktura na pojedinim lokacijama
- nedovoljno profiliran turistički proizvod
- nedostatak kvalitetne radne snage

Isticanje ovih problema prisutno je u svakodnevnom radu i životu lokalnog stanovništva, stoga su mjere za ublažavanje istih stavljene kao prioritetne unutar navedenog cilja.

Pored razvoja poljoprivrede i turizma, potrebno je uložiti dodatne napore i u razvoj pomorstva, obnovljivih izvora energije, očuvanje okoliša, ulaganje u komunalnu infrastrukturu, IT tehnologije i izgradnju širokopoljasne telekomunikacijske mreže kroz izgradnju svjetlovodnih pristupnih mreža.

Razvojni cilj 2 . Unapređenje kvalitete života i jačanje lokalne zajednice

Osiguranje osnovnih uvjeta života lokalnog stanovništva predstavlja jedan od prioriteta lokalne samouprave u planiranju razvojnih projekata i aktivnosti. Komunalna, prometna, društvena i energetska infrastruktura na području Centra prepoznate su kao osnovni preduvjet za osiguranje kvalitete života i rada lokalnom stanovništvu, no isto tako i turistima koji čine važne „stanovnike“ ovih otoka tijekom turističke sezone. Djelomično izgrađen sustav odvodnje, nedovoljna povezanost internetom (posebice za potrebe turističkih usluga) te neiskorištenost prirodnih resursa za proizvodnju energije neke su od izraženih potreba lokalnog stanovništva koje zahtijevaju značajna ulaganja na području Centra. Ostale potrebe prepoznate u segmentu jačanja ljudskih resursa koje doprinose dugoročnom boljitku lokalne zajednice:

- nespremnost lokalnog stanovništva na promjene
- nedovoljna uključenost i zanimanje mladih za njegovanje tradicionalnih vrijednosti i lokalna događanja
- nedostatak znanja i edukacije lokalnog stanovništva i lokalne uprave za upravljanje projektima za nacionalne međunarodne i EU fondove također su uvrštene u prioritetne mjere ovog razvojnog cilja.

Praćenje i evaluacija provedbe lokalne razvojne strategije izuzetno je kompleksan i odgovoran proces za kojeg će biti zaduženi posebno formirani organi pri jedinicama lokalne samouprave uz neposrednu koordinaciju Centra. U tom cilju potrebno je postaviti sljedeće:

- projekt izgradnje informacijskog sustav podržanog suvremenom informatičkom tehnologijom kao potpora integralnog razvoja srednjodalmatinskih otoka
- pokrenuti sustavnu edukaciju za provedbu lokalne razvojne strategije
- uspostaviti bazu projektnih ideja za realizaciju aktivnosti lokalne razvojne strategije, koja sadrži najmanje podatke o stanju projekata s nositeljima, troškovima, stanju dokumentacije, izvorima financiranja
- uspostaviti sustav indikatora uspješnosti provedbe lokalne razvojne strategije koji su pripremljeni na razini utjecaja na realizaciju mjera
- pripremiti obrasce za izvješća o provedbi lokalne razvojne strategije (narativna i financijska)
- praćenje realizacije ciljeva strategije i sudjelovanje u izradi aplikacije konkretnih projekata kao i pružanje stručne pomoći kod izrade projekata studije i cjelokupne potrebne dokumentacije za aplikaciju, uključujući potrebe restrukturiranja društvenih i gospodarskih subjekata

7.6.4. Strategija razvoja gospodarstva Općine Postira

7.6.4.1 Održivi razvoj s aspekta izgradnje potrebite komunalne infrastrukture

U postojećoj cestovnoj infrastrukturi postoje županijske ceste od Supetra, preko Postira do Pučišća i cesta od Postira do Dola i jedna lokalna cesta. Županijska cesta koja ide od Supetra do Pučišća prolazi kroz naselje Postira i u vrijeme pojačanog prometa stvara nepovoljnu prometnu situaciju. Stoga se ozbiljno planira zaobilaznica naselja Postira što bi rasteretilo promet u naselju i dobila nova građevinska zona za širenje naselja.

U pomorskom prometu Postira se služi lukom u Supetru a veza sa Supetrom se odvija putem autobusne linije. Luka u Postirima je lokalnog značenja i služi smo za lokalne potrebe, a nedostaje pretovarna – ribarska luka. Zbog visoke cijene pomorskog prijevoza treba istražiti mogućnosti jeftinijih i učinkovitijih veza sa kopnom i između otoka.

U pogledu zračnog prometa Postira se služe aerodromom Brač i aerodromom u Splitu. Na aerodromu Brač bi trebalo dalje razviti djelatnosti kao što su cargo promet i uz to adekvatno skladištenje robe.

I

U naselju Postira postoji jedna jedinica poštanske mreže. S obzirom na potrebe razvoja telekomunikacija postoji potreba primjene suvremene tehnologije.

Opskrba električnom energijom vrši se iz TS 110/35 Nerežišća, instalirane snage transformacije 1x20MVA koja se nalazi na području Nerežišća. Kroz Postira prolazi trasa opskrbnog dalekovoda iz kopna (110 kV). Naselje Postira se napaja iz postojeće TS 35/10 kV i TS 10(20)/0,4 kV (10 kom).

Vodoopskrbni sustav otoka Brača, odnosno Postira sastavni dio je regionalnog vodovoda Omiš-Brač-Hvar-Vis i Šolta. Od Zahvata vode u Zakućcu do uređaja za pročišćavanje u Priku vodi cjevovod iz kojeg se račvaju ogranci od koji jedan ide za Brač. Kapacitet cjevovoda za Brač je 390 do 400 l/s. Opskrba Postira pitkom vodom iz prethodnog sustava odvija se putem vodosprema. U ljetnom periodu dominantni potrošači su privreda, domaćinstva te poljoprivreda. Prema godišnjoj bilanci potrošnje najviše troše domaćinstva zatim privreda i najmanje poljoprivreda.

Separatni kanalizacijski sustav izrađuje se na osnovi projekta iz 1989. godine. Izgrađeni dio sustava odvodnje uglavnom pokriva potrebe za odvodnjom centralnog dijela mjesta čime je riješena zaštita od zagađenja najkritičnijeg dijela obalnog područja, mjesna luka. Planira se izgradnja obalnog kolektora i crpne stanice koja je potrebna za transport prikupljenih otpadnih voda do centralne crpne stanice Postira.

Odlaganje komunalnog otpada cijelog otoka vrši se kroz sabirni centar komunalnog otpada. U vrijeme priprema izrade strategije, eksperti za izradu strategije uspostavili su kontakte s predstavnicima pojedinih grupa gospodarske i negospodarske strukture u obliku intervjua. Naime cijela koncepcija izrade strategije razvoja počiva na suvremenoj metodi kombinacije odnosa koji se nazivaju „pristup odozgo“ i „pristup odozdo“. To nisu dva alternativna pristupa već model u kojem se jednim dijelom proučava utjecaj viših društvenih sustava na niže (pristup odozgo) i nižih na više (pristup odozdo). Početak strategije obiluje strateškim postavkama od Europe do općine koje se manifestiraju u nekoliko bitnih odrednica kao što su održivi razvoj, zaštita okoliša te kulturnog i povijesnog bogatstva, napredak tehnologije, povećanje zaposlenosti, podizanje standarda i urbane opreme, rješavanje socijalnih problema. Na isti način je vođen intervju tako da su upravo ti problemi dominirali u razgovorima. Sudionici intervjua pokazali su visoki stupanj senzibiliteta spram tih vrlo osjetljivih kategorija razvoja suvremenog društva. Sažetke rasprave i postavki iznosimo na slijedećim stranicama.

7.6.4.2 Održivi razvoj s aspekta industrije

S gledišta razvoja industrije ona se po svim elementima intervjua već nalazi u vremenu budućnosti jer se radi o novoj tvornici s najmodernijom tehnologijom utemeljenom na lokalnim resursima. Industrija u gospodarskoj strukturi ne samo da čini avangardni pomak s gledišta konkurentnosti i tehnologije već i s gledišta općinske sigurnosti i gospodarske ravnoteže. Ona je to isto i za cijeli otok Brač. Industrija prerade ribe u Postirima cijelo gospodarstvo općine povlači prema višim razinama produktivnosti, uspješnosti i konkurentnosti. Tu ulogu će industrija imati dugi niz godina u općini jer i ona po sebi mora počivati na kvalitetnom ljudskom i opće kulturnom ambijentu.

Industrija je napustila svoju staru lokaciju uz more i time doprinijela razvoju turističke receptive. S prostornog gledišta ona se nalazi u posebnoj privrednoj zoni izvan naselja. Izgledom i kvalitetom arhitekture ona doista predstavlja suvremeni uzorak pogodnog smještaj. Tvornica je sagrađena na principima suvremene ekološke gradnje u svim elementima. Industrija doprinosi novoj zaposlenosti i stabilizaciji demografskih

kretanja. Tvornica će napose doprijeti rješavanju socijalnih i kulturnih potreba općine. Održivi razvitak industrije počiva na načelima kontroliranog razvitka.

7.6.4.3 Održivi razvoj grupacije nositelja razvoja - Poljoprivredna zadruga i Obiteljska poljoprivredna gazdinstva

Razvoj poljoprivrede kretat će se u okvirima autohtone i tradicionalne proizvodnje.

Strukturu poljoprivredne proizvodnje čine slijedeće djelatnosti:

- maslinarstvo sa mogućom afirmacijom izvornosti,
- vinogradarstvo i vinarstvo, također s obilježjima izvornosti,
- voćarstvo i prerađevine od voća, i
- povrtlarstvo i prerađevine od povrća.

Razvoj poljoprivrede počiva na udruženim kooperantima:

- radi zajedničke proizvodnje i tržišta,
- radi osiguranja repromaterijala,
- radi stručne pomoći, i
- radi kreditiranja proizvodnje i sl..

Stoga je misija udruženja da se:

- osiguraju servisi za kooperante,
- da se redovito vrši otkup proizvoda i
- da se stimuliraju izvorni proizvodi.

Predviđaju se slijedeći asortimani proizvodnje: masline, maslinovo ulje (ekstra djevičansko, djevičansko i miješano), sušene smokve, višnja maraska, ljutika, maslinovo ulje kao kozmetički proizvod i briketiranje komine za grijanj. Radi kvalitetnije proizvodnje i prerade, planiraju se nova postrojenja i nove prostorije dijelom u novoj poslovnoj zoni. U poslovnoj zoni se planira urediti 1.530 m², te obnova i uređenje prostorija koje se sada nalaze u naselju.

Politika je razvoja poljoprivrede da se proizvodnja modernizira i time postane ne samo snabdjevač za lokalne potrebe već i za izvoz. Program je nosilaca razvoja te djelatnosti da se uvede moderna tehnologija proizvodnje i nova tehnologija prerade. Prema tom programu ističe se da će tako koncipirana poljoprivreda zadržati postojeće poljoprivrednike i aktivirati nove i mlade ljude koji će se obrazovno pripremiti za tu djelatnost. Razvoj poljoprivrede preferirat će zdravu hranu i zaštitu okoliša.

Poljoprivredna zadruga Postira je dostavila konkretne prijedloge kako slijedi:

Razvojno strateški ciljevi

Na poljoprivrednim resursima Općine Postira i susjednih općina izgraditi dobro organiziranu i tržišno orjentiranu poljoprivrednu proizvodnju i time doprinositi dobrom životu stanovnika. Izučavajući povijest lako je utvrditi da su na Braču vinogradarstvo –vinarstvo kao i maslinarstvo i proizvodnja ulja, bile poljoprivredne kulture i djelatnosti koje se prehranjivale stanovništvo otoka.

Uz njih tradicionalno je bilo razvijeno voćarstvo, višnja maraska i badem te povrtlarstvo, koje je više bilo usmjereno na zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva.

Gore navedene poljoprivredne djelatnosti mogu se okarakterizirati kao tradicionalne i autohtone, jer su izvorne i ne gaje se na drugim područjima. Njihovi su plodovi i od njih načinjeni proizvodi visoke kakvoće.

Nakon što smo iznijeli mogućnosti razvoja i analizirali prednosti i nedostatke, odlučili smo dati prednost sljedećim mogućnostima razvoja:

- maslinarstvu, proizvodnji prerađevina od maslina i proizvodnji ulja, radi toga što je to tradicijska proizvodnja sa mogućom afirmacijom izvornosti,
- vinogradarstvu i vinarstvu, jer je isto tako tradicijsko i autohtono
- voćarstvu i prerađevinama od voća, nekada poznata proizvodnja višnje maraske, badema i smokve
- povrtlarstvu i prerađevinama od povrća, iako tako ne izgleda, proizvodnja ljutike bi mogla imati velike dosege i ima tradiciju u nas

Odabirom ovih poljoprivrednih djelatnosti nismo isključili one druge, ali naše napore usmjerit ćemo na razvoj odabranih.

Kako je riječ o zadružnoj organizaciji, usmjerit ćemo svoja razmišljanja na organiziranje poljoprivredne proizvodnje isključivo u kooperaciji.

Udruženi kooperanti očekuju da će u zadruzi kvalitetno ostvarivati sljedeće:

- biti dijelom zajedničke proizvodnje tržišno pozicioniranih robnih marki
- osigurati kvalitetan repromaterijal i zaštitna sredstva
- realizirati dijelom ili u cijelosti potrebnu agrotehničku i stručnu pomoć
- osigurati kreditiranje proizvodnje i njenog razvoja
- osigurati plasman i one proizvodnje koja će biti namijenjena dnevnim potrebama tržišta

Reflektirajući tako sročene očekivanja kooperanata, misija PZ-a bi bila sljedeća:

- organiziranje i djelovanje poljoprivrednog servisa za potrebe udruženih kooperanata i drugih potencijalnih korisnika
- redovno obavljanje otkupa poljoprivrednih proizvoda za organizirano i poznato tržište
- organizirana proizvodnja hrane, proizvodnja izvornih prehrambenih proizvoda

Ovako određena misija moći će vrlo kvalitetno pridonositi razvoju Općine Postira i otoka Brača i time pripomoći, uz ostale gospodarske aktivnosti, boljem standardu stanovništva općine i otoka.

Potrebna ulaganja:

- nabavka novog postrojenja za preradu maslina sistemom centrifugiranja (radi povećanje kapaciteta)
- remont postrojenja za preradu maslina prešanjem
- remont postrojenja za flaširanje i skladištenje maslinovog ulja
- nabavka viljuškara s dodatnom opremom
- nabavka traktora s dodatnom opremom
- palentni sanduci za masline
- laboratorij za osnovne fizikalno-kemijske analize i senzorska oprema

Asortiman proizvoda i usluga:

Predviđa se otkupljivati sljedeći asortiman:

- masline (zelene i crne)
 - zelene odgorčene masline u slanoj otopini
 - crne odgorčene masline u slanoj otopini
- maslinovo ulje u tri kategorije
 - extra djevičansko
 - djevičansko
 - mješano maslinovo ulje i biljno ulje (52%:48%)
- sušene smokve
- višnja maraska
 - plod višnje u alkoholu
 - plod višnje u sirupu
- ljutika u vinskom octu
- maslinovo ulje, kozmetički proizvod
- uslužna prerada maslina
- briketiranje komina za grijanje (od ostataka iz prerade)
- inovativnim pristupom razviti originalne obrade poljoprivrednih proizvoda
- njegovati i promicati uzgoj autohtonih vrsta i sjemena

Godišnja proizvodnja, kapaciteti

Godišnja proizvodnja predviđena po pojedinim proizvodima je sljedeća:

extra djevičansko maslinovo ulje	14,5-28,0 t
djevičansko maslinovo ulje	30,0-57,0 t
maslinovo ulje obično za mješanje	20,0-40,0 t
maslinovo ulje kozmetički proizvod	3,0-9,0 t

Uslužno će se godišnje preraditi 2.500-4.000 tona plodova maslina u ulju, dok će se 5,0-10,0% od uslužno prerađenih maslina otkupiti kao sirovinska osnova ovog projekta za flaširanje maslinovog ulja.

Prerada maslina u ulje će se izvršiti na liniji kapaciteta 38,0 tona ploda/dan (stara i nova linija).

Planirani kapacitet prerade ploda masline u ulje iznosi prosječno 3.500 tona godišnje, koja količina će se na novoj uljari preraditi u periodu od cca 92 dana (38 tona dnevno).

Flaširanje ulja će se vršiti tijekom cijele godine prema potrebi tržišta.

Prostor za sušenje komine i briketiranje komine, skladištenje. Komina bi se iskoristila za grijanje vlastitih prostorija, a mogla bi se i prodavati raznim ustanovama na otoku isto tako i na kopnu.

Prostori za začinsko bilje.

Na lokaciji sadašnje zgrade uljare u centru mjesta imamo također realne planove, gdje bi bilo potrebno dodatno ulaganje. Nakon dislociranja pogona za preradu u industrijskoj zoni otvorile bi se mnoge razvojne mogućnosti na sadašnjoj lokaciji. Od muzeja maslinovog ulja za prodaju autohtonih proizvoda Postira do restorana sa laganom domaćom hranom itd.

7.6.4.4 Održivi razvoj grupacije nositelja razvoja - Turizam

Turizam općine Postira danas (2012.god.) ima 1.579 kreveta i ostvareno je oko 13.700 dolazaka i oko 112.500 noćenja. U strukturi ostvarenih rezultata strani gosti učestvuju s 90%. Iz godine u godinu broj turista i broj noćenja se povećava. Povećanje se naročito osjeća u podizanju novih kapaciteta i pored činjenice da su s tog gledišta prostorni kapaciteti veoma ograničeni.

Turizam je u gospodarstvu općine mlada djelatnost, ali veoma značajna za sveukupni razvoj općine. Naime turizam je integrativna djelatnost koja počiva na tijesnoj suradnji s drugim djelatnostima, sa stanovništvom i sa kulturnim miljeom naselja Postira i Dola. Stoga osnovna ponuda turističke receptive mora biti visoke kvalitete i opremljena za cjelogodišnje poslovanje, s osloncem na domaće poljoprivredne proizvode i servise koji u cijelosti trebaju pokrivati turističku potražnju. Ta simbioza turističke receptive i ostalog gospodarstva će podići razinu turističkog proizvoda u općini. Stoga vizija razvoja turizma počiva na sljedećoj razvojnoj paradigmi:

- povećanje turističkih kapaciteta s još nekoliko hotelskih jedinica,
- veće sudjelovanje domaće poljoprivrede, industrije i servisa u stvaranju turističkog proizvoda,
- podizanje opće komunalne opremljenosti naselja i
- aktivno uključivanje raznih kulturnih, sportskih i zabavnih organizacija u stvaranju turističkog proizvoda i ugodnog življenja u naselju.

S gledišta podizanja turističke ambijentalnosti potrebno je realizirati šetnicu Splitska-Postira - Lovrečina, urediti postojeće plaže i postaviti dodatne sadržaje na plažama i u moru. U sklopu plaže Prja treba napraviti prostor za rekreaciju a iznad te uvale otvoriti kamp. Izgraditi športski centar na predjelu Podježica radi proširenja ponude turističke receptive. Općenito ali i s gledišta potreba za turističku cirkulaciju treba izgraditi potrebna parkirališta. Također je važno da se organiziraju i urede pješačke staze, biciklističke staze i organiziraju pješačke ture tematskim stazama prema Vidovoj godi, Gažulu, Dolu, Škripu i sl.

Politika razvoja turizma ide zatim da turistička sezona bude što duža kako bi se smanjila sezonska potraga za zaposlenima i kako bi se postojeća radna snaga zadržala na okupu. To je istovremeno i garancija da će se sačuvati kvalitetna radna snaga i kvalitetna usluga.

Turistička zajednica Općine Postira je dostavila svoje Razvojne planove za turizam u Postirima.

Planovi za razvoj i unaprjeđenje kvalitete turizma u mjestu Postira

- realizacija i stavljanje u upotrebu šetnice Splitska – Postira – Lovrečina sa svim potrebitim popratnim sadržajima
- dodatno uređenje postojećih plaža postavljanjem tuševa, klupa, koševa za smeće te pravilima ponašanja na istoj
- postavljanje dodatnih sadržaja na plažama i u moru (pedaline, tobogani, igraone za djecu)
- neposredno u sklopu plaže Prvja napraviti prostor za rekreaciju (stolni tenis, odbojka na pijesku, igralište za najmlađe i sl.
- izgradnja kampa na prostoru iznad Prje dodatno bi povećala ponudu u ukupnom smještajnom kapacitetu samog mjesta

- izgradnja športskog centra na predjelu podježica koja bi trebala biti podstreh za povećanje suradnje općine, turističke zajednice, postojećih hotela i novih sa Nk Postira Sardi na dovođenju nogometnih momčadi na pripreme van turističke sezone
- povećati suradnju turističke zajednice, hotela, caffè barova, restorana te udruga u izradi postirskog kulturnog ljeta u svrhu povećanja kvalitete pružanja usluga
- osnivanja novog ronilačkog centra na predjelu bila – crna ploča čime bi se dodatno povećala turistička ponuda (Ivan Grbavac kontakt osoba)
- određivanje lokacije za izgradnju tematskog parka za posjetitelje na 1000 metara četvornih (projekt za EU fondove)
- povećanje parking mjesta u svrhu zadovoljavanja povećanih dolazaka turista u individualnom aranžmanu osobnim automobilima te naplata istih.
- pješačka staza Postira – Dol – Bol u svrhu povećanja ponude i povezivanja sjeverne i južne strane Brača (Nordijsko hodanje – rastući trend u Europi)
- izrada novih promotivnih materijala , te biciklističkih i pješačkih mapa na području općine Postira
- prijava turista putem interneta (znatno brža i lakša prijava turista za domaćina)
- pješačke ture tematskim stazama sa licenciranim vodičima na širem području (Postira – Škrip – Vidova gora - Gažul – Dol – Mirje – Postira)

7.6.4.5 Održivi razvoj grupacije nositelja razvoja - Društvene djelatnosti

Smjernice razvoja zdravstvene djelatnosti u Općini Postira

Razvoj Centra za obitelj - potreba čitavog otoka, ne samo općine Postira. Plan i program su napisani prije nekoliko godina. Interprofesionalna suradnja bila bi osnovni način rada u Centru: psiholog, defektolog, obiteljski liječnik uz povremenu pomoć drugih potrebnih specijalnosti (fizijatar – fizioterapeut, logoped, itd). Uz individualni rad, poticale bi se grupne aktivnosti uz pomoć vanjskih suradnika: radna terapija – različiti tečajevi, fizikalna terapija u grupi, grupna psihoterapija. Ciljna grupa je prvo obitelj, zatim pojedinci, a onda odgovarajuće dobne skupine (djeca, adolescenti, zrela dob, starije dobne skupine).

Razvoj turističke medicine i zdravstvenog turizma - podrazumijeva kvalitetnu bazu i organizaciju za pružanje zdravstvenih usluga u turizmu. Na području Postira, posebno u novim okolnostima preseljenja tvornice Sardina, turizam je značajna perspektiva. U nekim novim okolnostima možda bi i pružanje ovih usluga moglo biti značajno i za otok, a ne samo za općinu Postira. Za sada govorimo o dva mjeseca turističke sezone, u perspektivi o cjelogodišnjim uslugama zdravstvenog turizma zbog blagotvornih klimatskih utjecaja i drugih prirodnih sadržaja koje otok može pružiti turistima (poljoprivreda, ribarstvo, šetnje – pješačenja po otoku, biciklizam i sl.) osim ljetnih mjeseci, kupanja i sunčanja. Za takve planove i sadržaje vrlo je važna adekvatna potpora zdravstvenih usluga koja se ne podrazumijeva sama po sebi nego treba imati planski razvoj.

Skrb za treću dob – izgradnja doma za umirovljenike - produljenje životne dobi, bolja zdravstvena skrb i uvjeti života i povećanje populacije treće dobi rađaju potrebu za drugačijom brigom za starije osobe. Planiranje izgradnje doma za umirovljenike, a s tim u vezi i pojačana briga za starije osobe, tijesno povezuje socijalnu i zdravstvenu djelatnost. Kvalitetna zdravstvena skrb treba pratiti ovakav razvoj.

Razvoj kulture i društvenog života u naselju

Nasuprot snažnom programu gospodarskog razvoja nužno je u općini pokrenuti različite kulturne, sportske i društvene aktivnosti. Osnovni problem u sadašnjem trenutku su prostorije u kojima bi se te aktivnosti događale, stoga se predlaže izgradnja društvenog doma ili adaptiranje nekih prostora u kojima su smještene neke privredne djelatnosti koje inače pripremaju nove objekte o poslovnoj zoni. Rasprava je napose ukazala na potrebu mjesne biblioteke i čitaonice, te prostorije za amaterske djelatnosti poput dramskog studija, pjevačkih zborova i klapa, raznih javnih priredbi i sl. Također se osjeća potreba za prostorijama različitih udruga, za mlade, za starije osobe i sl. Lista potreba je velika, inicijativa je prisutna i te potrebe treba zadovoljiti ako se želi podići kulturni i sportski život općine.

Udruga studenata je predložila da se društveni dom napravi u objektu Poljoprivredne zadruge Postira, a da se ista preseli u industrijsku zonu. U prostorijama današnje uljare moglo bi se napraviti kazališna i kino dvorana. Na katu bi se moglo napraviti više manjih prostorija u koje bi se mogle smjestiti udruge i ostale organizacije civilnog društva, te jedna veća koja bi bila zajednička za sve, a koja bi služila za sastanke. U tom objektu mogla bi se smjestiti i knjižnica. Time bi značajno poboljšali uvjete života mladih Općini Postira. Ovaj projekt Društvenog doma mogao bi i dobiti potporu iz EU sredstava.

Alternativni objekti za lokaciju društvenog doma:

- tkz. zgrada Peruzović te
- prostor bivše poljoprivredne ljekarne,
- prostor bivše trgovine Zdenka

U Postirima su također formirane sljedeće kulturne udruge:

Udruga „Hrapoćuša“ –Dol - Bavi se očuvanje kulturne baštine, obnovom starih kuća, obnovom infrastrukturnih objekata, promicanjem dalmatinskog turizma, zaštitom tradicijskih proizvoda i zaštitom okoliša. Udruga broji 35 članova.

Udruga za promicanje kulture i umjetnosti „Kogula“ - Organizira javne promotivne kulturno umjetničke manifestacije, organizira edukacijske programe, sudjeluje u programima europske interkulturalne razmjene, bavi se izdavačkom djelatnošću, čitaoničkom djelatnošću i zaštitom kulturne baštine. Udruga broji 15 članova.

Udruga iznajmljivača obiteljskog smještaja „Postira“ - Udruga okuplja registrirane iznajmljivače, udruga radi na produljivanju sezone, na poboljšanju ponude. Udruga osigurava administrativnu i tehničku pomoć onima koji se bave turističkom djelatnošću.

7.6.4.6 Održivi razvoj grupacije nositelja razvoja - Proizvodna poduzeća i obrti

S gledišta razvoja industrije ona se po svim elementima intervjua već nalazi u vremenu budućnosti jer se radi o novoj tvornici s najmodernijom tehnologijom utemeljenom na lokalnim resursima. Industrija u gospodarskoj strukturi ne samo da čini avangardni pomak s gledišta konkurentnosti i tehnologije već i s gledišta općinske sigurnosti i gospodarske ravnoteže. Ona je to isto i za cijeli otok Brač. Industrija prerade ribe u Postirima cijelo gospodarstvo općine povlači prema višim razinama produktivnosti, uspješnosti i

konkurentnosti. Tu ulogu će industrija imati dugi niz godina u općini jer i ona po sebi mora počivati na kvalitetnom ljudskom i opće kulturnom ambijentu.

Industrija je napustila svoju staru lokaciju uz more i time doprinijela razvoju turističke receptive. S prostornog gledišta ona se nalazi u posebnoj privrednoj zoni izvan naselja. Izgledom i kvalitetom arhitekture ona doista predstavlja suvremeni uzorak pogodnog smještaj. Tvornica je sagrađena na principima suvremene ekološke gradnje u svim elementima. Industrija doprinosi novoj zaposlenosti i stabilizaciji demografskih kretanja. Tvornica će napose doprijeti rješavanju socijalnih i kulturnih potreba općine. Održivi razvitak industrije počiva na načelima kontroliranog razvitka.

Zahvaljujući tvornici ribljih konzervi općina Postira ima dominantni izvoz i uvoz na otoku Braču, pri čemu je cca 4,5 puta veći izvoz od uvoza. S obzirom na tu činjenicu općina Postira ima s gledišta industrije, turizma i poljoprivrede dominantno obilježje izvoznog gospodarstva. Za razliku od gospodarstva Županije i Republike Hrvatske u kojima je još uvijek znatno veći uvoz od izvoza.

7.6.4.7 Održivi razvoj grupacije nositelja razvoja - Etno-eko selo Dol

Program razvoja Etno-eko sela Dol je važan dio ove strategije ne samo za ukupni razvoj općine Postira već mnogo više za razvoj naselja Dol. Naselje Dol već godinama gubi svoje stanovništvo iako posjeduje mnoge prirodne vrijednosti za razvoj. Stoga izvlačeći iz ukupne njegove posebnosti upravo ekološko i etnološko obilježje moguće je doista dobiti vrijedno područje u kojem je će se moći poboljšanjem opreme tog prostora dobiti izuzetan turistički valer koji će oživjeti tu sredinu i obogatiti turističku ponudu općine Postira.

Stoga se u programu revitalizacije naglašava potreba:

- izgradnje kanalizacije
- uređenje javne rasvjete
- izgradnja akumulacije za navodnjavanje polja
- zaštita postojećih bazena
- izgradnja svjetlovodne pristupne mreže naselja Dol

S gledišta povijesnih i kulturnih potreba naglašava se uređenje groblja renoviranje objekta za muzej te obnova crkvene baštine. Potrebno je izgraditi zaštitni zid na predjelu „spila“, izgraditi parking, zaštititi prirodne resurse, saniranje otpada, očuvanje kulturne baštine i urediti pastirski stan Gažul i dr.

Politikom općine Postira se inzistira na uređenju naselja Dol kao etno-ekosela jer se radi o rijetko vrijednoj sredini na otoku koja bi upravo tom specifičnom ponudom bila jedan novi vrijedan turistički resurs. Naselje je relativno zapušteno te je potrebna svježja i znatno velika investicija da bi se ta seoska sredina dovela na razinu jedne posebne i vrijedne turističke ponude.

Turistička zajednica Općine Postira je dostavila svoje Razvojne planaove za turizam u Dol.

Planovi za razvoj, revitalizaciju, te unaprjeđenje turizma eko etno sela Dol

- izgradnja pristupne svjetlovodne mreže
- izgradnja kanalizacije Dol – Postira
- promjena vanjske rasvjete (eko rasvjeta), osvjetljenje Kurotove i Zalanovića kale te uređenje (kogulavanje i osvjetljenje) kale od lože do sv. Petra
- izrada akumulacijskog bazena za navodnjavanje polja na predjelu Kotalca
- obnova suhozida oko tri postojeća akumulaciona bazena (Stivinjoci) te obnova istih
- uređenje mjesnog groblja
- rješavanje imovinsko pravnih odnosa nekretnina
- renoviranje postojećeg objekta za muzej i info punkt
- očuvanje i obnova duhovne crkvene kulturne baštine (sv. Vid te ostale crkvice, crkva, župna kuća)
- obnova društvenog doma i starih krovova prema konzervatorskoj studiji
- postavljanje zaštitne ograde na predjelu „Spila“
- izgradnja parkinga na Dolac
- postavljanje wireless hotspota
- zaštita prirodnih resursa (špilje, kanjoni, potoci, izvori vode...) te obnova i uređenje istih
- očuvanje kulturne nematerijalne baštine (pučko pjevanje , gastronomija)
- saniranje otpada (postojeće odlagalište ne zadovoljava potrebe i nije na prikladnom mjestu)
- očuvanje malonogometne ekipe „Viver“ koju sačinjavaju mještani Dola
- probijanje i betoniranje novih puteva te postavljanje markacije na istima i na postojećim poljskim putevima te uređenje odmorišta
- očuvanje kulturne baštine (stari zanati...)
- izrada promotivnog materijala o Dolu (letci, brošure, baneri i monografija)
- urediti pastirski stan „ Gažul“ te spremnik vode kišnice (Gustirna)

Prema projektu za revitalizaciju Etno-eko sela 2009. godine potrebno je osigurati sljedeća ulaganja:

- obiteljski „bed & breakfast“ pansion – 630.000 EUR (ili oko 42,0 tisuće po smještajnoj jedinici, odnosno oko 785 EUR/m²);
- veće obiteljsko domaćinstvo – 140.000 EUR (ili oko 46,7 tisuće po smještajnoj jedinici, odnosno oko 700 EUR/m²);
- manje obiteljsko domaćinstvo – 102.500 EUR (ili oko 51,3 tisuće po smještajnoj jedinici, odnosno oko 685 EUR/m²);
- tradicijski objekti specijalizirani samo za usluge hrane i pića – 112.000 EUR (oko 1.400 tisuće EUR/sjedećem mjestu ili oko 800 EUR/m²).

7.6.4.8 Održivi razvoj s aspekta očuvanja okoliša

Razvojna strategija Općine Postira definira dva strateška cilja kojima će se težiti kroz ostvarenje prioriternih mjera koje su koncipirane na način da uključuju principe održivog razvoja i zaštite okoliša. Poseban naglasak na održivi razvoj i očuvanje okoliša kroz dostizanje standarda Europske unije u zaštiti okoliša vidljiv je kroz mjere 1.4. Očuvanje tradicijskih vrijednosti u poljoprivrednoj proizvodnji potiče očuvanje i zaštitu autohtonosti

i izvornosti poljoprivrednih proizvoda, revitalizaciju izvornih i tradicijskih poljodjelskih kultura te očuvanje i njegovanje tradicijskoga načina obrade; 1.5. Poticanje ekološke proizvodnje doprinosi se povećanju površina u ekološkoj proizvodnji; 1.7. Razvoj ruralnih turističkih proizvoda i usluga temeljem autohtonih proizvoda i prirodnih resursa doprinosi se razvoju i očuvanju autohtonih proizvoda i prirodnih resursa, očuvanju i oživljavanju starih zanata, poput kamenoklesarstva; 2.3. Očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine nastoji se doprinijeti očuvanju i njegovanju izvornih i tradicijskih sadržaja, očuvanju povijesne slike i obrisa te očuvanju i obnovi ruralnih cjelina; 2.4. Održivo upravljanje vodama nastoji se poboljšati sustav odvodnje te izgraditi kanalizacijska mreža, kolektori i pročištači otpadnih voda čime će se doprinijeti očuvanju okoliša i dostizanju standarda Europske unije u zaštiti okoliša; 2.7. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije potiče se energetska učinkovitost te korištenje obnovljivih izvora energije.

7.6.4.9 Održivi razvoj s aspekta dovođenja investitora za izgradnju novih kapaciteta

Izvori financiranja za realizaciju projekata održivog razvoja Općine Postira za razdoblje od 2014. do 2020. godine utvrđeni su na temelju projekcije temeljnog strateškog cilja postizanja BDP-a od 70% prosjeka Europske unije, odnosno stvaranjem uvjeta za investicijsku klimu u smislu razvoja postojećih prirodnih ljudskih i materijalnih resursa. Potrebno je predvidjeti mogućnost da se iz vlastitih izvora osigura do 15% sredstava, a iz poticaja i kreditnih sredstava do 85% imajući u vidu korištenje predpristupnih fondova do 2015. te Kohezijskih i strukturnih fondova Europske unije do 2020. godine, sukladno mjerama i propozicija utvrđenim u Programu ruralnog razvoja gdje je za Republiku Hrvatsku predviđena mogućnost privlačenja 2,6 mlrd. eura. Od najznačajnijih mjera je IPARD program od kojeg je već iskorišten značajan iznos sredstava u okviru mjera 101 - „Ulaganje u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda Zajednice“, 103 - „Ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanja standarda Zajednice“, 301 - „Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture“ i 302 - „Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti“, jer postoji određeno znanje i iskustvo kod poduzeća koja su već koristila ove mjere.

Potrebno je pokrenuti inicijativu za osnivanje zadruga energetske učinkovitosti, koja bi bila nositelj izgradnje energetske kapaciteta iz obnovljivih izvora energije koje se također mogu financirati iz bespovratnih sredstava i poticaja Europske unije i Vlade Republike Hrvatske.

7.6.4.10 Održivi razvoj s aspekta zakonskih i institucionalnih uvjeta privređivanja i mogućnosti osiguranja izvora sredstava iz Europske unije i fondova Republike Hrvatske te poticaja i povoljnih kredita Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR), Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) i poslovnih banaka

Institucionalne uvjete osigurava Vlada Republike Hrvatske sukladno standardima Europske unije kroz smjernice ekonomske i fiskalne politike, fiskalnu konsolidaciju, strukturnu reformu, restrukturiranje u svrhu očuvanja radnih mjesta, investicije javnog sektora, investicije privatnog sektora te porezni sustav i sustav poticaja za gospodarski rast. Ulaganje u pripremu budućih projekata koji se mogu ostvariti kroz rad Centra jer je na razini Republike Hrvatske za tu pripremu osigurano preko 300 mil. kuna tako da je potrebno ostvariti praćenje svih natječaja i kontaktirati sa organima Vlade Republike Hrvatske kako bi se za konkretne projekte održivog razvoja Općine Postira moglo aplicirati za dobivanje sredstava kao i za

dobivanje sredstva za rad Centra. Osigurana su i dodatna sredstva posebnog programa od 85 mil. za lokalnu i regionalnu razinu projekata. Ministarstvo financija priprema model financiranja nacionalnog učešća za lokalnu i regionalnu razinu projekata koja bi se financirala iz bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije uz povoljne kredite HBOR-a (Hrvatska banka za obnovu i razvoj) i uz jamstva HAMAG-a. (Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije) Pokrenuta je i intenzivna informativno obrazovna aktivnost osposobljavanja na lokalnoj i regionalnoj razini za korištenje svih mogućnosti povoljnog financiranja i svih aspekata korištenja fondova Europske unije i isti će se financirati iz za to predviđenih sredstava na razini Vlade Republike Hrvatske. Što se tiče institucionalnih okvira na razini lokalne i regionalne samouprave, oni se temelja na prihodima komunalne naknade, te zajedničkih poreza te gradskim/općinskim poreza i prireza.

7.6.4.11 Održivi razvoj s aspekta identifikacije i popisa konkretnih projekata po stupnju gotovosti do 2020. godine za koje će se raditi aplikacije za bespovratna sredstva iz Europske unije i fondova Republike Hrvatske te poticaja sukladno propozicijama provedbe javnih natječaja

Konkretni projekti će se u formi kataloga oformiti na inicijativu nositelja svih struktura te postaju sastavni dio strategije po stupnju gotovosti i dinamici realizacije kako bi se ostvario temeljni cilj održivog razvoja Općine Postira do 2020. godine. Ovaj temeljni cilje strategije održivog razvoja moguće je ostvariti ukoliko se osiguraju financijska sredstva za realizaciju 7 projekata od lokalnog značaja i 7 integralnih projekata za period od 2014. do 2020. godine i to kako slijedi:

Tablica 21. Predračun ulaganja u projekte lokalnog značaja

R.B.	Naziv projekta	Iznos ulaganja (u eurima)	Iznos ulaganja (u kunama)
1.	Izgradnja hotela sa 5* na lokaciji Vrilo	10.000.000	75.000.000
2.	Izgradnja ostalih turističkih kapaciteta (autokamp, Lovrečina i šetnica)	4.000.000	30.000.000
3.	Ulaganje u projekat Etno eko selo Dol	3.000.000	22.500.000
4.	Ulaganje u projekat izgradnje sportskog centra i društvenog doma	10.000.000	75.000.000
5.	Ulaganje u projekte prerade maslina i proizvodnje zdrave hrane	5.000.000	37.500.000
6.	Ulaganje u projekte daljnje modernizacije tvornice Sardina	2.000.000	15.000.000
7.	Ulaganje u projekte OPG Ture	3.000.000	22.500.000
UKUPNO		37.000.000	277.500.000

Izvor: Izrada autora

Tablica 22. Predračun ulaganja u integralne projekte

R.B.	Naziv projekta	Iznos ulaganja (u eurima)	Iznos ulaganja (u kunama)
1.	Prometna infrastruktura	2.000.000	15.000.000
2.	Zaštita okoliša	3.000.000	22.500.000
3.	Ulaganje u projekte svjetlovodne pristupne mreže i IT tehnologije	2.000.000	15.000.000
4.	Ulaganje u projekt zračne luke Brač	3.000.000	22.500.000
5.	Ulaganje u projekte udruga i društvenih djelatnosti	3.000.000	22.500.000
6.	Ulaganje u projekte komunalne infrastrukture	3.000.000	22.500.000
7.	Ulaganje u integralne projekte financijske infrastrukture	3.000.000	22.500.000
UKUPNO		19.000.000	142.500.000

Izvor: Izrada autora

Tablica 23. Izvori ulaganja u projekte lokalnog značaja

R.B.	Naziv projekta	Struktura izvora	Iznos ulaganja (u eurima)	Iznos ulaganja (u kunama)
1.	Bespovratna sredstva iz fondova i potpora	15%	5.550.000	41.625.000
2.	Vlastita sredstva investitora	15%	5.550.000	41.625.000
3.	Kreditni HBOR-a, EBRD-a i ostalih banaka	70%	25.900.000	194.250.000
UKUPNO		100%	37.000.000	277.500.000

Izvor: Izrada autora

Tablica 24. Izvori ulaganja u integralne projekte

R.B.	Naziv projekta	Struktura izvora	Iznos ulaganja (u eurima)	Iznos ulaganja (u kunama)
1.	Bespovratna sredstva iz fondova i potpora	15%	2.850.000	21.375.000
2.	Vlastita sredstva investitora	15%	2.850.000	21.375.000
3.	Kreditni HBOR-a, EBRD-a i ostalih banaka	70%	13.300.000	99.750.000
UKUPNO		100%	19.000.000	142.500.000

Izvor: Izrada autora

Da bi se ovi projekti održivog razvoja mogli realizirati, neophodno je napraviti čitav niz radnji kao što su definiranje projektnog zadatka u čemu sudjeluje Centar sa investitorima. Također Centar zajedno s investitorima imenuje voditelja svakog pojedinog projekta i 3-5 vrhunskih stručnjaka iz zemlje i inozemstva. Projektni tim vrši evaluaciju aplikacija pojedinačnog projekta uz punu kontrolu i potporu Centra kao i monitoring od ideje do realizacije svakog pojedinog projekta, a Centar obavlja i kontroling te restrukturiranje za period od 5 do 10 godina, sukladno procedurama i standardima EU.

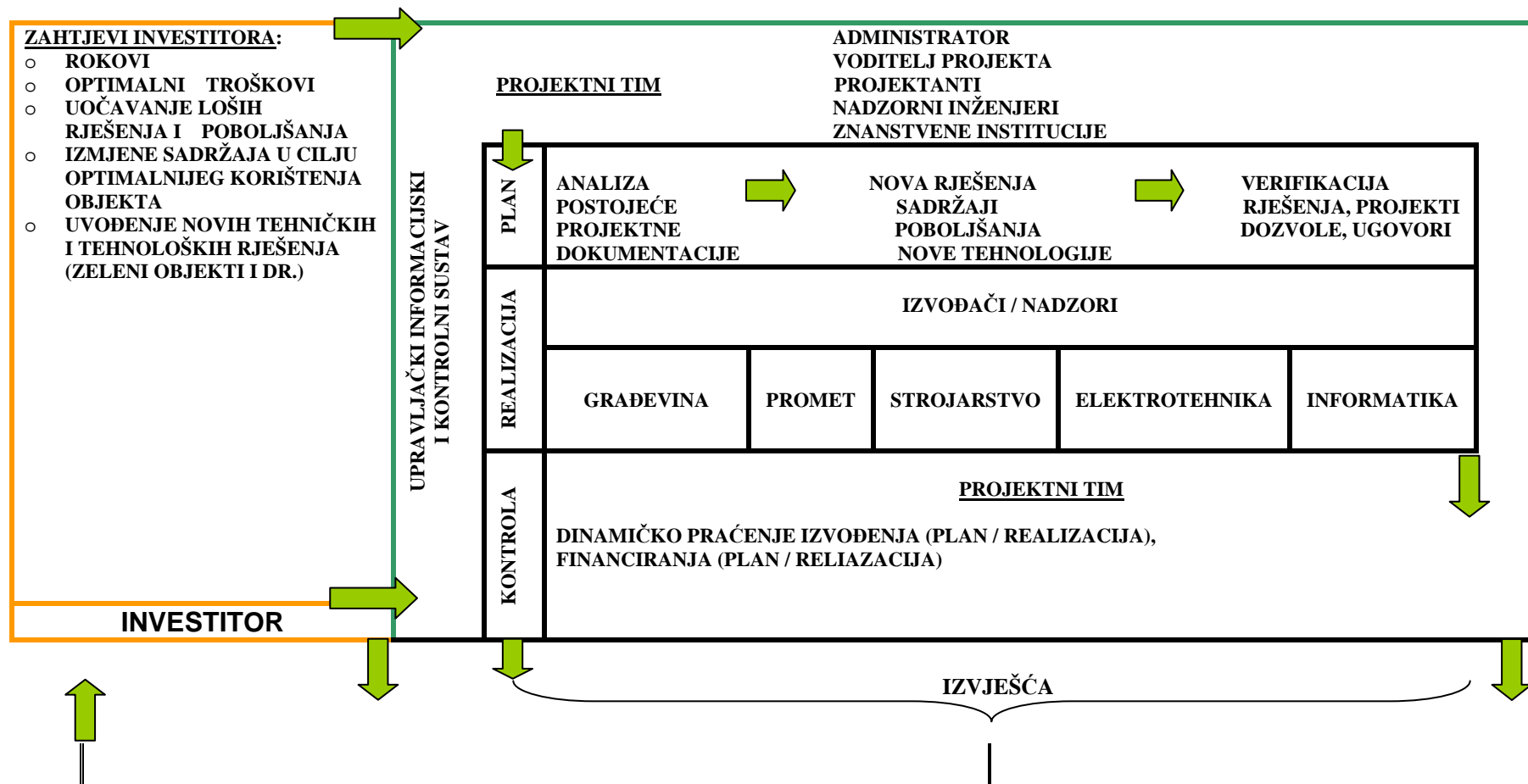
Za izradu projektne dokumentacije i aplikacija projekata do stavljanja u funkciju izgrađenih kapaciteta (nabava, montaža, probni rad, stavljanje u funkciju,...) Centar također sudjeluje zajedno sa investitorima, sukladno standardima i procedurama EU. Sve ove poslove u smislu izrade projektne dokumentacije te aplikacija projekata prema fondovima i bankama, naplaćuje se provizija od 12% na vrijednost ulaganja od čega 2% za funkcioniranje Centra, a 10% za projektne timove.

7.6.4.12 Održivi razvoj izgradnjom susutava upravljanja projektima od ideje do realizacije utvrđivanjem operativnog programa mjera i aktivnosti za ostvarenje postavljenih ciljevakorištenjem ljudskih, materijalnih i prirodnih resursa te najpovoljnijih izvora financiranja projekata iz Europske unije i fondova Republike Hrvatske i poticaja izradom logičke matrice strategije održivog razvoja Općine Postira

Koncepcija rada Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka

Temelji se na osnivanju i kadrovskom ekipiranju i realiziranju operativnog programa rada Centra koji će kontinuirano inovirati strateške ciljeve i kontrolirati realizaciju strategije. To znači da je osnovna zadaća Centra pored izrade i inoviranja strategije održivog razvoja jedinica lokalne samouprave srednjodalmatinskih otoka i sudjelovanje u postavljanju i realizaciji svakog pojedinog projekta i investicijskog ulaganja od čije realizacije ovisi inoviranje same strategije kako bi ona bila realna i kako bi bila poluga za upravljanje jedinica lokalne samouprave. U procesu inoviranja strategije održivog razvoja, Centar utvrđuje dinamiku realizacije projektnih ideja te svih faza realizacije projekta što uključuje evaluaciju za zatvaranje financijskih konstrukcija za zatvaranje aplikacija prema fondovima i bankama, formiranje projektnih timova i osiguranje financijskih sredstava za proračun ulaganja u rad Centra i projektnih timova kao i za provedbu kontrolinga i restrukturiranja ukoliko pojedini investitori u jedinici lokalne samouprave dođu u probleme poslovanja i razvoja. Centar je neprofitnog karaktera i financira se iz sredstava temeljem izrade strategija i projekata jedinica lokalne samouprave te potpora i bespovratnih sredstava temeljenih na strategiji ruralnog razvoja Europske unije i Republike Hrvatske što iznosi 12% predračuna investicijskih ulaganja u projekte od čega se 2% odnosi na funkcioniranje Centra te 10% za projektne timove.

Slika 3. Prikaz funkcioniranja projektnih timova

ORGANIZACIJSKI OBLIK PROJEKTOG TIMA SADRŽI SLJEDEĆE KARAKTERISTIKE:

GRUPNI RAD – INTEGRACIJA RAZLIČITIH KVALIFIKACIJA, SMANJENJE HIJERARHIJSKIH RAZINA, KORPORACIJSKI STIL RUKOVOĐENJA
VISOKI STUPANJ SAMOSTALNOSTI – ASUAGLAŠAVANJE ZADATAKA, KOMPETENCIJA I ODGOVORNOSTI, POVEĆANJE INTERAKCIJE IZMEĐU SUDIONIKA

Izvor: Izrada autora

Tablica 25. Organizacija Centra, kadrovi i financiranje

iznosi u kunama										
R.B.	NAZIV	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO
1.	BROJ ZAPOSLENIKA	3	10	22	22	22	22	22	22	
2.	BROJ PROJEKATA	0	14	105	105	105	105	105	105	
3.	BROJ UČESNIKA U PROJEKTNIM TIMOVIMA	0	56	420	420	420	420	420	420	
4.	DINAMIKA REALIZACIJE PROJEKATA	0	420.000.000	980.000.000	980.000.000	980.000.000	980.000.000	980.000.000	980.000.000	6.300.000.000
4.1.	Ulaganje u projekte lokalnog značaja	0	277.500.000	647.500.000	647.500.000	647.500.000	647.500.000	647.500.000	647.500.000	4.162.500.000
	<i>Od toga Općina Postira</i>	0	277.500.000	0	0	0	0	0	0	277.500.000
4.2.	Ulaganje u integralne projekte	0	142.500.000	332.500.000	332.500.000	332.500.000	332.500.000	332.500.000	332.500.000	2.137.500.000
	<i>Od toga Općina Postira</i>	0	142.500.000	0	0	0	0	0	0	142.500.000
5.	UKUPNI PRIHODI	400.000	50.400.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	756.400.000
5.1.	Prihod od djelatnosti centra	0	8.400.000	19.600.000	19.600.000	19.600.000	19.600.000	19.600.000	19.600.000	126.000.000
5.2.	Prihodi projektnih timova	0	42.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	630.000.000
5.3.	Prithod od potpora Vlade za pripremu projekata i izrade strategija JLS-a	400.000	0	0	0	0	0	0	0	400.000
6.	UKUPNI RASHODI	400.000	50.400.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	117.600.000	756.400.000
6.1.	Bruto plaće zaposlenika	126.000	1.660.000	3.696.000	3.696.000	3.696.000	3.696.000	3.696.000	3.696.000	23.962.000
6.2.	Projektne timovi	0	42.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	98.000.000	630.000.000
6.3.	Najam poslovnog prostora u Splitu	6.000	24.000	0	0	0	0	0	0	30.000
6.4.	Kupnja poslovnog prostora u Splitu	0	0	3.000.000	0	0	0	0	0	3.000.000
6.5.	Materijalni troškovi	140.000	466.667	1.026.667	1.026.667	1.026.667	1.026.667	1.026.667	1.026.667	6.766.669
6.6.	Organiziranje radionica za informiranje, izobrazbu i cjeloživotno učenje	32.000	1.562.333	2.969.333	3.719.333	3.719.333	3.719.333	3.719.333	3.719.333	23.160.331
	Ostali troškovi	32.000	1.562.333	1.562.333	3.719.333	3.719.333	3.719.333	3.719.333	3.719.333	21.753.331
7.	Reinvestiranje dobiti	64.000	3.124.667	7.345.667	7.438.667	7.438.667	7.438.667	7.438.667	7.438.667	47.727.669

Izvor: Izrada autora

Logička matrica kao instrument odlučivanja i upravljanja strategijom i projektima

Logička matrica kao dokument za upravljanje strategijom i projektima daje odgovore na sva bitna pitanja vezane uz strategiju i projekte održivog razvoja jedinica lokalne samouprave. Logička matrica se temelji na formiranju rezultata, analize i dijagnoze, te prognoze održivog razvoja na realan tržišni način te definiranja pokazatelja izvora, provjere i pretpostavki koje je potrebno ispuniti kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi, očekivani rezultati te aktivnosti za strategiju održivog razvoja jedinica lokalne samouprave i razvojnih projekata iz kataloga projekata koji su sadržani u strategiji. Matrica za upravljanje strategijom i projektima će biti detaljno razrađena u operativnom programu provedbe strategije nakon usvajanja strategije.

Tablica 26. Logička matrica za područje Centra

	Opis projekta	Pokazatelji	Izvori provjere	Pretpostavke
Opći cilj	1	21	4	4
Specifični cilj (svrha)	24	360	20	19
Očekivani rezultati	105	28	35	14
Aktivnosti	128	-	-	210

Izvor: Izrada autora

Tablica 27. Operativni program mjera i aktivnosti Centra za usluge konzaltinga, inženjeringa, kontrolinga i savjetovanja za izradu, usvajanje, evaluaciju i provedbu Razvojne strategije Općine Postira

OSNOVNI CILJ	SPECIFIČNI CILJEVI - MJERE	OČEKIVANI REZULTATI	AKTIVNOSTI PO NOSITELJIMA I TERMINIMA PROVEDBE
1.1 pružanje usluga konzaltinga, inženjeringa, kontrolinga i savjetovanja za izradu, usvajanje, evaluaciju i provedbu razvojne strategije Općine Postira, projekcije proračuna i projekata	2.1 inicirati i poticati oblikovanje identiteta otoka Brača kao jedinstvene lokacije temeljene na bogatstvu različitosti 2.2 osnivanje CERADO-a, Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka i njegovo aktivno	3.1 povećanje stanovništva na 2.500, povećanje BDP-a na 70% prosjeka EU27, te ostvarenje prosječne stope rasta od 7,75% 3.2 očekivani iznos bespovratnih sredstava i potpora po natječaju za prijavu projektnih ideja	4.1– 4.35 izrada, evaluacija, usvajanje i provedba razvojne strategije Općine Postira od 2014. do 2020. godine (izrada prijedloga, izmjene i dopune strategije na godišnjoj razini, evaluacija za konkretnu godinu, vođenje rasprave, utvrđivanje konačnog prijedloga i usvajanje) u vremenskom

	<p>angažiranje za izradu projektnih aplikacija Općine Postira</p> <p>2.3 izrada strategije integralnog društveno-ekonomskog razvoja Općine Postira uz primjenu službenih procedura Europske unije kod izrade aplikacije projekata</p> <p>2.4 revitalizacija demografske slike Općine Postira u smislu jačanja veza s dijasporom i jačanja ljudskih kapaciteta te cijeloživotnog učenja</p> <p>2.5 revitalizacija i održivi razvoj komunalne infrastrukture Općine Postira</p> <p>2.6 revitalizacija i održivi razvoj zračne luke Brač uz primjenu standarda tehnološkog i gospodarskog razvoja Europske unije</p> <p>2.7 revitalizacija i održivi razvoj transportne infrastrukture Općine Postira</p> <p>2.8 integracija i održivi razvoj poljoprivrednog potencijala</p>	<p>3.3 odluka o osnivanju Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka na Općinskom vijeću Općine Postira</p> <p>3.4 imenovan operativni tim eksperata za izradu strategije</p> <p>3.5 utvrđen model razvojne strategije za Općinu Postira</p> <p>3.6 utvrđen osnovni cilj razvojne strategije Općine Postira</p> <p>3.7 utvrđeni specifični ciljevi, odnosno mjere razvojne strategije</p> <p>3.8 razrada razvojne strategije</p> <p>3.9 utvrđen katalog projekata razvoja</p> <p>3.10 razmotrena i utvrđena organizacija i način funkcioniranja Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka</p> <p>3.11 utvrđen način formiranja projektnih timova i oformljen projektni tim za Sportski centar i isti prijavljen na natječaj Ministarstva</p>	<p>4.36-4.70 periodu rujan-prosinac svake tekuće godine izrada, evaluacija, usvajanje i provedba projekcije proračuna Općine Postira od 2014. do 2020. godine (izrada projekta, izmjene i dopune strategije na godišnjoj razini, evaluacija za konkretnu godinu, vođenje rasprave, utvrđivanje konačnog prijedloga i usvajanje) u vremenskom periodu rujan-prosinac svake tekuće godine</p> <p>4.71-4.210 izrada, aplikacija i realizacija 14 razvojnih projekata (izrada potrebne projektne tehničke dokumentacije te investicijske dokumentacije za zatvaranje financijske konstrukcije za pribavljanje potrebnih sredstava)</p> <ul style="list-style-type: none"> o ulazni podaci o idejni projekt o glavni projekt o izvedbeni projekt o natječajna dokumentacija o aplikacija projekta o realizacija projekta
--	--	---	--

	<p>2.9 integracija i održivi razvoj energetskeg potencijala obnovljivih izvora energije</p> <p>2.10 integracija i održivi razvoj turističkog potencijala</p> <p>2.11 implementacija i razvoj zdravstvenih i drugih usluga</p> <p>2.12 implementacija i održivi razvoj IT tehnologija te implementacija, razvoj i izgradnja optičke pristupne mreže kroz formiranje mrežnog operatora</p> <p>2.13 osnivanje i pokretanje RTV kanala Centra lociranog u Općini Postira</p> <p>2.14 revitalizacija postojećih te osnivanje i stavljanje u funkciju financijske infrastrukture zadruge i štedionica u okvirima Centra</p> <p>2.15 zaštita povijesne i kulturne baštine</p> <p>2.16 zaštita okoliša i zbrinjavanje otpada</p> <p>2.17 poboljšati postupke upravljanje kod realizacije</p>	<p>turizma</p> <p>3.12 utvrđen ugovor o suradnji Centra i Općine Postira o uslugama konzaltinga, inženjeringa, kontrolinga i savjetovanja za izradu evaluaciju i provedbu strategije, proračuna i projekata</p> <p>3.13 utvrđen model ponude za jedinice lokalne samouprave srednjodalmatinskih otoka za usluge konzaltinga, inženjeringa, kontrolinga i savjetovanja</p> <p>3.14 utvrđen model ponude za investitore</p> <p>3.15 dogovoren način traženja potpore od Splitsko-dalmatinske županije</p> <p>3.16 dogovoren način traženja potpore od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU</p> <p>3.17 formirana Uprava i Nadzorni odbor Centra</p> <p>3.18 obavljena imenovanja članova Uprave i Nadzornog</p>	
--	--	--	--

	<p>projekata i operativnog programa</p> <p>2.18 potaknuti razvoj međuopćinske i županijske te prekogranične suradnje</p> <p>2.19 pridonijeti aktivnom sudjelovanju u izradi i provedbi projektnih aplikacija za bespovratna sredstva i potpore županija, Vlade Republike Hrvatske i Europske unije</p> <p>2.20 osnažiti mobilnost osoba uključenih u učenje stranih jezika kako bi se osiguralo cjeloživotno učenje i primjena suvremenih tehnologija</p> <p>2.21 osnažiti suradnju institucija, poduzeća i socijalnih partnera</p> <p>2.22 poboljšati transparentnost</p> <p>2.23 ohrabriti na učenje standarda Europske unije za održivi razvoj u ICT okruženju</p> <p>2.24 osnažiti suradnju s regionalnom razvojnom agencijom Splitsko-dalmatinske</p>	<p>odbora</p> <p>3.19 obavljena registracija Centra</p> <p>3.20 razmotrene izmjene i dopune urbanističkog plana kao temeljnog dokumenta za rad na izradi i provedbi strategije Općine Postira</p> <p>3.21 formiran tim eksperata za prijedlog konačnog nacrt Urbanističkog plana uređenja „Postira-zapad“ : Prvja-Punta-Vrilo</p> <p>3.22 dogovoren prijedlog izmjena i dopuna konačnog nacrt Urbanističkog plana uređenja „Postira-zapad“ : Prvja-Punta-Vrilo.</p> <p>3.23 dogovorena lokacija za Sportski Centar</p> <p>3.24 razrađena ideja i obavljena prijava na natječaj Ministarstva turizma za Sportski centar</p> <p>3.25 procijenjeno da će se realizacijom Sportskog Centra, na temelju ulaganja 12 mil eura, uz</p>	
--	--	---	--

	<p>županije i drugih županija te razvojnim agencijama Vlade Republike Hrvatske</p>	<p>korištenje 80% bespovratnih sredstava, ostvariti prosječni godišnji prihod od cca. 700.000 eura i zaposliti 28 djelatnika</p> <p>3.26 za OPG projekat Etno-eko selo Dol u fazi realizacije, investitor iz Njemačke, predviđeno ulaganje 2 mil eura</p> <p>3.27 ukupno predviđena ulaganja za lokalne projekte do 2020. godine bi iznosile 35 mil eura i za integralne 19. mil eura</p> <p>3.28 sveukupna ulaganja u investicijske projekte bi iznosila 56 mil eura ili 520 mil kuna što bi omogućilo ostvarenje osnovnog cilja razvojne strategije</p>	
--	--	---	--

Izvor: Izrada autora

7.6.4.13 Strategija održivog razvoja s aspekta izrade projekcije proračuna po godinama za razdoblje od 2014. do 2020. godine

Projekcija proračuna za razdoblje od 2014. do 2020. godine temelji se na cjelokupnoj strategiji održivog razvoja Općine Postira kao i na osnovnim pokazateljima za ostvareni proračun u 2012. godini i planirani proračun za 2013. godinu, te na projekciji povećanja broja stanovnika i BDP-a po stanovniku predviđenog u ovoj strategiji.

Projekcija je napravljena na temelju indeksa rasta za 2020. godinu u odnosu na 2012. godinu od 1,62, koji predstavlja umožak indeksa rasta stanovništva ($\frac{2.500}{1.559} = 1,60$) i indeksa rasta

BDP-a ($\frac{17.920}{17.791} = 1,01$), što znači da će sredstva proračuna porasti za 62% u 2020. godini u

odnosu na 2012. godinu, a što bi prosječno godišnje iznosilo 7,75%.

Konkretno, projekcija proračuna za 2013. godinu predstavlja porast od 7,75% u odnosu na 2012., a za svaku sljedeću godinu postotak rasta se povećava za 7,75 p.p., dok je za sve godine kao bazna godina korištena 2012. godina.

Tablica 28. Projekcija proračuna Općine Postira do 2020. godine

iznosi u kunama										
R.B.	NAZIV	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1	PRIHODI POSLOVANJA	11.232.000	12.102.480	12.972.960	13.843.440	14.713.920	15.584.400	16.454.880	17.325.360	18.195.840
1.1.	Prihodi od poreza	3.470.000	3.738.925	4.007.850	4.276.775	4.545.700	4.814.625	5.083.550	5.352.475	5.621.400
1.2.	Potpore	2.800.000	3.017.000	3.234.000	3.451.000	3.668.000	3.885.000	4.102.000	4.319.000	4.536.000
1.3.	Prohodi od imovine	561.000	604.478	647.955	691.433	734.910	778.388	821.865	865.343	908.820
1.4.	Prihodi od pristojbi i po posebnim propisima	3.731.000	4.020.153	4.309.305	4.598.458	4.887.610	5.176.763	5.465.915	5.755.068	6.044.220
1.5.	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	670.000	721.925	773.850	825.775	877.700	929.625	981.550	1.033.475	1.085.400
2	RASHODI POSLOVANJA	11.232.000	12.102.480	12.972.960	13.843.440	14.713.920	15.584.400	16.454.880	17.325.360	18.195.840
2.1.	Izdaci poslovanja	4.432.000	4.775.480	5.118.960	5.462.440	5.805.920	6.149.400	6.492.880	6.836.360	7.179.840
2.1.1.	Izdaci za zaposlene	897.000	966.518	1.036.035	1.105.553	1.175.070	1.244.588	1.314.105	1.383.623	1.453.140
2.1.2.	Materijalni rashodi	2.376.000	2.560.140	2.744.280	2.928.420	3.112.560	3.296.700	3.480.840	3.664.980	3.849.120
2.1.3.	Financijski rashodi	130.000	140.075	150.150	160.225	170.300	180.375	190.450	200.525	210.600
2.1.4.	Naknade građanima i kućanstvima	176.000	189.640	203.280	216.920	230.560	244.200	257.840	271.480	285.120
2.1.5.	Donacije i ostali rashodi	853.000	919.108	985.215	1.051.323	1.117.430	1.183.538	1.249.645	1.315.753	1.381.860
2.2.	Rashodi za dugotrajnu imovinu	5.742.000	6.187.005	6.632.010	7.077.015	7.522.020	7.967.025	8.412.030	8.857.035	9.302.040
2.2.1.	Rashodi za proizvodnu dugotrajnu imovinu	622.000	670.205	718.410	766.615	814.820	863.025	911.230	959.435	1.007.640
2.2.2.	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	5.100.000	5.495.250	5.890.500	6.285.750	6.681.000	7.076.250	7.471.500	7.866.750	8.262.000
2.2.3.	Rashodi za nabavu neproizvodne dugotrajne imovine	20.000	21.550	23.100	24.650	26.200	27.750	29.300	30.850	32.400
2.3.	Izdaci za otplatu glavnice primljenih zajmova	400.000	431.000	462.000	493.000	524.000	555.000	586.000	617.000	648.000
2.4.	Ostali rashodi	658.000	708.995	759.990	810.985	861.980	912.975	963.970	1.014.965	1.065.960
2.4.1.	Rashodi za zaposlene	550.000	592.625	635.250	677.875	720.500	763.125	805.750	848.375	891.000
2.4.2.	Materijalni rashodi	108.000	116.370	124.740	133.110	141.480	149.850	158.220	166.590	174.960

Izvor: Izračun autora na temelju Proračuna Općine Postira za 2012. godinu i projekcije za 2013. i 2014. godinu

Ova projekcija proračuna za Općinu Postira se može realizirati samo uz uvjet da se iskoriste prirodni resursi, klimatski uvjeti, materijalni resursi, uvjeti koje diktira prostorni plan i nastavak investicijskih aktivnosti u smislu okvira financiranja iz bespovratnih izvora financiranja iz fondova Europske unije i drugih potpora, te povoljnih kreditnih sredstava iz HBOR-a, EBRD-e i drugih banaka kao i vlastitog potencijala. Predviđeno je da ukupan potencijal općine naraste od ostvarenja u 2012. godini koji je iznosio 208.023 tisuće kuna na 336.000 tisuća kuna, a investicije sa 257.000 tisuća kuna na 416.340 tisuća kuna od čega bi se u konstrukciji financiranja za ostvarenje ovih rezultata do 80% bi se koristili izvori bespovratnih sredstava EU fondova i potpora, a 20% kreditnih i vlastitih izvora.

7.6.4.14 Logička matrica za izradu, usvajanje, evaluaciju i provedbu Razvojne strategije Općine Postira od 2014. do 2020. godine – Operativni program mjera i aktivnosti

Tablica 29. Logička matrica

	Opis projekta	Rezultati	Izvori provjere	Aktivnosti
Opći cilj	1	16	4	4
Specifični cilj (svrha)	24	30	20	19
Očekivani rezultati	14	28	30	7
Aktivnosti	9	-	-	14

Izvor: Izrada autora

Tablica 30. Operativni program mjera i aktivnosti za izradu, usvajanje, evaluaciju i provedbu Razvojne strategije Općine Postira

OSNOVNI CILJ	SPECIFIČNI CILJEVI - MJERE	OČEKIVANI REZULTATI	AKTIVNOSTI PO NOSITELJIMA I TERMINIMA PROVEDBE
1.1 povećanje stanovništva na 2.500, povećanje BDP-a na 70% prosjeka EU27, te ostvarenje prosječne stope rasta od 7,75%	2.1 inicirati i poticati oblikovanje identiteta otoka Brača kao jedinstvene lokacije temeljene na bogatstvu različitosti 2.2 osnivanje CERADO-a, Centra za integralni razvoj srednjodalmatins	3.1 povećanje stanovništva na 2.500, povećanje BDP-a na 70% prosjeka EU27, te ostvarenje prosječne stope rasta od 7,75% 3.2 očekivani iznos bespovratnih sredstava i potpora po natječaju za	4.1 priprema za izradu razvojne strategije uz osnivanje i angažman Centra na izradi razvojne strategije u vremenskom periodu siječanj- svibanj 2013. godine uz angažman načelnika Općine Postira i inicijativne grupe 4.2 priprema projektne ideje za regionalni razvoj jedinice lokalne samouprave Općine Postira koje je raspisalo

	<p>kih otoka i njegovo aktivno angažiranje za izradu projektnih aplikacija Općine Postira</p> <p>2.3 izrada strategije integralnog društveno-ekonomskog razvoja Općine Postira uz primjenu službenih procedura Europske unije kod izrade aplikacije projekata</p> <p>2.4 revitalizacija demografske slike Općine Postira u smislu jačanja veza s dijasporom i jačanja ljudskih kapaciteta te cijeloživotnog učenja</p> <p>2.5 revitalizacija i održivi razvoj komunalne infrastrukture Općine Postira</p> <p>2.6 revitalizacija i održivi razvoj zračne luke Brač uz primjenu standarda tehnološkog i gospodarskog razvoja Europske unije</p> <p>2.7 revitalizacija i održivi razvoj transportne infrastrukture Općine Postira</p> <p>2.8 integracija i održivi razvoj</p>	<p>prijavu projektnih ideja</p> <p>3.3 odluka o osnivanju Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka na Općinskom vijeću Općine Postira</p> <p>3.4 imenovan operativni tim eksperata za izradu strategije</p> <p>3.5 utvrđen model razvojne strategije za Općinu Postira</p> <p>3.6 utvrđen osnovni cilj razvojne strategije Općine Postira</p> <p>3.7 utvrđeni specifični ciljevi, odnosno mjere razvojne strategije</p> <p>3.8 razrada razvojne strategije</p> <p>3.9 utvrđen katalog projekata razvoja</p> <p>3.10 razmotrena i utvrđena organizacija i način funkcioniranja Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka</p> <p>3.11 utvrđen način formiranja projektnih timova i oformljen projektni tim za Sportski centar i isti prijavljen na</p>	<p>Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU koju su izvršili načelnik Općine Postira i inicijativna grupa u periodu ožujak-lipanj 2013. godine</p> <p>4.3 priprema i provedba osnivanja Centra lipanj-listopad 2013. godine</p> <p>4.4 priprema za izradu razvojne strategije, provedba intervju sa interesnim skupinama kolovoz 2013 godine – operativna ekspertna grupa</p> <p>4.5 izrada razvojne strategije rujan-listopad 2013. godine – operativna ekspertna grupa</p> <p>4.6 razmatranje i usvajanje razvojne strategije studeni 2013. godine</p> <p>4.7 osnivanje i stavljanje u funkciju Centra listopad 2013. godine</p> <p>4.8 početak rada na konkretnim projektima iz razvojne strategije listopad 2013. godine</p> <p>4.9 slanje ponuda i potpisivanje ugovora za suradnju Centra s jedinicama lokalne samouprave na izradi, evaluaciji i realizaciji razvojnih strategija, projekcija proračuna i projekata</p> <p>4.10 praćenje natječaja i sudjelovanje u pripremi za definiranje razvojnih projekata</p> <p>4.11 priprema izrade aplikacije projekata za jedinice lokalne samouprave, investitore</p> <p>4.12 priprema za aplikaciju konkretnog projekta Etno-eko selo Dol</p> <p>4.13 priprema te osnivanje</p>
--	--	---	---

	<p>poljoprivrednog potencijala</p> <p>2.9 integracija i održivi razvoj energetskog potencijala obnovljivih izvora energije</p> <p>2.10 integracija i održivi razvoj turističkog potencijala</p> <p>2.11 implementacija i razvoj zdravstvenih i drugih usluga</p> <p>2.12 implementacija i održivi razvoj IT tehnologija te implementacija, razvoj i izgradnja optičke pristupne mreže kroz formiranje mrežnog operatora</p> <p>2.13 osnivanje i pokretanje RTV kanala Centra lociranog u Općini Postira</p> <p>2.14 revitalizacija postojećih te osnivanje i stavljanje u funkciju financijske infrastrukture zadruga i štedionica u okvirima Centra</p> <p>2.15 zaštita povijesne i kulturne baštine</p> <p>2.16 zaštita okoliša i zbrinjavanje otpada</p> <p>2.17 poboljšati postupke</p>	<p>natječaj Ministarstva turizma</p> <p>3.12 utvrđen ugovor o suradnji Centra i Općine Postira o uslugama konzaltinga, inženjeringa, kontrolinga i savjetovanja za izradu evaluaciju i provedbu strategije, proračuna i projekata</p> <p>3.13 utvrđen model ponude za jedinice lokalne samouprave srednjodalmatinskih otoka za usluge konzaltinga, inženjeringa, kontrolinga i savjetovanja</p> <p>3.14 utvrđen model ponude za investitore</p> <p>3.15 dogovoren način traženja potpore od Splitsko-dalmatinske županije</p> <p>3.16 dogovoren način traženja potpore od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU</p> <p>3.17 formirana Uprava i Nadzorni odbor Centra</p> <p>3.18 obavljena imenovanja članova</p>	<p>projektних timova za projekte s kojima će se sudjelovati na natječaje</p> <p>4.14 evaluacija i provedba razvojne strategije za jedinice lokalne samouprave za razdoblje od 2014. do 2020. godine sukladno dinamici realizacije projekata te godišnjih proračuna jedinica lokalne samouprave, a najmanje jednom godišnje</p>
--	---	---	--

	<p>upravljanje kod realizacije projekata i operativnog programa</p> <p>2.18 potaknuti razvoj međuopćinske i županijske te prekogranične suradnje</p> <p>2.19 pridonijeti aktivnom sudjelovanju u izradi i provedbi projektnih aplikacija za bespovratna sredstva i potpore županija, Vlade Republike Hrvatske i Europske unije</p> <p>2.20 osnažiti mobilnost osoba uključenih u učenje stranih jezika kako bi se osiguralo cjeloživotno učenje i primjena suvremenih tehnologija</p> <p>2.21 osnažiti suradnju institucija, poduzeća i socijalnih partnera</p> <p>2.22 poboljšati transparentnost</p> <p>2.23 ohrabriti na učenje standarda Europske unije za održivi razvoj u ICT okruženju</p> <p>2.24 osnažiti suradnju s regionalnom razvojnom agencijom</p>	<p>Uprave i Nadzornog odbora</p> <p>3.19 obavljena registracija Centra</p> <p>3.20 razmotrene izmjene i dopune urbanističkog plana kao temeljnog dokumenta za rad na izradi i provedbi strategije Općine Postira</p> <p>3.21 formiran tim eksperata za prijedlog konačnog nacрта Urbanističkog plana uređenja „Postira-zapad“ : Prvja-Punta-Vrilo</p> <p>3.22 dogovoren prijedlog izmjena i dopuna konačnog nacрта Urbanističkog plana uređenja „Postira-zapad“ : Prvja-Punta-Vrilo.</p> <p>3.23 dogovorena lokacija za Sportski Centar</p> <p>3.24 razrađena ideja i obavljena prijava na natječaj Ministarstva turizma za Sportski centar</p> <p>3.25 procijenjeno da će se realizacijom Sportskog Centra, na</p>	
--	---	---	--

	<p>Splitsko-dalmatinske županije i drugih županija te razvojnim agencijama Vlade Republike Hrvatske</p>	<p>temelju ulaganja 12 mil eura, uz korištenje 80% bespovratnih sredstava, ostvariti prosječni godišnji prihod od cca. 700.000 eura i zaposliti 28 djelatnika</p> <p>3.26za OPG projekat Etno-eko selo Dol u fazi realizacije, investitor iz Njemačke, predviđeno ulaganje 2 mil eura</p> <p>3.27 ukupno predviđena ulaganja za lokalne projekte do 2020. godine bi iznosile 35 mil eura i za integralne 19. mil eura</p> <p>3.28 sveukupna ulaganja u investicijske projekte bi iznosila 56 mil eura ili 520 mil kuna što bi omogućilo ostvarenje osnovnog cilja razvojne strategije</p>	
--	---	---	--

Izvor: Izrada autora

ZAKLJUČAK

Nacrt ove strategije se bazira na osnovnim postavkama strategije ruralnog razvoja Europske unije, Republike Hrvatske, Splitsko-dalmatinske županije, srednjodalmatinskih otoka, otoka Brača analize realnih resursa i potreba Općine Postira. Također se temelji na SWOT analizi i na analizi i dijagnozi ostvarenih rezultata za period od 2007. do 2012. godine Općine Postira. Osnovna svrha i cilj ove strategije je da bude instrument upravljanja razvojem jedinice lokalne samouprave koji će uvjetovati pozitivan demografski rast, gospodarski rast, zaštitu prirodnih resursa, rast društvenog i životnog standarda koji se temelji na BDP-a u iznosu od 17.920 eura po stanovniku te porastu broja stanovnika sa 1.559 na 2.500 stanovnika što bi zajedno osiguralo prosječnu godišnju stopu razvoja od 7,75%. Ovaj nacrt strategije održivog razvoja Općine Postira u proceduri usvajanja treba razmotriti na Upravi i Nadzornom odboru Centra te ga kao prijedlog treba proslijediti organima jedinice lokalne samouprave na konačno usvajanje. U nacrtu ove strategije je naglašena posebna uloga Centra kojeg je osnovala Općina Postira, a koja se sastoji u tome da se osigura realizacija razvojnih projekata, a njihovom aplikacijom prema fondovima Europske unije, potporama Republike Hrvatske i drugim povoljnim sredstvima bespovratnim i kreditnim koja se ostvaruje udjelom svih struktura društveno političke zajednice, investitora, HBOR-a, EBRD-a i ostalih izvora sredstava.

POPIS IZVORA PODATAKA

- Agencija za razvoj Varaždinske županije – AZRA d.o.o., „Razvojna strategija Lokalne akcijske grupe Brač, Šolta“, Varaždin, ožujak 2013.
- Centar za prostorno uređenje i arhitekturu d.o.o. Zagreb: „Izvešće o stanju u prostoru Općine Postira za razdoblje od 2009. do 2012. godine“, Zagreb, travanj 2013.
- Dr.sc. Kunst, I.; Dr.sc. Tomljenović, R., „Projekt revitalizacije etno-eko sela na području SDŽ – Poslovno upravljački model i studija izvodljivosti: selo Dol“, listopad 2009., Zagreb
- „Hrvatska u EU po BDP-u pri dnu, po nezaposlenosti pri vrhu“, <http://www.poslovni.hr/>, 27.06.2013. (Acce:10.09.2013.)
- Izmjene i dopune Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije ("Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije", broj [1/03](#), [8/04](#), [5/05](#), [5/06](#), [13/07](#))
- Marija Tufečkić & Željko Tufečkić, „EU Strategije i politike za razdoblje 2014-2020 godine“, Plavi partner d.o.o., Zagreb 2013.
- Marin Kukoč, voditelj odjela za PP i TP, „Program ruralnog razvoja 2014. - 2020.“, Uprava ruralnog razvoja EU i međunarodne suradnje, Ministarstvo poljoprivrede
- „Program Vlade od 2011.-2015.“, <http://www.vlada.hr/>, (Acce: 23.12.2011. godine)
- Proračun Općine Postira za 2012. godinu i projekcije za 2013. i 2014. godinu
- Proračun Općine Postira za 2013. godinu i projekcije za 2014. i 2015. godinu
- Proračun SDŽ za 2012. godinu i projekcije za 2013. i 2014., <http://www.dalmacija.hr/>, (Acce: 05.09.2013.)
- Prostorni plan uređenja Općine Postira, Sveučilište u Zagrebu – Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu
- Strategija razvoja ruralnog turizma Splitsko-dalmatinske županije, 2009.
- Strategija ruralnog razvoja RH 2008-2013, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
- Urbanistički plan uređenja Postira-Zapad: Prvja – Punta – Vrilo, Prijedlog plana
- Zapisnici stručne grupe za formiranje Centra za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka – CERADO d.o.o.
- Žanić, M., VOLT-ING d.o.o., „Opis projekta modernizacije javne rasvjete Općine Postira“, travanj 2013., Split
- Žanić, M.; Goreta, S., VOLT-ING d.o.o., „Idejni projekt za modernizaciju javne rasvjete u Općini Postira primjenom mjera energetske učinkovitosti i zaštite od svjetlosnog oštećenja“, travanj 2013., Split
- Županijska razvojna strategija Splitsko – dalmatinske županije 2011.-2013., Rerasd, rujanj 2011.
- <http://www.dzs.hr/>, (Različiti statistički podaci)
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/> (različiti statistički podaci)